

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Boj proti terorismu na národní a mezinárodní úrovni

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program:

OCHRANA OBYVATELSTVA

Autor: Bc. Michal Holub

Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem „*Boj proti terorismu na národní a mezinárodní úrovni*“ jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury společně s vlastní nejcennější zkušeností, kterou jsem nabyl působením ve 2 zahraničních bojových misích v Afghánistánu v roce 2017/2018 a 2019.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním veřejné části své diplomové práce ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách. Souhlasím s tím, aby zmíněnou elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 8. srpna 2019

.....

Bc. Michal Holub

Poděkování

V první řadě bych chtěl poděkovat vedoucí práce Ing. Lence Brehovské Ph.D. za odborné vedení a trpělivost. Dále pak všem kolegům, spolupracovníkům a spolubojovníkům, kteří se mnou působili mnoho měsíců v Afghánistánu i v přípravě v České republice před vyjetím do těchto zahraničních misí. Musím také poděkovat své manželce Petře, která mi byla tou největší oporou a umožnila mi plně se věnovat studiu.

Boj proti terorismu na národní a mezinárodní úrovni

Abstrakt

Terorismus je moderní a neustále se vyvíjející hrozbou, která v dnešní době ohrožuje a citelně zasahuje chráněné zájmy a budované hodnoty států. Teroristické skupiny se snaží prostřednictvím útoků na obyvatelstvo šířit strach, násilí, názory a myšlenky za účelem dosažení svých cílů. Dnes se s tímto problémem musejí setkávat i takové státy, které této hrozbě nemusely dlouhá léta vůbec čelit. Moderní trendy a nové technologie společně s migrační krizí nám zaručují, že se s touto hrozbou budeme stále více setkávat v našich domovech. Vznik Islámského státu lze považovat za jakýsi fenomén dnešní doby, který nakazil prakticky celý svět a dává prostor různým jedincům k páchání teroristických útoků pod záštitou této organizace, nebo jen poskytuje návody na páchání těchto činů z jakéhokoliv důvodu a s různým cílem. Na tuto hrozbu je nutno adekvátně reagovat a je potřeba nezůstávat jen u lítostných vyjádření po každém teroristickém útoku. Je nezbytné sledovat nejnovější trendy teroristických útoků a boje proti nim, což nám pomůže nastavovat funkční postupy k řešení mimořádných událostí tohoto typu. Dále je potřeba silné politické spektrum, které chápe, že tato opatření nebudou nikdy ziskového ani populárního charakteru, a i přesto je dokáže podpořit a prosadit. Práce vyzkoumala a zhodnotila přístupy a zkušenosti z oblasti terorismu a boje proti němu od historie po současnost a to se zapojením národní i mezinárodní úrovně. Detailně zpracované analýzy a příklady spáchaných útoků nás zde seznamují s předpokládaným vývojem terorismu a boje proti němu v krizových oblastech i ve světě. Výsledkem je porovnání hlavních hrozeb a metod, které jsou používány teroristickými organizacemi v Afghánistánu a v Evropě, což pomůže k pochopení rozdílnosti těchto dvou světů. Struktura práce vede k dobrému pochopení a orientaci v této problematice. Zároveň jsem za použití vhodných metod vědeckého zkoumání přinesl ucelený aktuální pohled na nutnost adekvátně reagovat na tyto hrozby již v počátku a věnovat se prevenci ve formě připravenosti bezpečnostních složek. Tato diplomová práce pak poslouží pro výuku na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, jelikož obsahuje pouze nejaktuálnější informace a reflektuje zkušenosti ze dvou bojových zahraničních misí.

Klíčová slova

Terorismus, boj proti terorismu, teroristický útok, teroristická skupina, teroristická organizace, útok, národní a mezinárodní úroveň, hrozba, Afghánistán, Tálibán

The fight against terrorism at a national and international level

Abstract

Terrorism is a modern and constantly developing problem which has been threatening and noticeably affecting the protected interests and built-up values of states. Terrorist groups strive to spread fear, violence, opinions, and ideas to reach their goals through attacks on the population. Today, even countries that have not faced this threat yet, are confronted with this problem. Modern trends and new technologies along with the migration crisis cause that we face this threat in our homes more than ever before. The upraise of The Islamic State can be considered as a phenomenon of today, which has infected practically whole world and gives a space to various individuals to commit terrorist attacks under the auspices of this organization, or just provides instructions on committing such acts for any reason and with different aims. It is necessary to respond adequately to this threat, and it is necessary not to remain only with regret after every terrorist attack. It is essential to monitor the latest trends in terrorist attacks same as fighting against them, which in consequence will help us to set up operational procedures how to deal with these kind of incidences. There is also a need for a strong political spectrum which understands that these measures will never be profitable or popular, however its necessary it keeps supporting them. This work presents the result of the research and consideration of attitudes, experiences in the field of terrorism and the fight against it since its history up to the present, which also includes the involvement of both national and international levels. Analyses processed in detail and examples of committed attacks give us informations about the expected development of terrorism and the fight against attacks in crisis areas around the world. The result is comparing of main threats and methods that are used by terrorist organizations in Afghanistan and Europe, which helps us to understand better to differences between these two worlds. The structure of the work leads us to a good understanding and orientation in this issue. Another result of this work is comprehensive and the latest view on the need for an adequate response to these threats since its beginning, which I brought this outcome using suitable methods of scientific research. Also there is need to focus on prevention in the field of preparation of our armed forces so they can successfully face to those threats.

Keywords

Terrorism, the fight against terrorism, terrorist attack, terrorist group, terrorist organization, attack, national and international level, threat , Afghanistan, Taliban

Obsah

ÚVOD	13
1 TEORETICKÁ ČÁST	14
1.1 TYPOLOGIE TERORISMU.....	16
1.2 DRUHY TERORISMU	20
1.3 HISTORICKÝ VÝVOJ TERORISMU A DŮLEŽITÉ MILNÍKY VÝVOJE	23
1.3.1 HISTORICKÁ ETAPA (DO KONCE 17. STOLETÍ)	24
1.3.2 NACIONALISTICKÁ ETAPA (POČÁTEK 18. STOLETÍ AŽ DO ROKU 1913)	25
1.3.3 ETAPA VÁLEK (V LETECH 1914 AŽ 1945)	26
1.3.4 ETAPA STUDENÉ VÁLKY (V LETECH 1946 AŽ 1989).....	27
1.3.5 ETAPA STUDENÉHO MÍRU (OD ROKU 1990 AŽ PO SOUČASNOST).....	30
1.4 HISTORICKÝ VÝVOJ TERORISMU NA ÚZEMÍ ČESKOSLOVENSKA A ČESKÉ REPUBLIKY	33
1.5 PŘEHLED TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ ZA ROK 2018 DLE CENTRA PROTI TERORISMU A HYBRIDNÍM HROZBÁM.....	34
1.6 BOJ PROTI TERORISMU NA EVROPSKÉ ÚROVNI - EUROPOL	35
1.6.1 BOJ PROTI TERORISMU NA EVROPSKÉ ÚROVNI - EUROPEAN UNION TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT 2019 (TE-SAT)	36
1.6.2 EUROPEAN UNION TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT 2019 (TE-SAT) - VYBRANÉ ÚTOKY V EVROPĚ	37
1.7 VYBRANÉ TERORISTICKÉ ÚTOKY VE SVĚTĚ 2019	39
2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	42
2.1 CÍL PRÁCE	42
2.2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA	42
3 OPERACIONALIZACE POJMŮ	43
3.1 OMEZENÍ PRÁCE	43
4 METODIKA	45

5 VÝSLEDKY	46
5.1 MEZINÁRODNÍ BOJ PROTI TERORISMU – AKTUÁLNÍ POHLED AFGHÁNISTÁN	46
5.1.1 SOUDOBA ZAHRANIČNÍ MISE V AFGHÁNISTÁNU - BOJ PROTI TERORISMU NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI.....	48
5.1.2 ÚKOLOVÉ USKUPENÍ AČR V MISI RESOLUTE SUPPORT MISSION	48
5.1.3 STRÁŽNÍ ROTA BAF (BAGRAM AIR FIELD)	49
5.1.4 JEDNOTKA AAT V KÁBULU	49
5.1.5 ZASTOUPENÍ NA VELITELSTVÍCH RESOLUTE SUPPORT V KÁBULU A NA BAGRAMU ..	50
5.1.6 JEDNOTKA VOJENSKÉ POLICIE (VP), ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR KÁBUL, AFGHÁNISTÁN	50
5.1.7 ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR KÁBUL, AFGHÁNISTÁN - MÉ NASAZENÍ.....	50
5.2 VYBRANÉ TERORISTICKÉ ÚTOKY V AFGHÁNISTÁNU	51
5.2.1 ROZBOR VYBRANÝCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ Z ROKU 2017	52
5.2.2 ROZBOR VYBRANÝCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ Z ROKU 2018	54
5.2.3 STRUČNÝ PŘEHLED NĚKTERÝCH DALŠÍCH VYBRANÝCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ V ROCE 2018.....	57
5.2.4 ROZBOR VYBRANÝCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ Z ROKU 2019	58
5.2.5 STRUČNÝ PŘEHLED NĚKTERÝCH DALŠÍCH VYBRANÝCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ V ROCE 2019.....	64
6 DISKUSE.....	65
6.1 DISKUSE K AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍM HROZBÁM Z POHLEDU TERORISTICKÝCH ČINŮ V AFGHÁNISTÁNU.....	65
6.1.1 IMPROVIZOVANÉ VÝBUŠNÉ ZAŘÍZENÍ	65
6.1.2 NAPADENÍ STŘELBOU Z RUČNÍCH ZBRANÍ A RPG.....	68
6.1.3 NAPADENÍ NEPŘÍMOU PALBOU	69
6.1.4 NEVYBUCHLÁ MUNICE.....	69
6.1.5 UAV A DRONE (UNNAMED AERIAL VEHICLE).....	70

6.2 DISKUSE K AKTUÁLNÍM POHLEDŮM ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB ČR K BOJI PROTI TERORISMU	70
6.2.1 BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA (BIS).....	72
6.2.2 BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA (BIS) A TERORISMUS.....	72
6.2.3 VÝROČNÍ ZPRÁVA BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBY (BIS) SE ZAMĚŘENÍM NA TERORISMUS.....	75
6.3 ÚŘAD PRO ZAHRANIČNÍ STYKY A INFORMACE (ÚZSI).....	78
6.4 VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ (VZ).....	79
6.4.1 VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI VOJENSKÉHO ZPRAVODAJSTVÍ ZA ROK 2017.....	80
6.4.2 VÝROČNÍ ZPRÁVA - STRATEGICKÉ A BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ.....	81
6.4.3 VÝROČNÍ ZPRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA TERORISMUS	82
6.4.4 VÝROČNÍ ZPRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA BLÍZKÝ A STŘEDNÍ VÝCHOD	83
6.4.5 VÝROČNÍ ZPRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA AFRIKU.....	84
6.4.6 VÝROČNÍ ZPRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA AFGHÁNISTÁN - PÁKISTÁN.....	86
6.4.7 VÝROČNÍ ZPRÁVA SE ZAMĚŘENÍM NA MIGRACI.....	87
6.5 ZHODNOCENÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY	87
ZÁVĚR.....	89
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:.....	90
PŘÍLOHA Č. 1 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY DLE MINISTERSTVA VNITRA ČR A BOJ PROTI NIM NA NÁRODNÍ A MEZINÁRODNÍ ÚROVNI (7)	103
7.1 TERORISMUS.....	104
7.1.1 OSOBY, SKUPINY A SUBJEKTY ZAPOJENÉ DO TERORISTICKÝCH ČINŮ.....	105
7.1.2 TERORISTICKÝ ČIN.....	105
7.1.3 TERORISTICKÁ SKUPINA	106
7.1.4 TRESTNĚ-PRÁVNÍ ÚPRAVA TERORISMU V ČR	106
7.1.5 SYSTÉM VYHLAŠOVÁNÍ STUPŇŮ OHROŽENÍ TERORISMEM.....	108
7.1.6 BOJ PROTI TERORISMU NA NÁRODNÍ I MEZINÁRODNÍ ÚROVNI - BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2015.....	110

7.1.7 BOJ PROTI TERORISMU NA NÁRODNÍ I MEZINÁRODNÍ ÚROVNI - AKČNÍ PLÁN PRO BOJ PROTI TERORISMU	111
7.1.7.1 BOJ PROTI TERORISMU NA NÁRODNÍ I MEZINÁRODNÍ ÚROVNI - AKČNÍ PLÁN PRO BOJ PROTI TERORISMU - LEGISLATIVNÍ NÁVRHY V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI	112
7.1.7.2 BOJ PROTI TERORISMU NA NÁRODNÍ I MEZINÁRODNÍ ÚROVNI - AKČNÍ PLÁN PRO BOJ PROTI TERORISMU - NÁVRH OPATŘENÍ K ZVÝŠENÍ BEZPEČNOSTI NA MEZINÁRODNÍCH LETIŠTÍCH V ČESKÉ REPUBLICE“	114
7.2 ORGANIZOVANÝ ZLOČIN	115
7.2.1 BOJ PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU NA ÚZEMÍ ČR	116
7.2.2 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V BOJI PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	117
7.2.3 AKČNÍ PLÁN BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU NA ROKY 2018 A 2019	118
7.2.4 KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU DO ROKU 2023	120
7.3 KYBERNETICKÉ HROZBY.....	121
7.3.1 NÁRODNÍ ÚŘAD PRO KYBERNETICKOU A INFORMAČNÍ BEZPEČNOST (NÚKIB).....	122
7.4 EXTREMISMUS.....	123
7.4.1 EXTREMISMUS A PRÁVO.....	125
7.4.2 HROZBA EXTREMISMU MODERNÍ DOBY	127
7.4.3 KONCEPCE BOJE PROTI EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI PRO ROK 2019	128
7.4.4 ZPRÁVA O PROJEVECH EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2018	129
7.4.5 ZÁVĚRY ZPRÁVY O PROJEVECH EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2018.....	130
7.4.5.1 PRAVICOVÍ EXTRÉMISTÉ	131
7.4.5.2 PROJEVY PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI.....	132
7.4.5.3 PARAMILITÁRNÍ A DOMOBRANECKÉ SKUPINY.....	133
7.4.5.4 ANARCHISTICKÁ SCÉNA.....	134
7.4.5.5 RADIKÁLNĚ KOMUNISTICKÁ SCÉNA	135

7.4.5.6 MÉDIA ŠÍŘÍCÍ NENÁVISTNÉ PŘEDSUDKY.....	135
7.4.5.7 NÁBOŽENSKY MOTIVOVANÝ EXTREMISMUS.....	136
7.4.5.8 NÁBOŽENSKÝ EXTREMISMUS V ZAHRANIČÍ	140
7.4.5.9 PŘÍKLAD VYMYKAJÍCÍ SE ŠKÁLOVÁNÍ - Hnutí Žlutých vest	142
7.5 BEZPEČNOST CIVILNÍHO LETECTVÍ.....	142
7.5.1 OCHRANA CIVILNÍHO LETECTVÍ PŘED PROTIPRÁVNÍMI ČINY	144
7.6 KORUPCE	146
7.6.1 ZEMĚ S NEJMENŠÍ A NEJVĚTŠÍ MÍROU KORUPCE NA SVĚTĚ.....	147
7.6.2 PROTIKORUPČNÍ DOKUMENTY VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY	149
7.6.3 VLÁDNÍ KONCEPCE BOJE S KORUPCÍ NA LÉTA 2018 AŽ 2022.....	149

ÚVOD

Atentáty, únosy osob, bombové útoky, únosy dopravních letadel, útoky na kritickou infrastrukturu, vydírání, vyvražďování, genocidy a další násilné akty. To je jen stručný výčet metod, které jsou používány teroristickými skupinami a organizacemi k dosažení stanovených cílů. Terorismus je hrozbou, strachem a noční můrou všech normálně žijících lidí na světě. Média se naučila tento pojem skloňovat prakticky denně, ačkoliv západní svět většinou ani netuší, že jinde opravdu dochází k teroristickým útokům každý den, ale jen nejsou tak zajímavé, aby se dostaly do zpravodajství. Nebo bychom se pak nedočeli již nic jiného? Pravdou je, že se v různých koutech světa páchá nespočet teroristických útoků, které zasahují zejména civilní obyvatelstvo doslova každý den. Velkou chybou je pak to, že většina obyvatel si představuje pod pojmem terorismus pouze náboženský terorismus, ale skutečnost je daleko širší a je nutné ji vnímat v souvislostech. Historické události nám pak ukazují, že motivace i způsoby páchání těchto činů jsou různé a je velice obtížné je jednoduše škálovat, jelikož se vždy dalo najít za každou teroristickou organizací či spáchaným činem více zainteresovaných stran, vlád, zpravodajských služeb či na oko vůbec nezúčastněných osob.

Jedná se opravdu o nejvíce se rozvíjející hrozbu moderní doby a je potřeba na ni adekvátně reagovat. Z každého konfliktu si jednotlivé státy snažily vzít co největší know-how a být pro příště na podobné mimořádné události připraveny. Dnešní doba v čele se slabou politickou scénou má za cíl falešně ujišťovat obyvatelstvo a složky odpovědné za ochranu života a zdraví obyvatel, že se jim samotným a jejich zemi nemůže nic stát až do chvíle, kdy se to opravdu stane. Poté jsou všichni překvapeni a zaskočení vzniklou situací a probíhá obrovské truchlení ze všech stran, a to zejména od osob, které svým nekonáním takové situace nepřímo zavíní.

Česká republika je jednou z nejbezpečnějších zemí na světě, a tak při přímém porovnání naopak s nejnebezpečnější zemí, tedy Afghánistánem, dochází k absolutnímu kontrastu bezpečnostního prostředí. Momentálně nenajdeme zemi, kde by byl terorismus více zakořeněn a kde by boj proti terorismu více selhával na národní i mezinárodní úrovni, a to i přes zapojení největších mocností světa do tohoto konfliktu. Proto je potřeba si z tohoto boje vzít co největší know-how a aplikovat ho do našeho prostředí s cílem prevence těchto činů. Nezávládnutá migrační krize způsobila usídlení těchto bojovníků v Evropě, což je doslova časovanou bombou a jsem si jist, že její následky ještě více pocítíme.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Terorismus můžeme označit za fenomén dnešní doby, který je schopen velice zásadním způsobem ohrožit jakýkoliv stát současného světa a narušit jeho bezpečnostní prostředí. Hrozba prosazování vytyčeného cíle s pomocí terorismu je na permanentně vysoké úrovni, neustále se vyvíjí a posouvá. Je to natolik složitý jev, že nutí přední světové odborníky přemýšlet nad tím, jestli se vůbec dá jednotně definovat (Baloun, 2009).

Důkazem složitosti definice pojmu terorismus nám může být výzkum uskutečněný v 80. letech, který realizoval pan Schmid a Jongman. Tito pánové analyzovali celkem 109 definic terorismu a výsledkem bylo těchto 22 nejčastěji se opakujících slov: násilí, politické, strach/teror, hrozba, rozdílná škála obětí, psychologické efekty, záměrné/plánované, donucení, veřejnost, strategie, libovůle, civilisté, zastrašování, nevinné oběti, symbolismus, skupina/hnutí, nepředvídatelnost, opakování, trestné, skryté/zastřené, požadavky třetí strany a abnormálnost (Blackbourn et al., 2013).

Společně s organizovaným zločinem, extremismem, korupcí, náboženskými, sociálními či jinými konflikty, včetně hospodářských a ekologických rizik, je terorismus momentálně právem považován za jednu z nejvážnějších bezpečnostních hrozeb současného světa a můžeme mu predikovat bohužel pouze stále rostoucí význam a tendenci. Zároveň se jedná o velice těžko definovatelný problém, jelikož hrozba terorismu má obrovský přesah do jiných hrozeb, které s ní přímo či nepřímo souvisejí (Schmid, 2004).

Terorismus jako takový sice vykazuje velice podobné známky a projevy, které se mohou jevit v některých případech jako totožné, ale pravdou je, že z historického a teritoriálního vývoje různé teroristické skupiny sledují rozdílné cíle, motivy, a používají i rozdílné způsoby a metody k jejich dosažení. Terorismus má mnoho definic, které se od sebe méně či více liší, ale jako obecně používanou můžeme zmínit tu, která vymezuje terorismus jako předem připravenou a promyšlenou formu použití násilí nebo její hrozby, která následně zpravidla cílí proti nezúčastněným osobám s primárním cílem vyvolání pocitu strachu, jehož prostřednictvím budou následně splněny určité nároky (Mareš, 2005).

Co se týče alespoň částečně sjednocující právní definice, tak tu poskytlo členským státům Evropské unie rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. června 2002,

kteřé ve svém článku číslo 1 věnovanému teroristickým trestným činům stanovilo následující:

„Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby byla za teroristické trestné činy považována úmyslná jednání uvedená níže v písmenech a) až i), vymezená ve vnitrostátních právních předpisech jako trestné činy, které mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo:

- mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s cílem*
- závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo*
- protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo*
- závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace:*

a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti;

b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;

c) únos nebo braní rukojmí;

d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;

e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;

f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní;

g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;

h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;

i) výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v písmenech a) až h).“(Rámcové rozhodnutí Rady EU 2002/475/SVV).

Toto rámcové rozhodnutí dalo definiční základ pro právní předpisy jednotlivých členských států Evropské unie. Konkrétní právní úprava České republiky v tomto ohledu bude zmíněna v dalších částech práce.

Charakteristickým rysem je v dnešní době existence nadnárodních sítí, které jsou různým způsobem propojeny. Nemají jednotné vedení, ale i přesto jsou schopny sdílet a prosazovat určité ideologie, cíle, nároky a používat sdílené metody jejich dosažení, a to včetně financování samotných skupin. Pokud se ohlédneme za teroristickými činy, které byly spáchány v posledních letech, tak lze předpokládat, že jako objekty ohrožení mohou být považovány vedle civilního obyvatelstva i ozbrojené síly a sbory, objekty kritické infrastruktury či dokonce celé státy. Zároveň lze vyzorovat trend šíření terorismu virtuálním prostředím, kde probíhá propaganda, rekrutace nových členů, radikalizace osob, skupin či celých etnik. V oblastech zaměřených na terorismus není však nejdůležitějším okruhem zkoumání historický vývoj, jeho důsledky apod., ale spíše samotné příčiny a motivy, které následně vedou k páchání teroristických činů (Lombardi et al., 2015).

1.1 Typologie terorismu

Hrozbu terorismu lze jako celek rozčlenit do několika dílčích oblastí. Každá z nich si pak žádá samostatné zhodnocení relevance pro Českou republiku. Teroristickou hrozbu tak můžeme členit ze tří hledisek I) z hlediska původce hrozby, II) z hlediska cíle útoku, III) z hlediska nástrojů terorismu. Tyto hrozby jsou z mého pohledu nejlépe zpracovány v Auditě národní bezpečnosti z roku 2016. Jedná se o velice kvalitní, aktuální a podle mého názoru stěžejní nadčasový dokument v oblasti hrozeb. Zpracovatelem je Ministerstvo vnitra České republiky, konkrétně Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality (Audit národní bezpečnosti, 2016).

I. Teroristická hrozba z hlediska původce hrozby

a) Islámský radikalismus

Jedná se o nejčastější spojení s teroristickou hrozbou v Evropě. Mnoho útoků, které si získaly největší veřejnou pozornost, bylo spácháno právě osobami hlásícími se k radikální islamistické ideologii, případně přímým napojením na mezinárodní teroristické organizace. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako nízká (Audit národní bezpečnosti, 2016).

b) Politický extremismus, ostatní teroristické skupiny

Česká republika má s extremismem dlouholeté zkušenosti, zejména s pravicovým (PEX) a levicovým (LEX). V České republice působí mnoho skupin, které lze označit za extremistické, a to včetně skupin s mezinárodními vazbami. Členové těchto skupin se dopouští trestné činnosti, a to včetně činnosti násilného charakteru. Riziko, že některý z těchto členů spáchá teroristický útok, není však vyšší, než je tomu u islámských radikálů. Důvodem je zejména monitoring ze strany bezpečnostních složek, a tak se nepředpokládá systémová změna postupu těchto skupin se zahrnutím páčání teroristických útoků. Dalším faktorem je názorový nesoulad české extremistické scény. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako nízká (Audit národní bezpečnosti, 2016).

c) Teroristé jednající samostatně (osamělí vlci)

Česká republika naštěstí patří mezi několik málo evropských zemích, kde se v novodobé historii nestal klasický teroristický útok. Nicméně dochází k případům napadení ze strany samostatně jednajících aktivních útočnicků s tragickými následky. Jako příklad lze uvést střelbu v Uherském Brodě v únoru roku 2015, která si vyžádala 8 obětí. Nejednalo se sice o ideologicky motivovaný teroristický útok, ale modus operandi se nelišil např. od střelby v časopise Charlie Hebdo, kde byl spáchán teroristický útok mezinárodní teroristickou organizací. Lze tedy konstatovat, že podobný útok spáchaný psychicky narušeným jedincem i bez ideologické motivace může mít stejný ne-li horší průběh i dopady, než útoky teroristů. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

d) Zahraniční bojovníci

S tímto fenoménem se potýká stále více států. Jedná se o cizince, kteří se zapojili do ozbrojených konfliktů v různých zemích. Jako příklad lze uvést Irák, Sýrii, Ukrajinu. V těchto konfliktech je zapojeno velké množství zainteresovaných subjektů a některé z nich mají významnou zahraniční podporu. Situace tzv. mocenského vakua byla využita i některými teroristickými organizacemi k ovládnutí poměrně rozsáhlých území a k získání nových prostředků pro vlastní činnost (např. Da'esh, fronta al-Nusra přejmenována na JabhatFateh al-Sham, aj.). Tato hnutí, skupiny a organizace disponují propracovanou propagandou a verbují nové sympatizanty k tomu, aby se zapojovali do

konfliktů pod vlajkou teroristických organizací. Nábor probíhá samozřejmě i v zemích Evropské unie, z kterých odešlo tisíce osob s cílem zapojit se do bojů v konfliktních zónách například v Sýrii, Iráku, Libyi nebo Jemenu. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

II. Teroristická hrozba z hlediska cíle útoku

a) Útok na kritickou infrastrukturu

Ochrana kritické infrastruktury musí být jedním z klíčových úkolů každého státu. V České republice je tato oblast poměrně kvalitně legislativně ošetřena. Musíme zde však zahrnout i problematiku kyberterorismu, za který lze v užším pojetí považovat politicky, nábožensky nebo ideově motivované aktivity v kyberprostoru. Příkladem může být úmyslné a rozsáhlé narušení počítačových sítí a zařízení se závažnými až fatálními dopady a důsledky. Pro teroristické organizace představovala kritická infrastruktura spíše druhořadý cíl, a to i navzdory skutečnosti, že její narušení může způsobit závažné škody včetně ohrožení zdraví, života a majetku osob obrovského množství. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

a) Útok na měkké cíle

Za měkké cíle neboli soft targets můžeme označit místa s vysokou koncentrací osob. Mohou to být například nemocnice, školy, prostředky hromadné dopravy, nákupní centra, sportovní instituce, kulturní a společenské instituce, které nejsou nijak významně chráněné. V kontrastu s dobře zabezpečenými tzv. hard targets, což jsou například jaderné elektrárny a letiště, bývá míra zabezpečení soft targets obecně velmi nízká a útok zde má potenciál způsobit tragické následky zejména pro občany. Tato skutečnost se v i Evropě každoročně potvrzuje a dá se předpokládat, že bude nabývat na důležitosti měkké cíle chránit. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

c) Zvlášť ohrožené objekty a osoby

Jedná se objekty, které mají pro konkrétní teroristickou skupinu či jednotlivce vysokou symbolickou hodnotu a je zde velká pravděpodobnost, že se kromě měkkých cílů a prvků kritické infrastruktury stanou terčem teroristického útoku. Může se jednat o

místa spojená s náboženskou symbolikou, budovy zastupitelských úřadů (zejména zemí, které jsou častým cílem teroristického útoku), redakce časopisů, sídla médií či výstavy (která zveřejňují kontroverzní obsah), sídla úřadů veřejné správy, politických stran, policejní a vojenské objekty a prostory atd. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

d) Ohrožení českých občanů či objektů v zahraničí

Jako vysoce rizikové jsou v tomto ohledu hodnoceny únosy českých občanů v zahraničí, ke kterým již v minulosti opakovaně došlo. V posledních 10 letech byly zaznamenány případy únosů občanů České republiky radikálními skupinami na území Iráku, Pákistánu, Libanonu i Libye. Obecně lze říci, že se útočníci nezaměřují specificky na české občany, ale spíše na náhodně vybrané oběti "ze Západu", které se pohybují bez dostatečné ochrany v rizikových oblastech a mohou se tak stát snadným cílem. Na tyto osoby se zaměřují také proto, že je zde velká pravděpodobnost vyplacení obrovské částky na výkupném. Ohroženy mohou být zejména budovy zastupitelských úřadů v zahraničí, kde hrozí zvýšené riziko útoku českým diplomatickým zastoupením a to zejména v zemích, kde probíhá válečný konflikt a kde se angažují teroristické skupiny. Jedná se především o Afghánistán, Sýrii, Irák, atd. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

III. Teroristická hrozba z hlediska nástrojů terorismu

a) Zneužití zbraní hromadného ničení, konvekčních zbraní, výbušnin a položek dvojího užití

Zneužití zbraní hromadného ničení pro teroristické účely je po mnoho let hojně diskutovaným tématem. Skutečnost je ale taková, že v historii můžeme najít jen velmi málo příkladů, kdy k útoku za využití zbraní hromadného ničení opravdu došlo. Jako nejznámější příklad je útok sekty Ómširikjó nervovým plynem v tokijském metru roku 1995. Následky použití však mohou být rozsáhlé a zejména psychologický dopad by byl obrovský, a to i za předpokladu nezdařeného útoku. Můžeme najít některé mezinárodní teroristické organizace, které deklarovaly snahu o získání těchto prostředků, ale obecně platí, že převládající jsou "konvekční" formy útoků. Využití jaderných, chemických a biologických zbraní naopak vyžaduje přímo expertní úroveň požadovaných znalostí a organizace finanční i logistické stránky věci, například špinavé bomby nebo toxinových

útoků může být pro organizace metou, na kterou nelze dosáhnout. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

b) Financování terorismu a ostatní podpůrné aktivity

Sice jsem již výše zmiňoval, že dle dostupných zdrojů se nemusí stát Česká republika přímo terčem teroristického útoku, ale může svou nečinností či nedůsledností neúmyslně přispět ke zvýšení ohrožení terorismem v jiných zemích. Česká republika může být využívána při převodech finančních prostředků, území může být využíváno k tranzitu osob s napojením na teroristické skupiny, nebo může být vnímáno jako tzv. "safe haven" neboli bezpečné útočiště pro ukrytí před bezpečnostními složkami jiných států či pro vytvoření zázemí pro přípravu teroristického útoku. To, že se pachatelé přesouvali přes Českou republiku, potvrzují zprávy zpravodajských služeb České republiky, které jsou rozebrány v samostatné kapitole. Audit národní bezpečnosti dále uvádí, že je potřeba se na tyto aktivity v maximální možné míře soustředit a snažit se jim zamezovat. Relevance této hrozby pro ČR je hodnocena jako střední (Audit národní bezpečnosti, 2016).

1.2 Druhy terorismu

V minulé kapitole jsme rozdělovali terorismus z hlediska průvodce hrozby, z hlediska cíle útoku a z hlediska nástrojů terorismu. Nyní se pokusíme jednoduše rozřadit terorismus podle určitých druhů. Každý autor, nebo organizace člení druhy terorismu někdy i dost odlišným způsobem. Je zpracováno také mnoho studií na téma terorismus a protiteroristická opatření, kde se lze potýkat s rozdílným výkladem stejného tématu, kde se autoři většinou zaměřují jen na jednu oblast, anebo vysvětlují terorismus od začátku do konce (Doucet, 2003).

Obrovským protipólem je pak práce Edwina Bakkeru se jménem *Terrorism and Counterterrorism Studies: Comparing Theory and Practice*. Tato kniha porovnává opravdu akademické prostředí s prostředím výkonných složek v oblasti boje proti terorismu. Přesně reflektuje mé cítění této problematiky jako celku. V globálním pojetí lze po teoretické stránce různě škálovat, rozdělovat terorismus, teroristické útoky i boj proti němu na různé druhy, sféry a prostředí, ale pro výkonnou složku pohybující se v tomto prostředí je celá situace daleko jednodušší. Důvodem je zejména to, že osoby zabývající se terorismem v teoretické rovině sledují např. politickou situaci, původce

hrozby, vztahy mezi jednotlivými subjekty apod. Obecně lze říci, že na zpracování tématu mají dost času a zpracovávají ho se značným zpožděním. Rozdílem je, že osoby setkávající se s terorismem v praxi se zabývají především následkem teroristického útoku a snahou o další prevenci podobných činů. Například zde v Afghánistánu probíhá vyhodnocování hrozeb prakticky celý den a zpracování teroristického útoku můžeme rozdělit na prvotní (jednotky minut), základní (jednotky desítek minut), pokročilé (jednotky hodin), expertní (jednotky dnů) (Bakker, 2015).

Můžeme zde zmínit například nejjednodušší dělení terorismu, které používá Federal Bureau of Investigation (FBI) působící ve Spojených státech amerických. FBI je Federální úřad pro vyšetřování a je vyšetřovacím orgánem amerického ministerstva spravedlnosti. Působí jako federální vyšetřovací úřad trestné činnosti i jako kontrarozvědná služba. Ředitele FBI jmenuje prezident a je potvrzován senátem. Členění je následující:

- Mezinárodní terorismus - jedná se o terorismus, který je páchán jednotlivci a/nebo skupinami, které jsou inspirované nebo spojené s určitými zahraničními teroristickými organizacemi nebo národy (jsou sponzorované státem)
- Domácí terorismus - jedná se o terorismus, který je páchán jednotlivci a/nebo skupinami inspirovanými nebo spojenými především hnutími, skupinami a organizacemi založenými především ve státě působení. Tyto skupiny prosazují extrémistické ideologie, politické, náboženské, sociální, rasové nebo environmentální povahy (FBI, 2019).

Dle mého názoru velice výstižné dělení je zpracované Odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky. To upozorňuje na to, že dochází k nepřipustnému slučování kritérií motivace, aktérů, rozsahu a způsobu provádění akcí teroristů. Zároveň uvádí, že z hlediska základního stanovení hrozeb a jejich předcházení je potřeba stanovit především motivaci teroristů a podle motivace je potom možné rozdělit terorismus do druhů, které zahrnou i "nepolitické formy terorismu. Terorismus pak dělí následovně (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, a):

- **Terorismus kriminální** - to jsou teroristické akce provedené primárně za účelem získání osobních výhod pro jednotlivce nebo pro skupiny, což je hlavním motivátorem teroristického útoku. Teroristické útoky jsou pak typicky spojené s další kriminální činností a často slouží k zastrašení konkurence.

Následně je pak těžké tyto činy identifikovat a odlišit je od ostatních, jelikož jsou například v porovnání s nábožensky motivovanými teroristickými útoky těžko čitelné (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, a).

- **Terorismus patologický** - to jsou teroristické akce provedené primárně kvůli psychickému uspokojení páchatelů či teroristické organizace. Často pak dochází k tomu, že se pachatelé snaží zastřít svou mentální motivaci vedoucí k takovému činu nějakým vyšším politickým cílem (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, a).

- **Terorismus politický (ideologický)** - to jsou teroristické akce provedené z kolektivních pohnutek bez hledání přímých materiálních výhod. Tento terorismus je možné rozdělit do následujících podkategorií (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, a):

- **Ultralevicový terorismus** - je charakteristický svým egalitářstvím, které sice zastává myšlenku rovnostářství, ale je jí dosahováno násilím a jinými protispolečenskými metodami, které se odchyľují od původní myšlenky egalitářství (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, a).

- **Ultrapravicový terorismus** - je charakteristický zaměřením na hodnoty, jimiž jsou tradice, nacionalismus, národní cítění apod. Tyto skupiny se označují za elitářské a snaží se eliminovat rušivé elementy uvnitř skupiny. Může se jednat o rasu či národnost. Dalším charakteristickým znakem je šovinismus, xenofobie i antisemitismus (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, a).

- **Etnický a teritoriální terorismus** - je charakteristický se specifickým etnikem a jeho zájmy. Toto etnikum stanovuje samo sebe do jakési výsostní pozice ve společnosti. Teritoriální pak ukazuje na určité teritorium s cílem udržení jeho suverenity či obdobného statutu (Doucet, 2003).

- **Náboženský terorismus** - jedná se o nejjednodušeji definovatelný typ, ale bohužel je tento druh často vnímán jako obecné vysvětlení samotného pojmu terorismus. Domnělá apolitičnost náboženského terorismu však není správná, protože se často teroristický útok tváří jako nábožensky motivovaný, ale později se ukáže spíše jako politicky motivovaný. Příkladem mohou být křížové výpravy ve středověku. V dnešní době je samozřejmě možné vykládat různá náboženství násilnou i nenásilnou formou, a tak je velmi často tento druh terorismu spojován s motivací (poselstvím) pro stejně smýšlející nábožensky motivované

následovníky. Tyto projevy jsou často subsidiárním znakem islámských teroristických útoků (Hubsh, 2003).

- **Ekologický (environmentální) terorismus** - jedná se jinými slovy o tzv. ekoterorismus, který je z historického hlediska spojen rozhodně až s moderními dějinami. Je velice těžké tento druh terorismu definovat a uchopit, protože zcela není jasné, kde jsou jeho hranice. Co se týče definičního vymezení, tak je nejtěžší určit obecnou definici ekoterorismu. Není tak jasné, zdali se jedná o terorismus páchaný ekologicky smýšlejícími teroristy nebo jestli se jedná o útoky proti životnímu prostředí či lidem ekologicky zaměřeným (Mareš, 2005).

- **Single-issue terrorismus** - je charakteristický tím, že nelze spojit s širším okruhem osob prokazující podobnou ideologii. Stále se bude jednat o určitý druh terorismu, ale musí být naplněna podmínka, která říká, že nesmí zapadat do žádných zmíněných kategorií. Jedná se tedy o poměrně malou množinu aktů s ní spojenou (Doucet, 2003).

- **Kyberterorismus** - je charakteristický tím, že se objevuje v mnoha podobách a přední odborníci se shodují na tom, že se pod tento pojem dá v evropském měřítku subsumovat radikalizace, nabírání nových členů do teroristických organizací, ovládání a kontrolování, financování a další aktivity, které páchají teroristé na internetu. Jako příklad lze uvést pokusy o zhroucení systémových či internetových serverů. Jako velice známý je pak neúspěšný pokus o zhroucení londýnské burzy cenných papírů teroristickou organizací Al-Káida (Alexander, 2012).

1.3 Historický vývoj terorismu a důležité milníky vývoje

V této kapitole bych rád ve stručnosti shrnul historický vývoj terorismu. Obdobně jako je tomu u definice pojmu terorismus, tak existují různé pohledy i na historické vymezení jednotlivých etap vývoje terorismu. Historické vymezení vývoje terorismu přímo souvisí s historií vedení válek a terorem páchaným na civilním obyvatelstvu.

V každé fázi historického vývoje budou mimo jiné uvedeny důležité milníky, které jsou pro dané období typické a snadno pak lze v komparaci s dalšími kapitolami reálně porovnat a pochopit vývojový trend. To vše nám umožňuje stanovit nové milníky moderní doby.

Historické vnímání se tedy přímo odvíjí od časového, geografického a ideového působení. Jako všeobecně rozšířený pohled můžeme zmínit klasifikaci J. Šedivého, který vývoj člení do třech etap, přičemž společným znakem bylo "přesvědčování prostřednictvím strachu. Etapy jsou následující (Řehák et al., 2008):

- Prehistorická fáze
- Anarchistické, nacionalistické či nihilistické násilí konce 19. století
- Studenoválečná fáze (Řehák et al., 2008)

Pokud ale uvážíme pozornost, která je věnována současné bezpečnostní hrozbě mezinárodního terorismu, tak toto rozdělení můžeme považovat za neúplné, protože neposkytuje podrobnější historický náhled příčiny vzniku jednotlivých forem terorismu. Podnětem pro předpokládanou klasifikaci jednotlivých etap vývoje terorismu byly hluboké odlišnosti ať už v motivech, cílech či způsobech realizace jednotlivých teroristických útoků. Proto je možné jednotlivé etapy vývoje terorismu rozdělit přesněji a to následujícím způsobem (Řehák et al., 2008):

- HISTORICKÁ ETAPA - charakterizuje ji trvání do konce 17. století (1.3.1)
- NACIONALISTICKÁ ETAPA - charakterizuje ji průběh od počátku 18. století až do roku 1913 (1.3.2)
- ETAPA VÁLEK - charakterizuje ji průběh od 1914 do 1945 (1.3.3)
- ETAPA STUDENÉ VÁLKY - charakterizuje ji průběh od roku 1946 až do roku 1989 (1.3.4)
- ETAPA STUDENÉHO MÍRU - charakterizuje ji trvání od roku 1990 až po současnou dobu (1.3.5) (Řehák et al., 2008)

1.3.1 Historická etapa (do konce 17. století)

Pojem terorismus je docela nový, a tak již dlouhou dobu před tím, než záměrné vojenské útoky na civilisty, jako metoda ovlivňování politického chování států, začaly být terorismem nazývány, měla tato taktika mnoho jiných názvů. Přibližně 500 let př. n. l. čínští vojevůdci Sun-č a jeho potomek Sun Pin využívali postupy, které bychom zařadili jako působení teroru formou terorismu. Hovořilo se o taktikách obvyklých i neobvyklých. Dále pak japonský bojovník a stratég Mijamoto Musaši hovořil o strategii "tělo místo meče", kterou lze hodnotit jako teroristickou formu boje (Musaši, 1997).

V římské říši bylo považováno neobvyklé použití vojenských jednotek v rámci tzv. ničivých válek, neboli trestných válek, kde bylo za cíl u nově podmaněných národů

vzbudit strach. Nízký žold vyplácený slavným římským legiím pak byl hnacím motorem pro drancování, znásilňování a podobné činy. Jako reakce na zmíněné jednání Říma působila v okupovaném Jeruzalémě vlastenecky smýšlející supina tzv. zélótů, kteří proti okupantům a také proti domácí šlechtě, která přistoupila na kompromis s Římem vysílala útočníky (militantní bojovníky), kteří vraždili jejich představitele. Tito útočníci byli z extremistického židovského hnutí, které bylo založeno v době Kristova narození (Řehák et al., 2008).

Jako další projev raného terorismu lze považovat činnost islámské sekty Haš-Išim, která v době křížáckých válek (11. století) působila v oblasti Perského zálivu. Štěpením této skupiny vznikl kult asasinů, coby fanatická sekta vraždících muslimů, která zaměstnávala zabijáky, jež často pod vlivem drog vraždili pro dosažení svých politických cílů. Vysílala se malá skupina, která obvykle dýkou zavraždila vůdce protivníka. Považovali se za boží vyslance a spáchané činy za akt boží (Řehák et al., 2008).

Jako určitou transnacionální vlnu specifického násilí s teroristickými prvky můžeme označit inkvizici. Nejprve bylo za cíl stanovené vymýcení kacířství, ale později církve využívala postavení k získávání majetku a bohatství, které po odsouzení obžalovaného propadlo v její prospěch. Používaly se tvrdé praktiky, a to např. psychický nátlak, fyzická bolest, oběšení nebo upálení (Robejšek, 2004).

1.3.2 Nacionalistická etapa (počátek 18. století až do roku 1913)

V této etapě vývoje dochází k výrazným změnám v motivech páchaní násilí s teroristickými prvky. Hlavním motivem bylo nacionalistické cítění. Můžeme zde najít mnoho předchůdců moderního terorismu, kde je zastoupena řada tajných skupin a sekt různé provenience. Jako příklad mohou sloužit "škrtiči bohyně Kálí", italští karbonáři, nebo osamělí fanatici, mstitelé či politizovaní bandité (Strmiska, 1996).

Můžeme zde najít násilí s teroristickými aspekty proti civilnímu obyvatelstvu velkého rozsahu jako důsledek rusko-turecké války na Balkáně, kde ustupující Turci terorizovali obyvatele svých zbývajících evropských provincií (Balkán). Toto chování však vedlo k formování místního odporu a tureckým vojákům se dostávalo odplat a odvet, jež charakterizuje chování křesťanů a muslimů v této oblasti dodnes (Carr, 2002).

Prvky teroristického chování můžeme také nalézt v období kolonizace Ameriky, kdy po několik staletí podněcovaly akty krutosti jedné strany odvetný teror ze strany

druhé. Vztahy mezi osadníky a indiány vyústily na úroveň vzájemného terorizování. Bitvy nekončily porážkou nepřítele, ale rozsáhlým masakrováním (Řehák et al., 2008).

Někteří autoři označují až průběh 19. století za kořeny moderního terorismu, kdy si někteří lidé žijící v mnohonárodních státech uvědomili příslušnost k určité komunitě, chtěli si vybrat své vůdce i vytvořit vlastní zákony. Časem došlo k výbuchu roztroušeného mezinárodního politického násilí a pachatelé byli běžně nazýváni "anarchisty". Používali otevřeně individuální vraždy, bombové atentáty na vojenské jednotky, policisty, dále pak soukromé bezpečnostní síly v průmyslu jako metody k upoutání pozornosti v boji proti zvyšujícím se rozdílům v bohatství a způsobu života mezi ekonomickými třídami. Konečným cílem bylo vyvolat všeobecné mezinárodní povstání dělníků a zničit vládní útlak zrušením vlád samotných. Anarchisté šířili strach, ale až moderní doba se označuje za období, kdy se podařilo naplnit jejich sen a stát se mezinárodní armádou s ničivým potenciálem (Hoffmann, 2001).

1.3.3 Etapa válek (v letech 1914 až 1945)

Vyhledávat a hodnotit prvky terorismu ve válečném období je problematické. Většina násilí proti civilistům totiž byla páchána v otevřeně vyhlášených konfliktech, zatímco terorismus neobsahuje žádná vyhlášená nepřátelství. Právě toto je důvodem k tomu, proč chápat terorismus v souvislosti válek jako krajní projev aktu násilí s cílem donutit protivníky, aby se podřídil naší vůli. Samozřejmě musíme připustit, že násilí proti civilnímu obyvatelstvu bylo pácháno neustále, čímž docházelo k porušování Ženevských dohod. Nepopíratelnými důkazy jsou například etnické čistky v průběhu holocaustu, kdy Němci vyvraždili 6 milionů Židů, miliony sovětských zajatců, 500 000 Romů, homosexuálů, mentálně a fyzicky hendikepovaných lidí (Světový terorismus, 2001).

Samozřejmě se během obou světových válek volily i určité vojenské taktické postupy, které nebyly namířeny přímo proti civilnímu obyvatelstvu. Totální válka vyloučila rozlišování mezi vojenskými a civilními cíli. Vše pak bylo považováno za legitimní cíle. Jako příklad lze uvést blokáda Německa britskou admirálostí v průběhu první světové války, která vedla k vyhladovění německých ozbrojených sil, ale zároveň to mělo velký dopad i na civilní obyvatelstvo. Německá armáda reagovala jediným účinným prostředkem, a to ponorkovou válkou proti civilním obchodním lodím. Toto je

učebnicový výsledek mezinárodního terorismu, tedy záměrné války proti civilistům, vedené s cílem odvrátit podporu politiky jejich vlád (Toffler, Tofflerová, 2002).

V období druhé světové války byl největším aktérem teroru nacistický vůdce Adolf Hitler, který dostal příležitost vést válku i proti civilnímu obyvatelstvu, což učinil v letech 1940 až 1941 v letecké válce proti Británii. Druhý příklad mu poskytl plán vyzkoušený v Polsku, který následně zdokonalil v roce 1941 při útoku na Rusko, kde zabíjel všechny civilisty na dobytém území (Řehák et al. 2008).

V tomto období se záměrně uchylovaly k útokům na civilní obyvatelstvo i spojenecké armády v rámci např. "strategického bombardování". Zde bylo dosaženo obrovských ztrát na civilních životech, a to zejména díky bombardování z velkých výšek a používání zápalných bomb. Jako příklad lze uvést svržení zápalných bomb na Drážďany v roce 1945, kde zahynulo více než sto tisíc osob. Tomuto bombardování byl velice nakloněn Winston Churchill (Řehák et al. 2008).

Jak jsem již psal výše, tak toto období bylo typické pro útoky proti civilnímu obyvatelstvu. Nebylo tomu jinak ani v případě Spojených států amerických. Jako příklad lze uvést odvetu proti Japonsku za napadení Pearl Harboru, kde se nacházelo minimum civilistů. Naopak proběhlo účelové bombardování Tokia s cílem snížit podporu civilního obyvatelstva japonskému válečnému úsilí. Např. 9. března roku 1945 bylo nasazeno 334 bombardérů B-29, které v Tokiu zničily 267 171 budov včetně celé infrastruktury na 41,5 km² města. Snaha o zasažení zejména civilního obyvatelstva je zde jasná a lze tak tyto operace zařadit svým stupněm brutality do kategorie terorismu. Absolutním stropem pak bylo svržení dvou atomových bomb na města Nagasaki a Hirošima. Autoři konstatují, že v těchto souvislostech lze říci, že i stát může být v protagonistou válečných podob terorismu (Bonanate, 1997).

1.3.4 Etapa studené války (v letech 1946 až 1989)

Od této etapy se objevovala celá řada nových forem terorismu. Například terorismus zbraní hromadného ničení, únosy či sebevražedné bombové útoky. Tato etapa se od ostatních liší masivním nárůstem jevů mezinárodního terorismu. Bylo zde patrné dohasínání obou světových válek a současné očekávání vzniku třetího celosvětového konfliktu. Tato očekávání přetrvávala až do událostí spojených s pádem Berlínské zdi, rozpadem Sovětského svazu a rozpuštěním Varšavské smlouvy. Nikdy nedošlo k přímé konfrontaci dvou proti sobě stojících táborů, ale dějištěm střetů se

naopak stávalo území jiných států. Tyto regiony nesly označení "bojiště studené války". Tento nevyhlášený konflikt umocnil nárůst projevů terorismu, který byl podporován jednotlivými bloky. Byla zde patrná angažovanost aktérů do lokálních konfliktů a v počtu realizovaných teroristických útoků, počtu osob při nich zabitých a zraněných (Řehák et al. 2008).

V roce 1968 bylo provedeno 98 útoků, při kterých bylo zabito 28 osob a 169 jich bylo zraněno. V roce 1978 bylo provedeno 222 útoků, při kterých bylo zabito 138 osob a 375 jich bylo zraněno. V roce 1988 bylo provedeno 369 útoků, při kterých bylo zabito 702 osob a 1832 jich bylo zraněno. V letech 1968 až 1988 byl zaznamenán také nárůst jednotlivých forem teroristických útoků jako například braní rukojmích, žhářské útoky atd. Tyto útoky se během celého období studené války vyznačovaly velkou rozmanitostí, povahou, rozsahem způsobených ztrát a škod, které představují již prvky vojenských taktik. Teroristické skupiny byly podporovány státy, respektive skupinami podporované jednotlivými vládami. Jako významný prvek této etapy lze označit rozmach revolučního terorismu a partyzánských bojů (geurrilla warfare) (Terrorist Incident Reports, 2008).

Konec 60. a počátek 70. let byl typický pro vraždy policistů nebo soudců, kteří se zabývali vyšetřováním terorismu, a v malé míře začaly první atentáty v obchodních domech. Následně se do hledáček teroristů dostali také politici a zahraniční diplomaté. Polovina 70. let se vyznačovala orientací na velké průmyslové firmy a jejich představitele a konec 70. let je typický pro orientaci teroristů na dopravní letadla, vlaky, letiště a nádraží. K takovým atentátům se téměř vždy hlásila některá mezinárodní teroristická organizace (Řehák et al., 2008).

Významný konflikt této etapy je samozřejmě válka ve Vietnamu (1964 - 1975), která je typická pro jisté aspekty teroristického chování, kdy se Spojené státy americké i po skončení druhé světové války uchýlily k rozsáhlým útokům proti civilnímu obyvatelstvu. Jako příklad lze uvést kobercové bombardování a vpády do Kambodži, záchvaty uraženosti ovlivněné plány Henryho Kissingera a Richarda Nixona, program vražd CIA Phoeni a další. To vše mělo za cíl zlomit vůli Vietnamců k boji cestou civilního obyvatelstva. I v tomto konfliktu bylo zvažováno použití jaderných zbraní. Spojené státy americké však odradila angažovanost ruských jednotek v daném regionu a byly zde obavy ze spuštění odvetných akcí ze strany Sovětského svazu (Carr, 2002).

Začátky 70. let byly typické tím, že se množily útoky proti diplomatům, obvykle pak proti diplomatickým zástupcům třetích států. Teroristické skupiny často napadaly velvyslanectví v zahraničí, a to i kvůli získání publicity. Cílem bylo zastrašení tvůrce a vykonavatele politiky státu, a tím delší dobu působit na výkon jeho vnitřní, ale především zahraniční politiky. Konec 70. let a počátek 80. let se vyznačuje pravicovými skupinami. Tato léta jsou typická i tím, že se terorismus internacionalizoval a řada skupin tak začala operovat mimo území státu, ve kterém vznikly a jejich národní cíle nabyly mezinárodní podoby. Jako příklad lze uvést útok na pasažéry na letišti Lod v Izraeli, který byl spáchán skupinou příslušející k Japonské rudé armádě (Japanese Red Army) (Lesser et al., 1999).

Další útok byl spáchán na Olympijských hrách v Mnichově, kdy bylo zajato 11 izraelských sportovců palestinskou teroristickou skupinou Černé září (Black September). Ti požadovali propuštění 234 kolegů a bezpečný odlet do Káhiry. Bohužel při společném zásahu policejních a vojenských jednotek bylo zabito pět teroristů, tři byli zajati a nikdo z rukojmích nepřežil. Svět byl šokován tímto incidentem, ale zároveň se jednalo o hnací motor k vytváření speciálních jednotek pro boj s terorismem, vznikalo mnoho mezinárodních organizací, agentur a výborů. Spojené státy americké vytvořily Výbor pro boj s terorismem (Cabinet Committee to Combat Terrorism) (Crawford, 2002).

Začátek 80. let je typický pro masivní nárůst nové formy teroristického boje, za kterou lze považovat sebevražedné útoky. Tato forma má tyto základní prvky: ochota k sebeobětování, míří k vysokým cílům, snaha dosáhnout hromadného ničivého účinku, má specifickou organizaci. Jako příklad lze uvést Palestinu a Izrael, kde Palestina má silný pocit křivdy a bezprávi a snaží se převést konflikt ze svého území na území protivníka. První útoky sebevražedné útoky se objevují po Izraelském vpádu do Libanonu roku 1982, kde bylo využito nákladních aut naložených trhavinami na vojenské objekty nepřítele. První útoky byly realizovány na izraelské velvyslanectví v Súru a provedla je šíitská organizace Hizballáh, která byla ustavená a vyzbrojená za íránské pomoci. V roce 1983 byl spáchán sebevražedný útok proti kasárnám mírových sil v Bejrútu, kdy zemřelo přes 300 amerických a francouzských vojáků. Z celkem 283 sebevražedných útoků zaznamenaných v letech 1983 až 2000 mají 171 útoků na svědomí Tamilští tygři, 91 útoků islámští fundamentalisté a 21 útoků kurdští separatisté (Kropáček, 2002).

1.3.5 Etapa studeného míru (od roku 1990 až po současnost)

Skončila studená válka, ale přetrvává období, které je provázeno neustálým bezpečnostním napětím s prvky prorůstového trendu. Dochází k řadě vojenských konfliktů, které jsou vedeny v rámci mezinárodní koalice boje proti terorismu.

Terorismus se velice změnil, a to zejména jeho motivace. Ideologicky motivovaný terorismus byl pomalu nahrazen náboženských a nacionalistickým terorismem, což samozřejmě vedlo ke změnám teroristických cílů a použitých metod. Do popředí se tak dostaly projevy náboženského, politického, ultrapravicového terorismu i obavy o zbraně hromadného ničení (ZHN). Jako příklad lze uvést sarinový útok spáchaný sektou Ómsinrikjó v roce 1995 na přeplněné tokijské metro, což mělo za následek smrt 12 osob a paralyzaci dalších 5 500. V roce 1995 měla tato sekta více než 12 000 přívrženců v Japonsku, 10 000 v Rusku a stovky členů na území USA, Německa a Austrálie (Brackett, 1998).

Jako další změna povahy terorismu konce 20. století je typické zapojení v rámci separatistických konfliktů napříč kontinenty. V Evropě se jednalo o rozpad bývalé Jugoslávie, kde se separatistický terorismus naplno projevil. Důvodem bylo také nepříteli úspěšné řešení ze strany OSN a dalších angažovaných organizací. Toto období je také typické obráceným úsilím v některých regionech tzn. vynakládáním velkého úsilí na sjednocení dříve rozdělených národních celků jako například Německa Vietnamu a Korey. Jednalo se o velice rozmanitou záležitost s mnohdy rozdílnými výsledky. Jako příklad lze uvést vrácení východní Slavonie do Chorvatska, mírová dohoda v Irsku a vypuknutí separatistické války v Kosovu. Další evropské konflikty konce 20. století byly rovněž založeny na intenzivnějším vnímání nárůstu etnických rozdílů a nacionalismu. Ve většině případů pak byly etnické neshody rozdmýchávány i náboženskými problémy, což vedlo ke vzniku nacionalistického a náboženského terorismu, což lze považovat za hlavní rys období po konci studené války (Řehák et al., 2008).

Teroristické útoky v období let 1998 až 2005 měly vzestupnou tendenci. Například v roce 1998 bylo spácháno 1272 útoků, při kterých bylo zabito 2168 osob a 8187 jich bylo zraněno. V roce 2005 bylo spácháno 4926 útokům při kterých bylo zabito 8162 osob a 15 016 jich bylo zraněno (Terrorist Incident Reports, 2008).

Od přelomu 20. a 21. století je možné mezinárodní terorismus považovat za ozbrojený boj, tedy za jistou formu jeho vedení, kterou můžeme zařadit do kategorie tzv. asymetrických hrozeb. Tyto hrozby jsou typické výraznou odlišností proti sobě stojících aktérů. Jde především o dimenzi kvantitativní, technologickou, organizační a společenskou. Jeden z aktérů je pak natolik silný, že nemá protivníka srovnatelného významu, což vede slabšího protivníka k používání nestandardních postupů, které mají za snahu vyhybat se přímé konfrontaci a současně převést sumu svých nevýhod ve významnou výhodu, co vede k určité specializaci teroristických organizací. Obdobné úsilí i specializaci lze spatřovat i u jednotlivých států, které spolupracují v na úrovni mezinárodní bezpečnosti. Jejich úsilí je bohužel negativně ovlivňováno nedostatkem finančních prostředků, které jsou ze strany malých a středních států velice podceňované. Obranné rozpočty nemají dostatečnou sílu na vybudování a udržení vysokých úrovní všestranných ozbrojených sil (Eichler, 2004).

Tato etapa vývoje terorismu je rovněž charakteristická využíváním moderních sofistikovaných technologií, a to na obou stranách. Šíření těchto globalizačních technologií umožňuje vznik i dosažení současné podoby terorismu. Moderní doba má mnoho zástupců globálního terorismu a občas je těžké zjistit, která skupina či hnutí je kým podporovaná a kdo stojí v pozadí. Asi nejznámější globální teroristickou organizací moderní doby se stala Al-Káida, kterou vedl Usáma bin Ládín. Byla založena na konci 80. let a odhady hovoří o členské základně přibližně 50 000 příslušníků. Rozmachu bylo dosaženo v průběhu 90. let a rozhodně lze říci, že dala základ i inspiraci k vytvoření Da'esh neboli Islámského státu. Al-Káida měla za cíl šíření hodnot islámu a boj proti ostatním vírám, a to především proti křesťanským a židovským. Samozřejmě je historicky její hlavní působiště v Pákistánu i Afghánistánu. Bojuje v tzv. svaté válce neboli "džihádu". Zdrojem financí byly vždy výnosy z legálního i nelegálního byznysu, které byly doplňované příspěvky od sympatizantů. V roce 2006 odhady hovořily o základnách v 65 zemích světa, což potvrzuje roli hráče globálního terorismu. Do roku 2006 například Al-Káida spáchala nejméně 29 útoků, při kterých bylo zabito 3 460 osob a dalších 8 863 jich bylo zraněno. Hlavním cílem byly obchodní, vládní, diplomatické i náboženské cíle. Hlavním rysem je synchronizovanost jejich útoků. Jako příklad lze uvést současné útoky na americká velvyslanectví v Tanzanii (11 mrtvých a 77 zraněných) a v Keni (213 mrtvých a 5 000 zraněných) 7. srpna 1998. Jako nejznámější lze uvést útoky z 11. září roku 2001, kdy 2 unesené

letouny zasáhly budovu Světového obchodního centra v New Yorku a téměř současně jeden letoun budovu Pentagonu. Dalším příkladem je synchronizovaný útok 10 bomb, které byly umístěné ve vlacích a současně explodovaly na čtyřech různých místech v Madridu 11. března roku 2004 (Clarke, 2005).

Do nejmodernějších dějin se jistě dostala teroristická organizace Da'esh neboli Islámský stát (ISIS). Jedná se o radikální islámskou teroristickou organizaci původem z Iráku. Vzniklo vývojem a přejmenováním z několika dřívějších organizací a je známe přísnou interpretací islámu a práva šaría. Používá násilné metody, které jsou páchané na obyvatelstvu. Původně zde bylo napojení na Al-Káidu, které postupně Da'esh odepřel poslušnost tím, že se odmítl vzdát Sýrie a soustředit se na Irák. K růstu přispěla zejména občanská válka v Sýrii. Dále pak bylo v Iráku a v Sýrii obsazené území vyhlášeno v roce 2014 za samostatný stát, který samozřejmě nebyl nikdy uznán. V čele stál Abú Bakr al-Bagdádí, který si přisvojil titul emíra a následně i chalífy. Příslušníci organizace pocházejí z různých zemí, dochází k militarizaci dětí a samozřejmě došlo k posílení organizace i o bojovníky jiných teroristických skupin a hnutí z celého světa například z Afghánistánu z Tálibánu. V roce 2019 však došlo ke ztrátě posledního území Islámského státu, a to konkrétně města Baghúzu v Sýrii. Některé zdroje uvádějí, že vznik této organizace byl zapříčiněn invazí do Iráku v roce 2003 a jiné zdroje např. ze CIA uvádějí, že to bylo důsledkem stažení vojsk z Iráku prezidentem Obamou v roce 2011. Da'esh má na svědomí mnoho zločinů různého charakteru, ale pro potřeby této práce se zaměřím na teroristické útoky. Těch bylo spácháno několik desítek. Jako příklady lze uvést útok proti západním turistům v tuniském letovisku Súsá v roce 2015, útoky proti kurdským a levicovým aktivistům v Turecku, sebevražedné útoky proti šíitským civilistům v Jemenu, v Bejrútu i Bagdádu. Dále pak v roce 2015 umístění bomby na palubu ruského airbusu nad Sinají v Egyptě. Teroristické útoky v Paříži v roce 2015 si vyžádaly 130 obětí a 350 zraněných. V roce 2016 byly spáchány bombové útoky Istanbulu i v Bruselu. V následujících letech bylo také mnoho útoku v Evropě i mimo ní. V roce 2018 bombové útoky v Sýrii. Sporné jsou například útoky ve Srí Lance z roku 2019, kde se spekuluje, jestli je opravdu spáchal Da'esh, který to tvrdí. V Afghánistánu je také mnoho útoků páchano ze strany Da'esh, ale tyto aktivity budou rozebrány v kapitole zaměřené na terorismus přímo v Afghánistánu.

1.4 Historický vývoj terorismu na území Československa a České republiky

Válečné období přineslo velké společenské změny, diferenciaci společnosti na politickém spektru s typickou radikalizací určitých skupin. Tyto skutečnosti vedly samozřejmě k nárůstu teroristických útoků či pokusů o ně. Známy je pokus o atentát z roku 1919, který se pokusil spáchat mladý člen československé anarchistické skupiny na předsedu vlády první republiky Karla Kramáře. O čtyři roky později se opět ozvala krajní levice konkrétně anarchismus a komunismus, kdy byl spáchán atentát na ministra financí první republiky Aloise Rašína (Malý, 2003).

Ultrapracvicový terorismus se po roce 1989 ustálil na úroveň nacionalistického terorismu, který se zaměřoval na naše území. Je založen zejména na odporu vůči menšinám, nejsilněji proti romské menšině. Rasové a diskriminační útoky proti Romům byly vedeny zejména nacistickými skupinami a jsou řazené mezi teroristické akty páchané v České republice dle Globální databáze terorismu. Tyto útoky samozřejmě vycházejí z xenofobního postoje jejich pachatelů a vztahují se k subkulturám, kde lze zmínit například skinhead. Pokud se jedná o útoky romského původu vůči jiným obyvatelům, tak je můžeme označovat za romský terorismus (Mareš, 2005).

Na území Československa byl také zaznamenán etnický a teritoriální terorismus, který byl veden tehdejší slovenskou menšinou. V 90. letech se objevovaly dopisy od "Slovenské ozbrojené armády, kde byly sdělovány snahy o osamocení slovenského národa. Krátce poté však došlo k rozdělení Československa, a tak ke vzniku Slovenské republiky. Žádné teroristické útoky tak nebyly spáchány. Byl zde ovšem zaznamenán ojedinělý pokus o útok motivovaný etnickým terorismem, ale spojitost se "Slovenskou ozbrojenou armádou" nebyla prokázána. Jednalo se o autogramiádu knihy o druhoválečných letcích. Šlo o umístění bomby do galerie, kde měla probíhat autogramiáda zmíněné knihy. Útok však nebyl dokonán, protože umístěná bomba se ukázala jako vadná (Mareš, 2005).

Co se týče posledních desetiletí, tak jednoznačně můžeme říci, že dominuje náboženský terorismus. Samozřejmě bychom v historii mohli najít činy spáchané za dob inkvizice, které by se daly chápat jako teroristické. V současné době ovšem převládá hrozba Islámského terorismu, což je druh náboženského terorismu. Dlouhou dobu nebyl brán příliš vážně na našem území a mělo se za to, že se jedná o terorismus, který se České republiky nebude týkat, nicméně z historického hlediska nedošlo na území České republiky k žádnému spáchanému útoku (Mareš, 2005).

Jako další druh terorismu, který se vyskytuje na našem území můžeme zmínit ekoterorismus. Jako příklad lze uvést organizaci s názvem "Fronta za osvobození zvířat". Organizace se vyznačuje pácháním sabotážních akcí, kdy například v roce 1995 umístil jeden člen zápalné zařízení v budově velínu rozestavěné lanové dráhy v Moravském krasu, což vedlo ke vzniku požáru se značnými škodami na zařízení samotné lanové dráhy (Mareš, 2005).

1.5 Přehled teroristických útoků za rok 2018 dle Centra proti terorismu a hybridním hrozbám

Jedná se o přehled vytvořený z otevřených zdrojů, který zohledňuje pouze dokonané útoky. Tento přehled byl zpracován Centrem proti terorismu a hybridním hrozbám, které spadá pod Ministerstvo vnitra České republiky. V roce 2018 bylo ve světě spácháno celkem 2 068 teroristických útoků, což proti roku 2017 znamená nárůst o 692. Naprostá většina byla spáchána mimo Evropu, kdy mezi nejvíce zasažené země najdeme tradičně Afghánistán, Pákistán, Irák, Sýrii, Nigérii a země severní Afriky. V Evropě se jedná pouze o 3 % všech zaznamenaných útoků. Většina útoků v Evropě se stala v Turecku a v Rusku. V členských státech EU došlo celkem k 21 útokům, kdy polovina z nich byla motivována náboženským extremismem. Nejčastěji se útoky odehrávaly v Řecku (6 útoků), kde prim hrál levicový extremismus. Ve Francii byly spáchány 4 útoky a v Itálii 3 útoky (Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018).

Nejčastěji bylo cíleno na členy ozbrojených složek a civilní obyvatelstvo. Často pak docházelo i ke kombinacím. Nejvíce pak docházelo k útokům na veřejných prostranstvích, ale bylo zaznamenáno také cílení na policejní stanice, věznice a kasárna. Způsoby útoky pokračovaly v trendu "low-profile". Nejvíce efektivní bylo opět využití střelby v kombinaci s chladnou zbraní či střelba s kombinací útoku chladnou zbraní a braní rukojmích a také útok výbušninou případně kombinací se střelbou či chladnou zbraní. Útoky byly zastaveny ve více než polovině případů jinou osobou, a to zejména zákrokem policie či armády. Jako klíčový faktor k úspěchu je zmíněna nutnost dobrého výcviku těchto složek se zaměřením na sebeobranu, detekci podezřelého chování, dobré rozložení pozic na veřejných prostranstvích a zvyšování bezpečnostního povědomí u veřejnosti (Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018).

1.6 Boj proti terorismu na evropské úrovni - EUROPOL

Evropský policejní úřad neboli EUROPOL je agenturou Evropské unie založenou v roce 1999, která má za cíl efektivní působení a vzájemnou spolupráci orgánů, které prosazují právo při prevenci a boji proti formám závažné trestné činnosti s mezinárodním prvkem. Sídlo Europolu je v Haagu v Nizozemsku. Zlepšení bezpečnostní situace v Evropě probíhá prostřednictvím podpory donucovacích orgánů v členských státech Evropské Unie (EU). Spolupráce samotná spočívá zejména v rychlé a důvěrné výměně informací kriminálního zpravodajství, v poskytování operativní a strategické analýzy, koordinaci vyšetřování, dále pak pořádání školení a kurzů, poskytování kontaktů na různá specializovaná pracoviště, a to včetně vědeckých pracovišť forenzních oborů. Členy Europolu jsou státy Evropské unie, ale i některé další státy, které mají s Europolem uzavřenou smlouvu o strategické nebo operativní spolupráci (Policie České republiky, 2019).

EUROPOL působí v mnoha oblastech, ale jako nejvýznamnější hrozby uvádí tyto:

- terorismus
- mezinárodní obchod s drogami a praní špinavých peněz
- organizovaný podvod
- padělání eura
- obchodování s lidmi

V systému zajišťování bezpečnosti v Evropě pak zaujímá ústřední pozici, protože poskytuje jedinečný soubor služeb:

- podpora operací vedoucí k prosazování práva v terénu
- centrum pro výměnu informací o trestné činnosti
- centrum pro odborné poznatky z oblasti prosazování práva

V Europolu je zaměstnáno přes 100 analytiků trestné činnosti a patří k odborné špičce v Evropě. Celkově je zde zaměstnáno více než 900 osob. Kriminalistická analýza zde přináší ty nejlepší výsledky za pomoci nejvyspělejších nástrojů. Dále zpracovává dlouhodobé analýzy se zaměřením na oblast trestné činnosti i na oblast terorismu (Evropská unie, 2019).

V Čele stojí ředitel, který je jmenován Radou Evropské unie. Momentálně je to Catherine De Bolle. Rada Evropské unie je jeho zákonným zástupce. Strategii činnosti udává správní rada Europolu, která dohlíží na plnění stanovených úkolů. Složení správní rady je z jednoho vysoce postaveného zástupce z každé země EU a zástupce

Evropské komise. V každé zemi také funguje národní jednotka Europolu, která působí jako styčný subjekt mezi Europolem a ostatními agenturami dané země. Každodenní činnost vychází ze strategie Europolu a konkrétní cíle jsou určeny ročním pracovním programem Europolu (About Europol, 2019).

1.6.1 Boj proti terorismu na evropské úrovni - European Union Terrorism Situation and Trend Report 2019 (TE-SAT)

Tato zpráva je každoročně zpracována a vydána Europolem již od roku 2007. Přináší ucelenou analýzu a přehled neúspěšných, zmařených i dokončených útoků v Evropské unii. Dále také uvádí zatčení, odsouzení a tresty, které souvisejí s terorismem. Zpráva se zabývá terorismem ve všech jeho formách, a to konkrétně džihádistickým terorismem, etnicko-národním terorismem, separatistickým terorismem, levicovým a anarchistickým terorismem, pravicovým extremismem a single-issue terorismem. Tato zpráva je velice podrobná a porovnává vždy počty útoků i trendy s minulými roky. Zároveň pojednává o výše zmíněných druzích terorismu z pohledu pokročilé statistiky včetně jednotlivých incidentů a jejich popisu (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

Pro potřeby této práce bych zde rád uvedl čísla, která se zaměřují na rok 2018. V roce 2018 bylo celkem 129 útoků neúspěšných, zmařených či dokončených hlášených v rámci Evropské unie. Z hlediska druhů terorismu připadlo 83 útoků na etnicko-separatistický terorismus, 24 útoků na džihádistický terorismus, 19 útoků na levicový terorismus, 1 útok na pravicový terorismus, 1 útok na single-issue terorismus a 1 útok bez zařazení (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

Největší počet útoků, konkrétně 60 byl zaznamenán ve Velké Británii. Ve Francii bylo zaznamenáno 30 útoků, v Itálii 13 útoků, ve Španělsku 11 útoků, v Řecku 7 útoků, v Nizozemsku 4 útoky, v Německu 2 útoky, v Belgii 1 útok a ve Švédsku také 1 útok. Co se týče porovnání počtu útoků z hlediska časové osy, tak v roce 2015 bylo spácháno 211 útoků, v roce 2016 142 útoků, v roce 2017 205 útoků a v roce 2018 výše zmíněných 129 útoků. Co se týče škálování, tak jasně vede etnicko-separatistický terorismus napříč zmíněnými roky. Na druhém místě je pak džihádistický terorismus a na třetím je levicový extremismus. Samozřejmě zde můžeme najít i nespecifikovaný terorismus (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

Co se týče zatčení, tak bylo v roce 2018 zatčeno v Evropské unii celkem 1 056 osob z důvodu podezření na trestné činy související s terorismem. Nejvíce zatčených a to celkem 310 bylo hlášeno z Francie, z Velké Británie, kde bylo zatčeno 273 osob, a z Belgie, kde bylo zatčeno 166 osob. Dále bylo zatčeno v Německu 59 osob, v Itálii 56 osob, ve Španělsku 52 osob, v Nizozemsku 49 osob, v Rakousku 35 osob, v Řecku 22 osob, v Bulharsku 14 osob, v Dánsku 3 osoby, v Česku 2 osoby, v Polsku 2 osoby, ve Slovinsku 2 osoby, v Rumunsku také 2 osoby, v Lucembursku a na Slovensku po 1 zatčené osobě. Zajímavostí je pak průměrný věk zatčených osob, který je 33 let (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

Pokud budeme rozlišovat zatčené osoby z hlediska druhů terorismu, tak bude rozdělení následující. Ze zmíněných 1 056 zatčených bylo celých 511 osob zatčeno v souvislosti právě s džihádistickým terorismem, 44 osob v souvislosti s pravicovým terorismem, 34 osob v souvislosti s levicovým terorismem, 30 osob v souvislosti s etnicko-nacionálním terorismem (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

1.6.2 European Union Terrorism Situation and Trend Report 2019 (TE-SAT) - vybrané útoky v Evropě

Tato podkapitola zmiňuje vybrané teroristické útoky, které jsou zveřejněné v této zprávě. Jedná se o důvěryhodně zpracované analýzy s ověřenými informacemi z této zprávy, kterou vydal EUROPOL, takže jsou zde pouze útoky v rámci jeho působnosti a tedy v rámci členů Evropské unie.

- **Útok č. 1 - Carcassonne, Francie**

Dne 23. března 2018 unesl šestadvacetiletý Maročan auto. Zabil cestujícího a zranil řidiče. Později zranil střelbou 4 policisty blízko vojenských kasáren a zaútočil na supermarket v Trébes, kde zabil 2 civilisty, několik zranil a ostatní zákazníky držel jako rukojmí. Poté se podplukovník Francouzského národního četnictva vyměnil za rukojmí. Následně byl útočníkem postřelen a pobodán, což vedlo k jeho smrti. Útočník byl poté zneškodněn Speciálními silami Francouzského národního četnictva. Přihlásil se k Da'esh neboli k Islámskému státu (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

- **Útok č. 2 - Haag, Nizozemsko**

Dne 5. května 2018 muž pobodal a vážně zranil 3 osoby. Poté byl střelen a zatčen policií. Byl zde prokázán motiv terorismu (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

- **Útok č. 3 - Paříž, Francie**

Dne 12. května 2018 francouzský občan čečenského původu ozbrojen nožem zabil jednu osobu a několik dalších jich zranil. Poté byl zastřelen policií. Útočník se přihlásil k Da'esh neboli k Islámskému státu, který zveřejnil po útoku video, kde útočník slibuje věrnost této organizaci a hlásá, že je vojákem Da'esh (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

- **Útok č. 4 - Liège, Belgie**

Dne 29. května 2018 jednadvacetiletý muž, který byl propuštěn z vězení den předem pobodal 2 policistky a jedné z nich vzal přitom střelnou zbraň. Tuto zbraň použil k následnému zabití obou zraněných policistek, pasažéra jiného osobního vozidla, dále pak ke zranění 4 dalších policistů, když opouštěl školu, kde krátce drže jinou ženu jako rukojmí. Útočník byl poté zabit policií. Pachatel měl konvertovat k Islámu a přihlásil se k Da'esh neboli Islámskému státu (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

- **Útok č. 5 - Amsterdam, Nizozemsko**

Dne 31. srpna roku 2018 devatenáctiletý Afghánec, který zde žádal o azyl v Německu pobodal a vážně zranil 2 americké turisty na centrálním vlakovém nádraží. Poté byl zastřelen policií. Úřady později uvedly, že útočník měl teroristický motiv (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

- **Útok č. 6 - Strasbourg, Francie**

Dne 11. prosince 2018 se francouzský občan alžírského původu vyzbrojil střelnou zbraní a nožem. Následně zabil 5 osob a další zranil poblíž Vánočního trhu, tam byl také zraněn policií, ale podařilo se mu uprchnout. Po dvou dnech pátrání byl útočník zneškodněn. Da'esh se k útoku přihlásil s tím, že útočník přísahal věrnost jako voják Islámského státu. V souvislosti s útokem bylo zatčeno několik dalších osob, včetně

osoby, která útočnickovi dodala střelnou zbraň (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

- **Útok č. 7 - Manchester, Velká Británie**

Dne 31. prosince 2018 se muž somálského původu vyzbrojil kuchyňským nožem, kterým pobodal a zranil 3 osoby včetně policisty na nádraží Victoria station. Útočník byl zatčen a úřady uvedly, že měl teroristický motiv (European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, 2019).

1.7 Vybrané teroristické útoky ve světě 2019

V této podkapitole uvedu několik významnější a různorodých útoků ze světa z roku 2019. Jedná se útoky, které jsem osobní analýzou ověřoval i za využití odborných konzultací z několika důvěryhodných zdrojů, takže mohu jejich pravdivost potvrdit. Záměrně jsou vynechány útoky, které se odehrály v Afghánistánu, protože jim bude věnována jedna z následujících kapitol.

- **Útok č. 1 - různá místa, Srí Lanka**

Dne 21. dubna 2019 během velikonočního svátku spáchala skupina 8 sebevražedných atentátníků pod vedením radikálního místního duchovního Zahrána Hašíma teroristické útoky v kostelech, luxusních hotelích a na předměstí města. Další nálož byla zneškodněna na mezinárodním letišti v Kolombu. V průběhu vyšetřování došlo k dalším nálezům výbušnin a jejich částí na různých místech. Cílem útoků byli křesťané. Celkem bylo zabito více než 250 osob a dalších více než 450 bylo zraněno. Útočníkům byla prokázána příslušnost k Da'esh neboli k Islámskému státu (BBC NEWS, 2019, a).

- **Útok č. 2 - Christchurch, Nový Zéland**

Dne 15. března 2019 spáchal osmadvacetiletý novozélandský muž teroristické útoky na mešity. Střelbou z různých zbraní zabil 51 osob a dalších 40 zranil, nebo se je pokusil také zabít. Byl mu prokázán teroristický motiv, cílem byli muslimové. Svůj teroristický čin vysílal živě prostřednictvím sociálních sítí (BBC NEWS, 2019, b).

- **Útok č. 3 - Bankass, Mali**

Dne 23. března 2019 neznámí ozbrojenci zaútočili na dvě vesnice a zabili nejméně 132 osob a nejméně 60 zranili. Oběti byli z etnické komunity Fulani. Útoky byly provedeny střelnými zbraněmi, a to i navzdory přítomnosti vícerozměrné integrované stabilizační mise OSN (MINUSMA), což je jedna z největších mírových misí OSN na světě. Útok byl určen za etnický terorismus (GARDA WORLD, 2019).

- **Útok č. 4 - Lyon, Francie**

Dne 24. května 2019 došlo k teroristickému útoku, při kterém bylo zraněno 13 osob. Útok byl spáchán podomácku vyrobenou výbušninou čtyřiaadvacitiletým mužem alžírského původu. Další 4 osoby byly zatčeny v souvislosti s útokem. Podomácku vyrobená výbušnina byla samozřejmě doplněna kuličkovými ložisky pro ničivější účinek. Od roku 2015 bylo džihádisty ve Francii zabito více než 250 osob (FRANCE24, 2019).

- **Útok č. 5 - Ituri, Demokratická republika Kongo**

V době od 10. do 17. června 2019 bylo zabito více než 240 osob při etnických střetech mezi kmeny Lendu a Hema. Útoky byly převážně zaměřeny na civilisty, ale mezi oběťmi byli také civilisté. Většina obětí byla nalezena v hromadných hrobech. Mezi roky 1999-2007 probíhala občanská válka mezi těmito kmeny. Celkem bylo zabito přes 50 000 osob. Nyní úřady označují tyto střety za etnický terorismus (REUTERS, 2019, a).

- **Útok č. 6 - Mogadishu, Somálsko**

Dne 13. července 2019 byl spáchán teroristický útok, při kterém zemřelo celkem 27 osob a dalších 56 bylo zraněno. K zahájení útoku bylo použito vozidlo naložené trhavinou, které řídí sebevražedný útočník. Poté útok pokračoval střelbou z dlouhých zbraní. K útoku se přihlásila teroristická organizace Al Shabaab, která je úzce spojena s Al-Káidou. Útok trval více než 14 hodin (NBC NEWS, 2019).

Podrobné analytické zhodnocení hrozeb pro Českou republiku dle Ministerstva vnitra České republiky a dalších dotčených subjektů můžeme najít ve mnou zpracované 45 stránkové příloze, která je na konci této práce. Analýza je rozčleněna na tyto samostatně zpracované hrozby: terorismus, kybernetické hrozby, extremismus, bezpečnost civilního letectví a korupce. V každé kapitole tak můžeme nalézt aktuální přístupy k daným problémům, rozbory a závěry nejnovější dokumentace i rozbor dokumentace, která se zabývá výhledem na následující období. K úplnému porozumění této problematiky a možnosti komparace s dalšími kapitolami doporučuji její četbu v této fázi, protože všechny tyto hrozby s terorismem přímo souvisejí a ve většině případů jsou úzce provázány. Po přečtení této přílohy doporučuji navázat zpět zde, tedy kapitolou 2.

2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

2.1 Cíl práce

Cílem práce je analytické zhodnocení přístupů a zkušeností opatření boje proti terorismu z hlediska historického vývoje a současného přístupu na národní a mezinárodní úrovni

2.2 Výzkumná otázka

Jakým směrem se vyvíjí boj proti terorismu v jednotlivých vybraných státech a jaké jsou důležité milníky vývoje?

3 OPERACIONALIZACE POJMŮ

Terorismus může být definován jako propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, které je obvykle zaměřené proti osobám s cílem vyvolání strachu, jehož prostřednictvím jsou dosahovány náboženské, politické nebo ideologické cíle. Terorismus také zahrnuje kriminální zločiny, jež jsou v podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení i jiných cílů než těch, na které je konkrétní kriminální čin zaměřen.

Události ze dne 11. září 2001 donutily Českou republiku reagovat na samotnou definici teroristického činu, která byla zveřejněna 27. prosince roku 2001 Radou Evropské unie v dokumentu nazvaném "Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem". Zde se tak můžeme setkat s prvním oficiálním vysvětlením pojmu teroristický čin, teroristická skupina, osoby, skupiny a subjekty zapojené do teroristických činů. V trestním zákoníku České republiky se pak objevují pojmy teroristický útok a teror. Viz. příloha č. 1.

3.1 Omezení práce

Tato práce byla omezena v několika směrech. Prvním je vymezení časového pásma, kde se z důvodu poukázání na nejmodernější a nejnovější trendy v oblasti terorismu a boje proti němu věnuji období 2018-2019 pro zejména Evropskou unii, což bylo rozebráno v minulé kapitole a období 2017-2019 pro Afghánistán v následujících kapitolách. Mým cílem není věnování se již několikrát probíraným obdobím, ale opravdu se soustředit pouze na trendy a metody, které se právě teď používají a u kterých sám předpokládám rozšíření do dalších oblastí, a to zejména do Evropské unie.

Druhým omezením je výběr zemí pro následné použití metodologie v práci. Největší studnicí znalostí v boji proti terorismu na světě je bezesporu Afghánistán, a proto se zkušenostem z této oblasti budu věnovat v práci nejvíce.

Zároveň se tak dalším omezením stává pro mě nejdůležitější nutná osobní zkušenost z daných oblastí z důvodu zažití a posouzení aktuálních hrozeb, metod terorismu a boje proti němu s výhledem na budoucí použití ve světě. Považuji proto za nerozumné zpracovávat detailně útoky z oblastí, kde jsem sám nepůsobil a musel bych čerpat pouze z dostupných informací mediálního charakteru.

Posledním omezením je nutnost zařazení jedné z kapitol jako neveřejnou část diplomové práce z důvodu citlivosti informací plynoucích z mého pozorování v místě nasazení, ačkoliv se jedná o informace neutajovaného charakteru. Tato příloha je v

rozsahu 9 stran a bude k dispozici pouze vedoucí práce, oponentovi práce a stanovené komisi při obhajobě. Na místo, kde je doporučeno si tuto přílohu přečíst je v práci zřetelně ukázáno.

4 METODIKA

V práci byla využita řada metod vědeckého poznání:

Analýza – syntéza

Jedná se o základní a nejpoužívanější metody, které nacházely největší uplatnění zejména na počátku zpracování daného tématu, a to v teoretických částech práce, kdy bylo potřeba terorismus rozdělit a dále se mu věnovat z hlediska historického vývoje po současný stav, což nakonec vedlo k pochopení problému jako celku a ke stanovení správného postupu navazující vědeckovýzkumné činnosti.

Indukce – dedukce

Tyto vědecké metody přímo navazovaly na jiné použité metody vědeckého poznání a byly využity ke stanovení závěrů na základě zjištěných poznatků. Obrovským přínosem je dle mého názoru možnosti využití přímé indukce a dedukce, jelikož jsem byl schopen zjistit a následně ověřit zkoumaná data, která jsem následně zpracovával v jednotlivých částech. Zároveň bylo možné stanovit obecné i konkrétní závěry zkoumaných skutečností a stavu světa v oblastech zájmu.

Komparace

Tato vědecká metoda byla využívána zejména při zpracovávání dat ze spáchaných teroristických útoků získaných z pozorování. Díky této metodě bylo možné vybrat nejvhodnější útoky a zaměřit se na mechanismus jejich provedení.

Pozorování

Jedná se o bezkonkurenčně nejpřínosnější a časově nejnáročnější použitou metodu této práce. Pozorování probíhalo během 2 bojových zahraničních misí v Afghánistánu, které jsem absolvoval v roce 2017/2018 a v roce 2019 v celkovém součtu 10,5 měsíců. Zpracování této problematiky bez tohoto nasazení si neumím představit.

5 VÝSLEDKY

Tato kapitola v úvodu stručně uvádí problematiku mezinárodního boje proti terorismu v Afghánistánu jakožto největší mezinárodní operace v novodobých dějinách, do které je zapojené obrovské množství států, stran, agentur a dalších organizací. Dále je pak rozebrána aktuální probíhající mise v této zemi, a to zejména nasazené síly a prostředky Armády České republiky. Jako nejdůležitější část této kapitoly a významný osobní přínos považuji rozbor vybraných teroristických útoků spáchaných v letech 2017-2019 v hlavním městě Afghánistánu, Kábulu. Tyto útoky jsou vždy pečlivě vybrány a podrobeny dlouhodobým vlastním analýzám a data z nich byly složitě a pečlivě zpracovávána. Pokud porovnáme útoky páchané v Evropě a útoky páchané v Afghánistánu, tak je vidět enormní rozdíl, který nám jasně ukazuje, v jak rozdílných světech žijeme a jakým hrozbám musíme čelit. Tyto kapitoly byly vždy pečlivě konzultovány s osobami různých národností pohybujícími se v tomto prostředí ve stejnou dobu, kdy jsem se zde pohyboval i já. Jednalo se o přední odborníky různého zařazení. Konkrétnější informace o těchto osobách bohužel nemohu poskytnout.

5.1 Mezinárodní boj proti terorismu – Aktuální pohled Afghánistán

Po teroristických útocích ve Spojených státech amerických v září roku 2001, kdy zemřelo 2 996 osob vyhlásil americký prezident George W. Bush globální válku vedenou proti terorismu zejména proti Al-Káidě, která se k útokům přihlásila. Al-Káida měla úzké vazby s Tálibánem, který reálně vládl od roku 1996 do roku 2001 v celém Afghánistánu. Tálibán poskytoval Al-Kaidě území pro výcvik členů organizace, a tudíž se cíleně podílel na páchání útoků (Eichler, 2007).

Téhož roku tedy George W. Bush zahájil konflikt v Islámské republice Afghánistán s oficiálním názvem mise Operation Enduring Freedom Afghanistan (OEF-A). V tomto roce také reagovala Organizace spojených národů Bonnskou dohodou a vytvořila misi International Security Assistance Forces (ISAF). Do obou těchto misí se zapojily jednotky Armády České Republiky. Celkové "vítězství" v tomto konfliktu bylo celkem rychlé a většina vůdců Talibánu se přesunula do Pákistánu s vidinou vlastní záchrany a možnosti dál vést teroristické buňky na celém území případně cvičit nové stoupence v zahraničí a vysílat je zpět do Afghánistánu za účelem dosahování vlastních cílů. První

roky po svržení a "vyhnání" Talibánu ze země byly celkem klidné a byla zde vidina naděje ke stabilizaci a nastolení míru pro válkou zdevastovanou zemi (Hubsh, 2002).

V roce 2003 však jednotlivé afghánské povstalecké frakce zahájily asymetrický a partyzánský boj proti nasazeným koaličním jednotkám a místním bezpečnostním složkám. S přibývajícím roky docházelo k neustálému vývoji a zhoršování bezpečnostní situace, což trvá dodnes a naděje na zlepšení je dle mého názoru velice malá. Jako milník je označován rok 2006, kdy docházelo k nárůstu počtu vojáku nasazených na území Afghánistánu a zároveň k zahájení tendence k neustálému zhoršování bezpečnostní situace. Každoročně dochází ke stále větším ztrátám na životech civilního obyvatelstva v řádech tisíců, ale zejména k obrovským ztrátám příslušníků Afghan National Police (ANP), Afghan National Army (ANA) a National Directorate of Security (NDS), což je také v řádech tisíců. Tyto složky se denně přímo potýkají s terorismem a snaží se proti němu bojovat všemi silami a prostředky, což se bohužel příliš nedaří nehledě na až nepředstavitelná čísla značící počet operací, které denně provedou proti terorismu. Prostředí samotného konfliktu v Afghánistánu můžeme zcela určitě označit za asymetrické, jelikož proti sobě stojí nově nastolená vláda s podporou vycvičených a skvěle vyzbrojených koaličních jednotek na straně jedné a slabě vyzbrojení povstalci bojující na svém území na straně druhé. Tito povstalci se skvěle adaptovali na taktiku používanou koaličními jednotkami a jsou mistry v partyzánském stylu boje. Neustále se vyvíjejí, nastolují nové trendy a tím zefektivňují dosažené výsledky (Mattox, 2015).

K 31. prosinci 2014 byla ukončena mise ISAF a k 1. lednu 2015 byla nahrazena novou misí Resolute Support (RS) označenou jako výcvikovou. Tato mise nemá za cíl otevřeně samostatně podnikat operace, ale mentorovat a cvičit místní síly a podporovat je ve zvládnutí složité situace a v nastolování míru a celkové stabilizace Afghánistánu. Nyní se uvádí, že Tálibán kontroluje víc území, než v roce 2001 a je aktivní na více, než 70% území a musím potvrdit, že tento vývojový trend je pravdivý. Následky toho jsou vidět každý den. Zároveň je zde stále varianta stažení koaličních vojsk ze země, což je jedna z podmínek Tálibánu na probíhajících jednáních (NATO's Resolute Support Mission in Afghanistan, 2019).

5.1.1 Soudobá zahraniční mise v Afghánistánu - boj proti terorismu na mezinárodní úrovni

V souladu s přijatými závazky k organizaci NATO se účastníme velkého počtu mnohonárodních cvičení s různým námětem i cílem, ale také několika druhů zahraničních operací. Každá zahraniční operace je jiná a působí se zde proti různým druhům nebezpečí a s různým cílem, který se mění s prostorem nasazení i s probíhající časovou osou. Samotná profesionalita armády a zvyšování operačních schopností je přímo spojené s bojem proti terorismu na mnoha úrovních. Výcvikem a přípravou v České republice (ČR) získává Armáda České Republiky (AČR) znalosti, schopnosti a dovednosti a stává se tak nasaditelnou nejen k obraně vlasti, ale i v boji proti terorismu v asymetrickém a nám neznámém prostředí. V prostoru nasazení, kde stále probíhají konflikty a boj proti terorismu je velice dynamický a rozvíjí se až nepředstavitelně rychle v závislosti na mnoha faktorech a schopnostech obou stran. V Afghánistánu zatím položilo život 14 mých kolegů, vojáků z povolání. Poslední voják padl v říjnu roku 2018 při tzv. útoku "green on blue".

5.1.2 Úkolové uskupení AČR v misi Resolute Support Mission

V rámci zajištění maximálního růstu schopností nasazených jednotek AČR v Afghánistánu bylo vytvořeno Úkolové uskupení (ÚU) AČR. Organizačně zastřešuje veškeré jednotky a prvky AČR, které působí na území Afghánistánu. Cílem je racionalizace a centralizace systému komplexní podpory všech našich jednotek, které jsou zde nasazeny v rámci operace RS. Byla vytvořena struktura velení a řízení všech jednotek a prvků nasazených v misi RS pod jednotným velením velitele ÚU AČR, který také vykonává funkci staršího národního představitele AČR v Afghánistánu. Velitelství je dislokováno na základně HKIA (Hamid Karzai International Airport), kde je vybudováno zázemí, které zabezpečuje nepřetržité plnění úkolů zejména administrativního a logistického charakteru. Mezi hlavní úkoly patří akviziční činnost, organizace a zajištění dopravy materiálu a osob, opravy a revize materiálu, skladování materiálu. Dále disponuje podpůrným prvkem, a to výjezdovou skupinou Vojenské Policie (VP), finanční a právní službou. Zároveň zajišťuje spojení s ČR. K 10. červenci 2019 sloužilo v Resolute Support Mission v Afghánistánu celkem 345 českých vojáků, což nás řadí mezi přední příčky v množství nasazených vojáků v rámci NATO (Úkolové uskupení AČR v misi Resolute Support Mission, 2019).

Do organizační struktury 19. ÚU AČR RS Mission patří:

- Velitelství 19. ÚU AČR RSM
- Jednotka AAT (Air Advisory Team) Kábul
- Strážní rota BAF (Bagram Air Field)
- Skupina Nasaditelného spojovacího modulu (Deployable Communication Module, DCM-B) - tým specialistů v oblasti komunikačních technologií
- Zastoupení na velitelstvích Resolute Support Mission
- Výcviková mise Lógar, Šindánd (Úkolové uskupení AČR v misi

Resolute Support Mission, 2019)

5.1.3 Strážní rota BAF (Bagram Air Field)

Strážní rota působí od roku 2013 na letecké základně Bagram, která je dislokovaná v afghánské provincii Parwan. Jejím hlavním úkolem je provádět bezpečnostní opatření v přiděleném prostoru odpovědnosti s cílem eliminovat nepřátelské aktivity proti této základně. Jednotka je v operační podřízenosti amerického úkolového uskupení a její prostor odpovědnosti je severní část základny. Tento úkol je prováděn patrolováním (hlídkováním) na vozidlech ve vnějším perimetru základny s americkými, gruzínskými a afghánskými partnery. Mezi další úkoly patří výcvik a mentoring afghánských sil. Nyní zde působí 12. strážní rota, která je složena ze 173 osob. Jedná se především o příslušníky 72. mechanizovaného praporu Přáslavice, kteří jsou doplňováni personálem potřebné specializace z dalších útvarů a zařízení Armády České republiky (12. strážní rota Bagram Air Field Afghánistán, 2019).

5.1.4 Jednotka AAT v Kábulu

Jednotka AAT neboli Air Advisory Team (Leteckého poradního týmu) byla nasazena na letišti HKIA v Kábulu. Hlavním úkolem byl výcvik, poradenství, výuka pilotů a pozemního personálu vzdušných sil Afghánské národní armády. Dalším cílem byla pomoc při budování Afghánské národní armády a dosažení jejich plných schopností tím, že jednotka českých pilotů a techniků prováděla výcvik s vrtulníky Mi-17. Po více než deseti letech byla oficiálně ukončena činnost celé 311. mezinárodní letecké poradní letky, která se skládala z českého, chorvatského, maďarského,

slovenského a amerického poradního týmu. Tuto činnost ukončila 24. jednotka AAT (Úkolové uskupení AČR v misi Resolute Support Mission, 2019).

5.1.5 Zastoupení na velitelstvích Resolute Support v Kábulu a na Bagramu

Jednotliví příslušníci jsou zde řazeni na různé pozice a zastupují zde různé funkce v mezinárodních štábech na jednotlivých stupních velitelství RS. Dále provádějí odbornou činnost např. v operační, meteorologické, logistické činnosti na různých základnách (Úkolové uskupení AČR v misi Resolute Support Mission, 2019).

5.1.6 Jednotka Vojenské policie (VP), Zastupitelský úřad ČR Kábul, Afghánistán

Úkolem jednotky vojenské policie KAMBA je ochrana a obrana objektu zastupitelského úřadu České republiky (ZÚ ČR) v Kábulu včetně provádění osobní ochrany příslušníku diplomatické mise na ZÚ a při jejich výjezdech mimo ZÚ ČR. V této misi jsem působil po dobu 5 měsíců v roce 2017/2018 a 5,5 měsíců v roce 2019. Nyní zde působí 6. jednotka VP KAMBA (6. jednotka Vojenské policie, 2019).

5.1.7 Zastupitelský úřad ČR Kábul, Afghánistán - mé nasazení

Zastupitelský úřad (ZÚ) ČR se nachází v hlavním městě Kábulu uvnitř tzv. Green Zone v oblasti Wazir Akbar Khan, což je v centru hlavního města. Zajišťoval jsem zde ochranu zastupitelského úřadu i přímo osobní ochranu příslušníků diplomatické mise a to zejména při výjezdech mimo ZÚ. Za dobu mého působení jsem absolvoval několik set výjezdů. Green Zone je jakousi chráněnou oblastí s režimovým vstupem a vjezdem, kde se nachází několik ministerstev, prezidentský palác, velení mise RS, ambasáda Spojených států amerických a několik dalších zastupitelských úřadů (ambasád) a rezidencí k nim náležící. Jsou zde i další objekty ve vlastnictví místních obyvatel, kteří je ale většinou pronajímají zahraničním subjektům. Vstup a vjezd do zóny je režimový a vyžaduje povolení ke vstupu ať už osob, nebo vozidel. Zároveň i samotný pohyb po zelené zóně vyžaduje obrovské množství procedur např. kontrolní stanoviště, prohledávání vozidel zrcadly, používání psa na detekci výbušnin, kontroly osob a povolení vstupu a vjezdu na jednotlivá místa, kontroly pyrotechnikem, projíždění přes zpomalovací retardéry, závory, záatarasy a další. I přes tyto veškerá opatření ovšem nelze považovat Green Zone za bezpečné místo. Teroristé se zde snaží neustále působit ať už

střelbou raket ruské výroby ráže 107 mm odpalovaných na několik kilometrů s dopadem dovnitř zóny, tak snahou dostat dovnitř sebevražedného atentátníka či provést sofistikovanější útok na zájmové objekty. Příkladem je například útok z října roku 2017, kdy bylo zabito 9 osob a dalších 23 bylo zraněno při sebevražedném útoku uvnitř Green Zone. Útočník se dostal přes kontroly a odpálil se mezi lidmi. Z důvodu zajištění bezpečnosti nelze blíže uvádět konkrétní informace. Jak budu dále podrobněji zmiňovat v dalších kapitolách, terorismus je zde denním chlebem v celé zemi a pokud zde chcete působit, tak se musíte připravit na to, že se s ním budete setkávat každý den.

V TÉTO FÁZI PRÁCE DOPORUČUJI PŘEJÍT NA NEVEŘEJNOU KAPITOLU A PO JEJÍM PROSTUDOVÁNÍ POKRAČOVAT ZPĚT ZDE, KONKRÉTNĚ NA PODKAPITOLU 5.2, KTERÁ SE NACHÁZÍ POD TÍMTO ODSTAVCEM. BUDE TAK ZAJIŠTĚNO DOKONALÉ POCHOPENÍ DANÉ PROBLEMATIKY.

5.2 Vybrané teroristické útoky v Afghánistánu

V této kapitole se zaměřím na vybrané teroristické útoky spáchané v posledních letech v Afghánistánu. Jak jsem již zmiňoval výše, tak se na území Afghánistánů odehraje přibližně 500 incidentů týdně. Zároveň se bezesporu jedná o největší studnici zkušeností z oblasti boje proti terorismu na světě probíhající desítky let, a to nejen z důvodu účasti většiny států na tomto boji, ale i z hlediska vynaložených sil a prostředků a to včetně finanční stránky věci. Selektce incidentů byla náročná, ale všechna data jsem sám sbíral, ověřoval, konzultoval a analyzoval pro potřeby této práce po dobu 2 zahraničních bojových misí z let 2017/2018 a 2019. Bylo také provedeno mnoho odborných konzultací s osobami několika národů, které se na různých pozicích pohybují v tomto prostředí. Nejedná se tak o spekulace či šířené dezinformace.

Záměrně se soustředí na útoky, které byly spáchány na území hlavního města Kábulu, kde jsem působil a většina z nich se mé jednotky více či méně týkala. Pravidelně jsme byli seznamováni se zpravodajskými informacemi, co se týče boje proti terorismu na národní i mezinárodní úrovni. Na tyto informace a situace jsme pak museli adekvátně reagovat. Zároveň jsem schopen posoudit nejnovější trendy vývoje terorismu a boje proti němu s aplikací do našeho Evropského prostředí. Je několikrát potvrzeno různými zpravodajskými službami a jinými orgány, že se bojovníci, kteří získali zkušenosti v těchto oblastech přesouvají do Evropy v rámci nelegální či legální migrace

a je jen otázkou času, kdy se tyto trendy začnou v Evropě používat k páchání teroristických útoků. Nutno podotknout, že zde je relativně jednoduché získat zbraně a výbušniny k provedení útoku, ale je velice obtížné a v některých případech nemožné se dostat k zájmovému objektu. Evropa je pak pravý opak, kdy je sice složitější obstarání zbraní, ale je zde jednoduché obstarat všechny potřebné suroviny k výrobě IED a jako nejjednodušší vidím přesun těchto prostředků k zájmovému objektu. Pokud bude například využito know-how využívání uniforem bezpečnostních složek, pak se jedná o prakticky triviální záležitost a je jasné, že škody na majetku a ztráty na životech budou v maximální možné výši. K vybraným útokům bude přidán odkaz na zdroj, kde lze informace ověřit, nicméně počty se mohou lišit, jelikož média nemají přístup k pravdivým informacím zpravodajského charakteru a adekvátní vypovídající hodnoty. Zdůrazňuji však, že se jedná o informace neutajovaného charakteru.

5.2.1 Rozbor vybraných teroristických útoků z roku 2017

- **Útok č. 1 - Green Zone, Kábul, Afghánistán 31. 5. 2017**

Použitá metoda útoku: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: cisternový fekální vůz, který byl naložen několika tunami výbušniny domácí výroby

Počet útočníků: jeden sebevražedný atentátník

Teroristická skupina: nejspíše Haqqani network (součást Tálibánu)

Počet obětí: minimálně 90 zabitých osob, minimálně 460 zraněných osob převážně civilistů

Story board: Jedná se o jeden z nejvíce smrtících útoků v novodobé historii země. Nikdo se k útoku nepřihlásil, ale z důvodu sofistikovanosti afghánská NDS obvinila Haqqani síť, která spadá pod Tálibán. Útok se odehrál v největší dopravní špičce, kdy se sebevražedný útočník snažil dostat do tzv. Green Zone, což je oblast s režimovým vstupem a vjezdem uprostřed města, kde se nachází spousta vládních objektů a hlavně ambasád zahraničních států. V této oblasti se nachází i Zastupitelský úřad ČR. Útok byl velice sofistikovaný, jelikož je obtížné vyrobit takové množství trhavin a zároveň je dostat do cisterny fekálního vozu. Veškeré dokumenty byly perfektně zfalšované a jediný důvod, proč se sebevražedný atentátník nedostal dovnitř zóny bylo to, že povolení k vjezdu měl až na následující den. Když nebyl přes kontrolní stanoviště vpuštěn, tak se odpálil na místě. Protiopatření znamenalo zákaz vjezdu nákladních

vozidel do centra města. Všechna tato vozidla musejí projít náročnou prohlídkou na detekci trhavin s využitím složitých procesů, rentgenů, psů apod. (THE GUARDIAN, 2017, a).

- **Útok č. 2 – Sardar Daud Khan Hospital, Kábul, Afghánistán 8. 3. 2017**

Použitá metoda útoku: Complex attack (komplexní útok)

Použité prostředky: PBIED (Person-Borne Improvised Explosive Device) - sebevražedný útočník, granáty, útočné pušky, maskování za zdravotnický personál

Počet útočníků: nejméně 3-5 útočníků

Teroristická skupina: Da'esh (Islámský stát)

Počet obětí: minimálně 49 osob zabito, minimálně 63 osob zraněno

Story board: Útok byl zahájen sebevražedným atentátníkem, který se odpálil v zadní části nemocničního komplexu. Útočníci byli sofistikovaně maskováni za zdravotnický personál a po výbuchu vnikli do komplexu. Pohybovali se po patrech, stříleli do osob bez rozdílu a to zejména do hlavy, házeli granáty do přeplněných oddělení. Objevili se i zprávy o ubodání nemohoucích pacientů upoutaných k lůžku. Útočníci se poté zabarikádovali v nemocnici a probíhalo přibližně 7 hodin tvrdých bojů. Útočnický poté neutralizovala speciální jednotka CRU 222, která je mentorována Norskými speciálními silami. Tato jednotka vyjíždí k podobným incidentům v Kábulu (THE GUARDIAN, 2017, b).

- **Útok č. 3 - Pohřební obřad, Kábul, Afghánistán 3. 6. 2017**

Použitá metoda útoku: PBIED (Person-Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: PBIED (Person-Borne Improvised Explosive Device) - sebevražedný útočník

Počet útočníků: 3 útočníci

Teroristická skupina: není známo, ale poukazuje se na Tálibán

Počet obětí: minimálně 6 osob zabito, minimálně 85 osob zraněno

Story board: Několik dní před útokem proběhly v Kábulu masové protesty, kdy protestující žádali rezignaci prezidenta Ghaního a předsedy vlády Abdullaha kvůli neschopnosti nejednotné vlády nastolit bezpečí v Kábulu. Při potyčkách s bezpečnostními složkami zemřelo několik lidí a mnoho jich bylo zraněno. Mezi mrtvými z protestů byl syn místopředsedy senátu Mohammada Alama Izadyara.

Útočníci se infiltrovali mezi účastníky pohřbu a postupně se odpálili. Odpalování sebevražedných útočníků pohřbech, při motlitbách v mešitách, při protestech a shromážděních je vcelku běžným jevem (REUTERS, 2017, b).

5.2.2 Rozbor vybraných teroristických útoků z roku 2018

- **Útok č. 1 - Protestní akce na trhu, Kábul, Afghánistán 4. 1. 2018**

Použitá metoda útoku: PBIED (Person-Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: PBIED (Person-Borne Improvised Explosive Device) - sebevražedný atentátník infiltrovaný mezi protestující

Počet útočníků: jeden sebevražedný atentátník

Teroristická skupina: Da'esh (Islámský stát)

Počet obětí: 13 zabitých příslušníků ANP (Afghan National Police), 28 zraněných příslušníků ANP, 2 civilisté zraněni

Story board: Útočník se infiltroval mezi protestující, kteří protestovali proti ANP v Kábulu a odpálil se u velké skupiny příslušníků ANP (NEW YORK TIMES, 2018).

- **Útok č. 2 - Highway 7, Kábul, Afghánistán 2. 3. 2018**

Použitá metoda útoku: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device) - rikša naložená trhavinou

Počet útočníků: jeden sebevražedný atentátník

Teroristická skupina: není známo, ale poukazuje se na Da'esh (Islámský stát) nebo Tálibán

Počet obětí: 3 civilní osoby zabity, 22 civilních osoby zraněno, 3 australští kontraktori zranění

Story board: Sebevražedný útočník čekal na Highway 7 v rikše, která byla naložená trhavinou. Spatřil, že jedou za sebou 2 netaktická pancéřovaná vozidla Toyota Land Cruiser, najel mezi ně a odpálil se. Jednalo se o ochranný tým australské ambasády, konkrétně o kontraktory, kteří zde působí (STARS AND STRIPES, 2018).

- **Útok č. 3 - Intercontinental hotel, Kábul, Afghánistán 22. 5. 2018**

Použitá metoda útoku: Complex attack (komplexní útok)

Použité prostředky: střelba z útočných pušek, střelba z RPG, granáty, výbušniny, přestrojení za příslušníky ANA (Afghan National Army)

Počet útočníků: 6 útočníků

Teroristická skupina: Haqqani network (součást Tálíbanu)

Počet obětí: minimálně 22 osob včetně 12 cizinců zabito, počet zraněných neznámý, minimálně 160 osob zachráněno bezpečnostními složkami

Story board: Místa, kde přebývají cizinci jsou pro teroristické skupiny vždy lákavým cílem. Zvláštností je, že hotel začala 2 dny před útokem chránit jiná agentura. Útočníci vtrhli dovnitř hotelu přestrojení za příslušníky ANA ze třech míst zároveň a začali vraždit hosty. Bylo prokázáno zaměření na cizince, což probíhalo tak, že klepali na dveře pokojů a pokud někdo odpověděl v místním jazyce, tak pokračovali do dalších dveří. Zároveň se zde objevilo i vydávání se za zachraňující složky s cílem vyvést osoby ven z pokoje. V hotelu došlo i k požáru, takže někteří lidé zemřeli, když se snažili "slanit" na prostěradlech do jiného patra. Někteří se pokusili zachránit skokem z balkonu před útočníky. Boje trvaly přes 12 hodin a útočníky nakonec eliminovala jednotka CRU 222. Na hotely v Kábulu jsou neustále hlášené hrozby útoku (BBC NEWS, 2018, c).

- **Útok č. 4 - Chicken street, Kábul, Afghánistán 28. 1. 2018**

Použitá metoda útoku: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: sanitní vůz naložený trhavinou

Počet útočníků: 1 útočník

Teroristická skupina: Tálíbán

Počet obětí: minimálně 100 osob zabito, minimálně 158 zraněno

Story board: Sebevražedný útočník řídil sanitku naloženou trhavinou a pokoušel se dostat do ulice, kde sídlí několik ambasad včetně Delegace Evropské Unie. Jedním checkpointem projel, ale u druhého ho odmítli vpustit dovnitř, tak zajel do nejbližší ulice, kde se odpálil. Většina obětí byla samozřejmě civilních (BBC NEWS, 2018 d).

- **Útok č. 5 - Kábul, Afghánistán 3. 11. 2018**

Použitá metoda útoku: Green on Blue attack (útok osoby, která se infiltrovala do spřátelené složky za účelem útoku na spojence)

Použité prostředky: Insider (osoba, která se infiltruje do určitého prostředí)

Počet útočníků: 1 útočník

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 1 americký voják zabit, 1 americký voják zraněn

Story board: Jedná se o velice obávanou hrozbu, která se velice často naplňuje. Většinou se jedná o insidera, který se přihlásí do náboru ANP nebo ANA a vyčkává na příležitost k zahájení útoku. Výjimkou nejsou ani dlouhodobě sloužící příslušníci bezpečnostních sborů u kterých zkrátka dojde k určitému vývoji, nebo jsou přímo poznamenáni nějakou skutečností či dezinformací. Tento útočník byl členem bezpečnostních sborů a zahájil palbu. Zneškodněn byl svými kolegy (THE DEFENSE POST, 2018, a).

Obdobný útok se stal 18. 10. 2018, kdy dlouholetý člen ochranného týmu guvernéra provincie Kandahár zahájil palbu na vysoce postavené osoby včetně generálů US Army. Bylo zraněno i zabito několik osob. K útoku se přihlásil Tálibán (THE DEFENSE POST, 2018, b).

K dalšímu navazujícímu útoku Green on Blue došlo 22. 10. 2018 v provincii Herát, kdy příslušník ANA, s vazbami na ochranný tým guvernéra podlehl tlaku dezinformací hlásající, že za útok 18. 10. 2018 nesou odpovědnost koaliční vojáci a zahájil uvnitř základny palbu na projíždějící automobil, na kterém jel kolega Tomáš Procházka, kterého bohužel zabil (REUTERS, 2018, c).

- **Útok č. 6 - Camp Anjuman G4S, Kábul, Afghánistán 28. 11. 2018**

Použitá metoda útoku: Complex attack (komplexní útok)

Použité prostředky: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device), střelba z útočných pušek

Počet útočníků: několik útočníků

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 3 civilní osoby zabity, 1 Brit zabit, 1 Brit zraněn 27 civilních osob zraněno, 11 kontraktorů Nepálské národnosti zraněno

Story board: Útok byl proveden na společnost G4S, což je Britská společnost zabývající se ochranou. Její zaměstnanci zde působí jako kontraktoři a střeží mnoho míst i osob včetně Britské ambasády v Kábulu. Útok byl zahájen výbuchem SVBIED vně campu s cílem vytvořit přístup do něj. Následovalo zapojení dalších útočníků, kteří pokračovali v masivní palbě s cílem usmrtit co nejvíce osob (THE GUARDIAN, 2018).

5.2.3 Stručný přehled některých dalších vybraných teroristických útoků v roce 2018

9. 3. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED na dočasný checkpoint - 5 civilistů zabito, 27 civilistů zraněno

17. 3. 2018 - Kábul, Afghánistán, VBIED na netaktické vozidlo ambasády Velké Británie - 3 civilní osoby zabity, 4 civilní osoby zraněny

21. 3. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED v mešitě, kde lidé slavili - 36 civilních osob zabito, 60 civilních osob zraněno

22. 4. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED v centru pro registraci voličů - 35 civilních osob zabito, 60 civilních osob zraněno

9. 5. 2018 - Kábul, Afghánistán, Complex attack na velitelství ANP, bylo provedeno 5 sebevražednými útočníky s využitím střelby z útočných pušek i RPG - 3 příslušníci ANDSF zabiti, 5 příslušníků ANDSF zraněno, 5 civilních osob zraněno

26. 5. 2018 - Kábul, Afghánistán, VBIED na projíždějící konvoj Afghánských speciálních sil - 4 příslušníci zabiti, 5 příslušníků zraněno

30. 5. 2018 - Kábul, Afghánistán, Complex attack na Ministerstvo vnitra, bylo provedeno 10 útočníky, kteří použili 3 IED a následně střelbou z ručních zbraní. Velice sofistikované bylo to, že útočníci se snažili vypadat jako vojáci US Army, měli jejich uniformy a dokonce i barevné kontaktní čočky modré barvy - 1 příslušník ANDSF zabit, 9 příslušníků ANDSF zraněno, 3 civilisté zraněni

4. 6. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED v Jirga hotelu - 1 příslušník ANDSF zabit, 2 příslušníci ADNSF zraněni, 6 civilních osob zabito, 7 civilních osob zraněno

6. 6. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED v areálu Ministerstva pro obnovu a rozvoj venkova - 6 civilistů zabito, 21 civilistů zraněno

22. 7. 2018 - Kábul, Afghánistán, VBIED u letiště směřované na konvoj VIP osoby - 17 civilních osob zabito, 68 civilních osob zraněno, 4 příslušníci ANP zabiti, 5 příslušníků ANP zraněno

15. 8. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED v Mawood vzdělávacím centru, útočník tam vešel ve chvíli, kdy probíhala výuka a odpálil se - 48 civilních osob zabito, 67 civilních osob zraněno

9. 9. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED v Police Districtu čtyři - 8 civilních osob zabito, 31 civilních osob zraněno

29. 10. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED na vozidlo ANP - 1 příslušník ANP zabit, 2 příslušníci ANP zraněni, 4 civilní osoby zraněny

12. 11. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED na protestující občany převážně Šíitské a Hazárské menšiny, kteří protestovali proti tomu, že je vláda nechrání před útoky Tálibánu - 2 příslušníci ANDSF zabiti, 4 příslušníci ANDSF zraněni, 6 civilních osob zabito, 16 civilních osob zraněno

20. 11. 2018 - Kábul, Afghánistán, PBIED na shromáždění náboženských duchovních, kteří chtěli oslavit narození proroka Mohameda, útočník se dostal na místo shromáždění a odpálil se, Tálibán často útočí na duchovní, kteří ho kritizují případně spolupracují s USA - 44 civilních osob zabito, 109 civilních osob zraněno

11. 12. 2018 - Kábul, Afghánistán, VBIED na Highway 1 směřující na projíždějící konvoj ANDSF - 4 příslušníci ANDSF zabiti, 6 příslušníků ANDSF zraněno, 2 příslušníci cizí národnosti zabiti, 8 civilních osob zabito, 3 civilní osoby zraněny

5.2.4 Rozbor vybraných teroristických útoků z roku 2019

- **Útok č. 1 - Green Village camp, Kábul, Afghánistán 14. 1. 2019**

Použitá metoda útoku: VBIED (Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: VBIED (Vehicle Borne Improvised Explosive Device) - nákladní vůz, připravené na komplexní útok, který se neuskutečnil

Počet útočníků: neznámý počet

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 6 civilních osob zabito, 120 civilních osob zraněno, 4 příslušníci ANDSF zraněni

Story board: Došlo k odpálení nákladního vozu plného trhaviny poblíž brány do campu Green Village, což je chráněné sídlo mnoha NGO (Non-Governmental Organizations -

Nevládní Organizace), zahraničních pracovníků, cizinců apod. Podle zjištěných informací, kdy bylo nalezeno v blízkosti několik útočných pušek, batohů s municí a dalších výbušnin se mělo jednat o komplexní útok na camp. Výbuch byl ale natolik předimenzovaný, že došlo k extrémní detonaci, která měla katastrofální účinek a tlaková vlna ničila budovy stovky metrů daleko. Přípravení útočníci byli nejspíše tak otřeseni, že se zmožili pouze na útěk a od původního plánu bylo upuštěno. Jednalo se o největší výbuch letošního roku (AFGHANISTAN TIMES, 2019).

- **Útok č. 2 - Politické shromáždění Hazárů, Kábul, Afghánistán 7. 3. 2019**

Použitá metoda útoku: Complex attack - komplexní útok

Použité prostředky: perfektní plánování i časování s využitím pozorovatelů a informátorů, použití minometů zaměřených na střed politického shromáždění

Počet útočníků: 2 útočníci

Teroristická skupina: Da'esh (Islámský stát)

Počet obětí: 7 civilních osob zabito, 36 civilních osob zraněno, 10 příslušníků ANDSF zraněno

Story board: Hazárská menšina pořádala velké politické shromáždění, které mělo připomenout 24. výročí smrti Abdulaha Aliho Mazariho, což byl vůdce Hazárské menšiny. Na menšiny je často cíleno organizací Da'esh. Na tuto akci bylo mnoho hrozeb, ale i tak se dostavilo mnoho vysoce postavených vládních činitelů a politiků. Útočníci si vše pečlivě naplánovali a provedli slušné zaměření minometů, které umístili v jednom z blízkých domů, který si předtím pronajali. Na akci se dostavilo obrovské množství osob a můžeme mluvit o obrovském štěstí, že nezemřelo více osob. Následně byli útočníci zneškodněni jednotkou CRU 222 (AOAV, DATHAN, 2019).

- **Útok č. 3 - Ministerstvo informatiky, Kábul, Afghánistán 20. 4. 2019**

Použitá metoda útoku: Complex attack - komplexní útok

Použité prostředky: IED (Improvised Explosive Device), granáty, střelba z útočných pušek

Počet útočníků: 5 útočníků

Teroristická skupina: Da'esh (Islámský stát)

Počet obětí: 2 příslušníci NDS zabiti, 1 příslušník CRU 222 zabit, 1 příslušník CRU 222 zraněn, 6 civilních osob zabito, 8 civilních osob zraněno,

Story board: K zahájení komplexního útoku na Ministerstvo informatiky bylo použito malé modlitebny/ pomníčku, který byl ideálním místem k průniku do areálu. Okolo této modlitebny se nachází standardní vysoké t-wally a vchody jsou střeženy těžkou závorou, těžkými vraty a je zde spousta složek, které střeží celý areál. Útočníci na stěnu modlitebny umístili IED opatřené oboustrannou lepicí páskou, poté došlo k odpalu stěny. Útočníci se dostali dovnitř areálu, kde se dále pokusili proniknout do budovy. Po přestřelce se složkami se dostali do chodby v prvním patře, ze které je ovšem vytlačily složky, které se nacházely v budově. Ty zaujaly slušné obranné postavení a znemožnily tak další průnik. V budově bylo několik set pracovníků uvězněno a čekalo na osvobození. Útočníci se stáhli ven před budovu, kde se skryti snažili postřelovat bezpečnostní složky. Boje trvaly několik hodin a bylo nasazeno velké množství sil a prostředků. Nakonec byli útočníci zneškodněni zejména jednotkou CRU 222. IED tohoto typu bylo ještě několikrát letos použito při útocích. Složení bylo stejné, což znamená, že pocházelo od stejného bomb-maker (BBC, 2019, e).

- **Útok č. 4 - NGO, Kábul, Afghánistán 8. 5. 2019**

Použitá metoda útoku: Complex attack - komplexní útok

Použité prostředky: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device), střelba z útočných pušek, granáty, PBIED (Person-Borne Improvised Explosive Device)

Počet útočníků: 4 útočníci

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 1 příslušník ANDSF zabit, 8 civilních osob zabito, 33 civilních osob zraněno

Story board: K zahájení komplexního útoku bylo použito vozidlo naložené trhavinou, které řídil sebevražedný útočník. Výbuch nastal u brány americké NGO (Non-Governmental Organization) Counterpart International, které se zabývá zejména podporou sociálních záležitostí a zdravotní péčí. Dále byla cílem americká NGO jménem CARE. Další útočníci byli oblečeni v sebevražedných vestách a měli útočné pušky s dalším vybavením. Prostorem po výbuchu vtrhli dovnitř, kde se rozdělili. Jeden z nich se krátce na to odpálil uvnitř areálu, další tři pokračovali do budov. Boje trvali nejméně 5 hodin a nedařilo se útočnickům z budov zneškodnit. Postup budovou musel být z důvodu barikád a poškození prováděn tzv. breachingem, kdy se pomocí výbušnin ničí stěny z důvodu

dalšího průchodu. Nakonec jednotka CRU 222 všechny útočníky zneškodnila. V areálu a jeho blízkosti byly rozsáhlé škody (THE NEW YORK TIMES, 2019).

- **Útok č. 5 - Highway 7, Kábul, Afghánistán 31. 5. 2019**

Použitá metoda útoku: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

dodávka naložená trhavinou čekající na Highway 7

Počet útočníků: 1 útočník

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 4 civilní osoby zabity, 10 civilních osob zraněno, 4 koaliční vojáci zraněni

Story board: Útočník stál v prostředku Highway 7 v SVBIED dodávce a čekal na průjezd zájmových osob. Konvoj balisticky zodolněných netaktických vozidel Toyota Land Cruiser ho objížděl a v tom okamžiku se sebevražedný útočník odpálil. Zasažené vozidlo bylo nepojízdné, ostatní vozidla reagovala dle SOP a zraněné z vozidla vyprostila a odvezla k ošetření na nedalekou základnu. Důvod jejich přežití byla nedostatečná síla výbuchu o maximálně několik desítek kilogramů (THE DEFENSE POST, 2019, c).

- **Útok č. 6 - Kábul, Afghánistán 18. 6. 2019**

Použitá metoda útoku: MAIED (Magnetically Attached Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: MAIED (Magnetically Attached Improvised Explosive Device) na vozidlo ANP

Počet útočníků: nejspíše 1 útočník

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 2 příslušníci ANP

Story board: Jedná se o standardní útok, kterých probíhá každý týden několik a jak jsem již zmiňoval, je to trend moderní doby. Naprostá většina vozidel bezpečnostních složek disponuje netaktickými vozidly bez balistické ochrany, takže je umístování MAIED velice výhodné. I zde bylo umístěno MAIED na stojící vozidlo ANP s použitím odpalu za pomoci otřesového čidla, což znamená, že když se vozidlo rozjede, tak dojde k iniciaci.

- **Útok č. 7 - Vládní budova patřící Ministerstvu obrany, Kábul, Afghánistán**

1. 7. 2019

Použitá metoda útoku: Complex attack (komplexní útok)

Použité prostředky: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device), střelba z útočných pušek, RPG, granáty

Počet útočníků: 4 - 6 útočníků

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 34 civilních osob zabito, 65 civilních osob zraněno, 9 příslušníků ANDSF zabito, 1 příslušník CRU 222 zabit, 1 příslušník CF333 zabit

Story board: Jednalo se o dobře organizovanou a připravenou akci, ačkoliv místo útoku nebylo úplně nejšťastnější. Jistě by se dalo efektivněji použít všechny prostředky na jiné objekty. Takovéto masivní útoky jsou použity pro získávání výhodnějších pozic při probíhajících vyjednáváních. Útok byl zahájen odpálením enormně silného SVBIED na vjezdové bráně do objektu patřící Ministerstvu obrany. Další útočníci pak pokračovali do areálu a obsadili prázdnou výškovou budovu v rekonstrukci, kde si drželi výhodnou pozici přibližně 7 hodin. Docházelo k těžkým bojům, při kterých byli zabiti mimo jiné příslušníci speciálních afghánských sil. Na akci se podílela jednotka CRU 222 mentorována Švédy, kterou jsem již zmiňoval, ale i jednotka CF 333, kterou mentorují Britové. Proti útočníkům bylo nasazeno i bojové vrtulové letadlo, které se snažilo útočníky zneškodnit nálety na budovu. Dále byl použit tým odstřelovačů koaličních sil na velkou vzdálenost (BBC NEWS, 2019, f).

- **Útok č. 8 - Ministerstvo obrany, Kábul, Afghánistán 13. 7. 2019**

Použitá metoda útoku: IDF (Indirect Fire) napadení nepřímou střelbou

Použité prostředky: IDF (Indirect Fire) raketa ruské výroby ráže 107 mm

Počet útočníků: neznámý počet útočníků

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 0, nikdo nebyl během útoku zabit ani zraněn

Story board: Jedná se opět o velice častý druh útoku používaný na území Afghánistánu. Tento druh útoku můžeme řadit mezi tradiční způsoby, které sahají hluboko do historie. K odpálení došlo na vzdálenost přibližně 8,5 km, kdy cílem byl jakýkoliv objekt uvnitř Green Zone v Kábulu. Jak jsem již výše zmiňoval, tak můžeme nalézt systém detekce raket, ale bohužel ne systém jejich ničení, takže pokud systém raketu detekuje, tak

zbývá jen několik málo vteřin do dopadu. Z mé zkušenosti jsou to většinou 3 - 5 vteřin od první rakety. Samozřejmě jich může být více za sebou. Tato raketa dopadla na pozemek Ministerstva obrany, kde se nikdo nenacházel.

- **Útok č. 9 - Kábul University, Kábul, Afghánistán 19. 7. 2019**

Použitá metoda útoku: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)
naložené v osobním vozidle

Počet útočníků: 1 útočník

Teroristická skupina: k útoku se nikdo nepřihlásil

Počet obětí: 6 civilních osob zabito, 27 civilních osob zraněno

Story board: Sebevražedný útočník vjel vozidlem dovnitř areálu, kde se odpálil mezi studenty, kteří se po areálu pohybovali. K útoku došlo několik dní po uzavření absurdní smlouvy o zavázání se snížení počtu civilních obětí na nulu. Tuto smlouvu budu dále zmiňovat v kapitole věnující se jednání s Tálibánem. Za útokem stojí dle mé analýzy opět Tálibán, nicméně z důvodu mediálního probírání onoho jednání s uzavřenou smlouvou se veřejně nepřihlásil (ALJAZEERA, 2019).

- **Útok č. 10 - Komunikace na severu města, Kábul, Afghánistán 24. 7. 2019**

Použitá metoda útoku: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)

Použité prostředky: SVBIED (Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device)
naložené v osobním vozidle cílené na vozidlo Chorvatských vojáků

Počet útočníků: 1 útočník

Teroristická skupina: Tálibán

Počet obětí: 1 Chorvatský voják zabit, 1 Chorvatský voják zraněn

Story board: Sebevražedný atentátník najel s SVBIED do netaktického balisticky zodolněného vozidla Toyota Land Cruiser a pak se odpálil. Chorvatský voják nebyl mrtev na místě, ale zraněním podlehl až při převozu na základnu. Chorvaté mají v Afghánistánu přibližně 100 vojáků nejčastěji na pozici poradců. Tento voják pracoval v poradním týmu, který je vedený vojáky Velké Británie (THE DEFENSE POST, 2019, d).

5.2.5 Stručný přehled některých dalších vybraných teroristických útoků v roce 2019

21. 3. 2019 - Kábul, Afghánistán, RCIED odpálené na několika místech při probíhajících oslavách - 6 civilistů zabito, 23 civilistů zraněno

30. 5. 2019 - Kábul, Afghánistán, PBIED u vchodu do Marshal Fahim National Defense University, což je častý cíl útoků, a to zejména při vyřazení nových absolventů - 5 příslušníků ANA zabito, 5 příslušníků ANA zraněno, 2 civilní osoby zabity, 5 civilních osob zraněno

19. 6. 2019 - Kábul, Afghánistán, MAIED umístěné na vozidlo ANP - 2 příslušníci ANP zraněni

22. 6. 2019 - Kábul, Afghánistán, MAIED umístěné na civilní vozidlo - 2 civilní osoby zraněny

25. 7. 2019 - Kábul, Afghánistán, PBIED odpálené jako primární útok na autobus se zaměstnanci Ministerstva dolů

25. 7. 2019 - Kábul, Afghánistán, IED odpálené poblíž PBIED na autobus směřované jako sekundární útok - celkem 4 osoby zabity, 6 osob zraněno

25. 7. 2019 - Kábul, Afghánistán, SVBIED odpálené u vjezdu do campu Anjuman, 6 osoby zabity, 8 osob zraněno

6 DISKUSE

6.1 Diskuse k aktuální bezpečnostním hrozbám z pohledu teroristických činů v Afghánistánu

Vládní i koaliční síly se musí denně potýkat s mnoha hrozbami. Každá oblast nebo provincie disponuje jiným druhem nepřátel a jsou využívány různé druhy taktiky, která se neustále vyvíjí a posouvá. Díky tomu se také liší podíl hrozeb. Samozřejmě se vše odvíjí od možností nepřítele, ale také od současné situace, ročního období apod. Momentálně se v Afghánistánu průměrně odehraje cca 500 incidentů týdně.

Hrozby:

- improvizovaná výbušná zařízení (IED)
- napadání střelbou z ručních zbraní a z reaktivních protitankových zbraní (SAF a RPG)
- napadání nepřímou palbou (IDF)
- nevybuchlá munice (UXO)
- UAV a drone (Unnamed Aerial Vehicle)

6.1.1 Improvizované výbušné zařízení

Improvised Explosive Device (IED) znamená improvizované výbušné zařízení, které je vyrobené podomácku. Jedná se o zařízení, které obsahuje ničivé, smrtící, škodlivé, pyrotechnické nebo zápalné chemikálie. Je hojně využíván povstaleckými jednotkami z důvodu vysoké účinnosti jak na morální stav jednotek, tak i samotným smrtícím účinkem. Náklady na výrobu jsou nízké a v prostředí Afghánistánu snadno vyrobitelné. Velký výskyt IED je zaznamenáván na nebezpečných komunikacích, v propustcích všech druhů a na krajnicích asfaltových cest. Na těchto komunikacích je velice náročné zjistit příznaky výskytu IED. Jedná se o neustále se vyvíjející způsob boje, který je využit prakticky ke každému většímu útoku. Největší hrozbou pak zůstává použití ve městech, kde dochází k obrovským ztrátám na životech zejména civilních obyvatel (Levinthal, Stanford, 2009).

Povstalečtí bojovníci teroristických skupin a organizací používají velice hojně IED k vykonání léčky. Vyberou místo pro vykonání léčky a skrytě umístí IED do nepřehledného terénu. Ve dne se pak skryjí v horách s ručními zbraněmi a čekají na proud projíždějících jednotek. Většinou takovou léčku provádí malá skupina bojovníků

složená ze dvou až čtyř osob. Po výbuchu IED vedou střelbu a snaží se zničit co nejvíce vozidel s vojáky. Co se týče IED a jeho použití v Kábulu, tak je zde prakticky nemožné odhalit osobu nesoucí sebevražednou vestu, či odhalit vozidlo vezoucí trhavinu. Je zde obrovský pohyb osob, zvířat a vozidel, což ústí v pravidelné zácpy celého města (Revill, 2016).

Základní dělení IED:

- Řízená rádiem (RCIED): Pracuje na principu vysílače, přijímače a zdroje elektrické energie. Výbušninu odpaluje osoba zvaná odpalovač (triggerman). Často se vyskytuje značka (marker), která pomáhá odpalovači zjistit, kde se nachází výbušnina, nebo kde má podle výpočtu zmáčknout odpalovač tak, aby účinek byl žádoucí.
- Řízená kabelem (CWIED): U tohoto typu dochází k přenosu elektrického impulsu k iniciaci pomocí kabelu. Výbušninu odpaluje odpalovač a také často využívá značku, nebo pozorovatele.
- Aktivovaná tahem (CPIED): Jedná se o zařízení, která jsou aktivovaná v případě, že se je někdo pokusí zdvihnout.
- Aktivovaná nebo iniciovaná obětí (VOIED): Tento druh IED je aktivován nejčastěji tlakovým spínačem (pressure plate). Není zde potřeba přítomnosti žádné osoby. IED se položí například na nezpevněnou komunikaci a v momentě kdy vozidlo přejede tlakový spínač, dojde k uzavření obvodu a k iniciaci nálože.
- Vezená na/ve vozidle (VBIED): Tyto IED se dělí na pojízdné, nepojízdné a sebevražedné.
- Sebevražedná - umístěná ve vozidle (SVBIED): Výbušnina je skryta ve vozidle a dle plánu atentátníku se snaží například dosáhnout iniciace na kontrolním místě, donutit proud vozidel objet překážku, zajet ke krajnici, začlenit se do sestavy vozidel či výbuchem umožnit vstup dalším osobám pokračujících v útoku. Jedná se o trend dnešní doby, kdy se teroristé snaží napěchovat vozidlo co největším množstvím trhaviny v řádech stovek až tisíců kilogramů, která má za cíl způsobit co největší ztráty. Proto se používají i například kamiony, cisterny či kořistní obrněná vozidla.

- Umístěná na kole nebo na motocyklu (BBIED/MBIED): Sebevražedný atentátník se snaží provést menší množství trhaviny například na kontrolní místo, kde se snaží zabít, nebo zranit co nejvíce osob.
- Nesená osobou (PBIED): Jedná se o způsob, při kterém se osoba omotá trhavinou, kterou z důvodu vyšší smrtelné účinnosti doplní kuličky z ložisek, šponami, drátky, hřebíky a ve vhodné chvíli výbušninu odpálí. Často jsou atentátníci do trhavinové vesty navlečeni proti své vůli, jako trest například za nespolupráci s Tálibánem. Tyto vesty používají proti sobě i jednotlivé etnické skupiny (Sunnité, Šíité, Hazárové...). Při komplexnějších útocích nese útočník sebevražednou vestu, ale neodpaluje ji hned. Místo toho se snaží střelbou způsobit co největší ztráty a až pak si najde vhodné místo k odpálení. Není výjimkou používání několika sebevražedníků za sebou, kdy se první odpálí, druhý čeká až se na místo incidentu sjedou bezpečnostní složky a např. za 30 minut se odpálí další útočník a takto to může pokračovat dále.
- Průbojná nebo kumulativní (EFP)
- Klamná: Hlavním cílem je demoralizovat jednotky, analyzovat taktické postupy při nalezení, zdržení postupu jednotek, rozpoznání velitelů a velících vozidel, napojení na sekundární IED, provedení léčky.
- Sekundární: Bývá často používané s klamnými a kombinovanými IED. Jednotka může například zahájit odpozorovaný taktický manévr při nalezení klamného IED a ve vhodné chvíli je odpáleno sekundární, což vede ke zvýšení škod a ztrát na životech.
- Kombinovaná
- MAIED (Magnetically Attached Improvised Explosive Device, Sticky IED): Z mého pohledu a nabytých zkušeností se jedná o trend dnešní doby na území Afghánistánu, a to zejména ve městech. Studnicí případů je hlavní město Kábul, kde se tento typ IED objevuje pravidelně každý týden s jasně rostoucím počtem použití. Je velice nebezpečné a poskytuje široké možnosti použití pro útočníky. Dá se umístit na cílové vozidlo stojící v koloně či na odstavené vozidlo, případně může být umístěno útočníkem, který jede na motocyklu. Množství nesené výbušniny či druhu je omezené pouze silou magnetu, který musí zajistit, že výbušnina bude na místě držet do iniciace výbuchu. Iniciace může být způsobena například časovačem, mobilním

telefonem, nebo čidlem. Štěstím je, že magnet jako takový je zde ceněná komodita, je drahý a těžko se shání. Obávám se, že je to zatím jediný důvod, proč nebyl použit na pancéřovaná vozidla. Tyto vozidla jsou balisticky z odolněná, a tak je potřeba k usmrcení posádky větší množství trhaviny a zde platí přímá úměra, čím těžší trhavina, tím silnější magnet je potřeba. Samozřejmě při použití na pancéřové vozidlo by došlo k masivnímu poškození a nejspíše k znemožnění další jízdy, což může být dostatečný účinek při provádění komplexnějších akcí. Největším problémem je MAIED vyrobené z kumulativní protitankové střely určené pro RPG-7. Pancéřovaná vozidla civilního vzhledu určené zejména pro přepravu VIP osob nemají ochranu proti RPG tzn. balistická ochrana je zde naprosto neúčinná. Proto je zasažení střelou z RPG i v rámci MAIED pro posádku vždy smrtící. Dochází zde ke kumulativnímu tlouku, který zabezpečí průchod pancířem a následné explozi uvnitř vozidla. Na nepancéřovaná vozidla ovšem stačí mnohem menší množství trhaviny i slabší magnet a při použití dochází zpravidla vždy k usmrcení celé posádky vozidla. Protiopatření vychází ze zkušeností z druhé světové války, kdy se německé tanky natíraly tzv. Zimmeritem, který sice nebyl sám o sobě antimagnetický, ale zvětšoval vzdálenost magnetické miny od kovu tanku, a tak došlo k odpadnutí miny vlastní vahou nebo vibracemi tanku. Dnes se pro balisticky z odolněná vozidla civilního vzhledu používá speciálně vyvinutá antimagnetická folie gumového vzhledu, která znemožní magnetu přichycení na kapotáž vozidla, což značně znesnadňuje efektivní použití pro útočníka (Al-Mousawi, 2017).

6.1.2 Napadení střelbou z ručních zbraní a RPG

Small Arms Fire (SAF) a Rocket Propelled Grenade (RPG) je napadení střelbou z ručních zbraní a RPG. Jde o typ incidentu, kdy povstalci napadají jednotky převážně ze zastavěných oblastí, nebo z oblastí s vysokou hustotou místní vegetace. Nejčastěji využívané zbraně povstalců jsou pušky AK-47, kulometry RPK a PKM a standardní RPG ruské výroby případně kořistní zbraně i západní výroby odcizené příslušníkům ANA, ANP, NDS či koaličním vojskům. Je známo, že povstalci chápou nadřazenost koaličních vojáků ve všech směrech, a proto se jejich taktika vyznačuje systémem udeření a následného útěku nebo sebevražednými akcemi. Koaliční vojáci jsou v

nevýhodných pozicích, nebo místech napadání intenzivní střelbou, která po pár minutách ustává. Snaží se co nejrychleji způsobit střelbou právě z ručních zbraní a RPG co největší ztráty v co nejkratší době a zmizet dříve, než dorazí například letecká podpora. Pokud ke střetům dochází v zastavěném prostoru, tak zde hrozí nebezpečí zasažení civilního obyvatelstva, což značně ubírá na náklonnosti obyvatelstva (Tucker-Jones, 2015).

6.1.3 Napadení nepřímou palbou

Indirect Fire (IDF) je obecně napadení nepřímou palbou. Tato palba je značně nepřesná na pohybující se cíle, takže se spíše využívá k napadání stacionárních cílů. Příkladem jsou minometné, či raketové útoky na koalici základny, nebo na základny Afghánské národní armády a policie. Nejčastěji jsou používány rakety ruské provenience ráže 107mm odpalované na několik kilometrů a minometry. Na území hlavního města se operující skupiny snaží zaměřit na tzv. Green zone, kde je velká šance, že zasáhnou velitelství mise HQ RS, nebo nějakou důležitou budovu včetně velkého počtu ambasad cizích států a prezidentského paláce místní vlády. Některé základny mají k dispozici systém detekce a varování před letící raketou, nebo minometnou střelou. Například základna BAF, na které působí výše zmíněná strážní rota má k dispozici detekční systém s možností ničení rakety ve vzduchu, kdy systém automaticky vyhodnocuje dráhu letu a s pomocí automaticky ovládaných stanic provádí ostřelování rakety s cílem ji zničit před dopadem do perimetru základny (Tucker-Jones, 2015).

6.1.4 Nevybuchlá munice

Neboli UXO (unexploded ordnance) mohou být střely miny, bomby, granáty, nebo jakákoliv munice, která nevybuchla a stále je zde riziko výbuchu. UXO se hojně vyskytuje na celém území Afghánistánu, a to zejména z minulého konfliktu se SSSR. Afghánistán také patří mezi nejvíce zaminované země světa, což je obrovský problém. Bohužel zde nejsou prakticky žádné záznamy o minových polích a ani se nepracuje na jejich odstranění (Gersbeck, 2019).

6.1.5 UAV a Drone (Unnamed Aerial Vehicle)

Po mnoho let byly drony využívány a vyráběny pouze pro vojenské účely a ke komerčním účelům nebyly určené. Zlevnění technologií a rostoucí zájem veřejnosti způsobil masovou výrobu těchto zařízení s dnes již zanedbatelnou pořizovací cenou. Tyto zařízení je velice obtížné detekovat případně je ničit. Jsou čím dál častěji využívány k monitorování zájmových objektů, budov, základen, činností zájmových osob, zaznamenávají útoky, sebevražedné činy apod. Jsou obrovským rizikem, protože umožňují naplánovat čin s prakticky dokonalou znalostí prostoru z reálného času a bez možnosti být odhalen. Při bojích v Iráku jsou dokonce komerčně vyráběné drony nasazovány bojovníky Islámského státu jako nosiče minometných granátů či granátů do podvěsných granátometů. Je jen otázkou času, kdy budou jako nosiče nasazeny i v Afghánistánu a dalších zemích. Zatím zde byl jejich pohyb zaznamenán pouze v souvislosti s monitoringem situace, mapováním objektů a záznamu útoků. Je zde velice malá šance odhalení či ničení. Na trhu je spousta firem, které se zabývají obranou proti těmto dronům, nicméně účinné nasazení v praxi zatím neprobíhá. Zajímavostí je pak použití dravých ptáků k eliminaci dronů na letištích (Kraag, Kreps, 2014).

6.2 Diskuse k aktuálním pohledům zpravodajských služeb ČR k boji proti terorismu

Zpravodajské služby České republiky jsou stanoveny zákonem č. 153/1994 Sb., Zákonem o zpravodajských službách České republiky. Tento zákon upravuje zejména postavení, působnost, koordinaci, spolupráci a kontrolu zpravodajských služeb České republiky, ukládání úkolů zpravodajským službám, podávání zpráv těmito službami a poskytování informací zpravodajským službám. Dále je zde řešeno používání specifických prostředků získávání informací a vedení evidencí obsahujících údaje o osobách. Zpravodajské služby jsou státními orgány pro získávání, shromažďování a vyhodnocování informací, které jsou důležité pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu České republiky.

Tento zákon nám ustanovuje celkem 3 zpravodajské služby dle § 3 a stanovuje podle § 4 jejich ředitele:

- **Bezpečnostní informační služba (BIS)** - v čele stojí ředitel, kterého jmenuje po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny

Parlamentu příslušném ve věcech bezpečnosti vláda. Z výkonu své funkce je odpovědný vládě, která ho též odvolává.

- **Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI)** - v čele stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem vlády. Z výkonu své funkce je odpovědný ministru vnitra.
- **Vojenské zpravodajství (VZ)** - v čele stojí ředitel, kterého jmenuje po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu příslušném ve věcech bezpečnosti ministr obrany se souhlasem vlády. Z výkonu své funkce je odpovědný ministru obrany, který ho se souhlasem vlády odvolává.

V § 5 je řešena působnost jednotlivých zpravodajských služeb následovně:

„1) *Bezpečnostní informační služba zabezpečuje informace:*

- a) o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,*
- b) o zpravodajských službách cizí moci,*
- c) o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství,*
- d) o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky,*
- e) týkající se organizovaného zločinu a terorismu.*

2) *Úřad pro zahraniční styky a informace zabezpečuje informace mající původ v zahraničí, důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky.*

3) *Vojenské zpravodajství zabezpečuje informace:*

- a) mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost České republiky,*
- b) o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany,*
- c) o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky,³⁾*
- d) o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany České republiky.*

Zpravodajské služby plní další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, již je Česká republika vázána." (Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky).

6.2.1 Bezpečnostní informační služba (BIS)

Bezpečnostní informační služba (BIS) je zpravodajskou institucí českého státu působící uvnitř jeho území. Služba je řízena a kontrolována vládou ČR a její fungování je upraveno v zákoně č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě. Služba jako taková je bezpečnostním sborem a její příslušníci jsou ve služebním poměru, mají služební hodnosti i hodnostní označení a jsou oprávněni držet a nosit služební zbraň. Příslušníci mohou použít zbraň pouze v případech nutné obrany a krajní nouze. Oblasti působení jsou vymezeny v zákoně č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR. Zjištěné informace jsou předávány následně prezidentovi republiky, vládě (předsedovi vlády a jednotlivým ministrům), státním a policejním orgánům. Bezpečnostní informační služba je přísně apolitická, nemá žádnou represivní pravomoc (tzn., že nemůže zadržet, zatýkat ani vyslýchat). Při své činnosti je povinna dbát lidských práv a svobod, a je-li nucena je narušit, děje se tak podle zákonem stanovených pravidel (Bezpečnostní informační služba, 2019, a).

6.2.2 Bezpečnostní informační služba (BIS) a terorismus

Z pohledu boje proti terorismu je naprosto stěžejním dokumentem Usnesení Vlády České republiky ze dne 13. září 2006 č. 1060 ke koordinaci činnosti zpravodajských služeb České republiky při vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu, které nařizuje následující:

„V l á d a

I. s t a n o v í v souladu s § 7 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, Bezpečnostní informační službu místem pro soustředování a vyhodnocování informací zabezpečovaných zpravodajskými službami České republiky důležitých pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu;

II. u k l á d á

1. ministru obrany a ministru vnitra a informatiky zabezpečit, aby Vojenské zpravodajství a Úřad pro zahraniční styky a informace

a) neprodleně předávaly Bezpečnostní informační službě analytické i operativní informace důležité pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu,

b) poskytovaly Bezpečnostní informační službě nezbytnou součinnost při plnění úkolů podle bodu II/2 tohoto usnesení,

2. řediteli Bezpečnostní informační služby vyhodnocovat informace uvedené v bodě I tohoto usnesení získané Bezpečnostní informační službou a informace uvedené v bodě II/1a tohoto usnesení a s výsledky vyhodnocení neprodleně seznamovat předsedu vlády." (Usnesení Vlády České republiky ze dne 13. září 2006 č. 1060).

Toto usnesení nám ve zkratce říká, že je Bezpečnostní informační služba garantem v oblasti informací důležitých pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu. Ostatním zpravodajským službám nařizuje neprodleně předávání informací a poskytování součinnosti při plnění.

Bezpečnostní informační služba vidí v obecné rovině terorismus jako násilnou formu prosazování politických zájmů stoupců určité radikální ideologie (politické, náboženské, separatistické, nacionalistické, ekologické a jiné). Cílem jsou pak zpravidla násilnosti na civilní obyvatelstvo. Zároveň tvrdí, že v současné době je terorismus především národním jevem, před kterým není v bezpečí žádná země. Základem činnosti v této oblasti je zejména zahraniční spolupráce a vlastní postupy se řídí především pragmatickým hlediskem na možné ohrožení zájmů České republiky nebo na možnost útoku proti objektům, občanům a zájmům jiného státu, který by byl realizován na území České republiky. V hledáčku jsou také aktivity zaměřené na nábor či získávání finanční či jiné logistické podpory terorismu a aktivity zaměřené na šíření radikálních interpretací ideologií či náboženství, které podporuje teroristické aktivity. Plně souhlasím s tím, že aktuálně je hlavním myšlenkovým zdrojem mezinárodního terorismu džihádismus, což je nejradikálnější odnož islámských ideologií (Bezpečnostní informační služba, 2019, b).

Dále Bezpečnostní informační služba uvádí, že vzájemná výměna zpravodajských informací v rámci mezinárodní spolupráce vedla k zabránění mnoha snahám o provedení teroristických útoků či jiným aktivitám spojených s terorismem. Může se například jednat o propagaci, nábor, budování logistických či podpůrných základů, financování atd. Takovéto aktivity, které předcházejí samotným teroristickým útokům se mohou vyskytovat také na území České republiky. Pokud budeme zmiňovat propagaci a nábor, pak je pro tyto prvky společná radikalizace, což je jev, kterému je věnována velká pozornost, protože se jedná o hnací motor terorismu a z hlediska působení zpravodajských služeb i o nejdůležitější okamžik pro možnost získání

kritických informací k prevenci terorismu. Pokud se jedná o oblast logistické podpory teroristických sítí, tak je stěžejní částí financování terorismu. V poslední době dochází k vývoji stále promyšlenějších způsobů převodů prostředků od dárců k příjemcům. Jako fenomén dnešní doby je pak označována Džihádistická propaganda, která klade stále větší důraz na teroristy, protože stojí na samém počátku vývojových procesů vedoucích k teroristickým útokům. Moderní doba, která využívá stále sofistikovanější moderní technologie, však znamená to, že ji ve většině případů trvale omezit nebo dokonce přerušit (Bezpečnostní informační služba, 2019, b).

Osoby zainteresované do terorismu stále hledají nové metody, formy a cíle útoků, protože musí stále překonávat účinnější prvky nebo systémy zabezpečení. Aktuální vývoj v terorismu je tedy směřován k útokům na civilní obyvatelstvo na veřejných místech (tzv. útoky na měkké cíle) za použití pokud možno co nejjednodušších nástražných improvizovaných zařízení, která jsou konstruována podle snadno dostupných návodů na internetu, za co nejnižších nákladů. Predikují zároveň, že se na těchto typech vysoce nebezpečných útoků budou stále více podílet tzv. osamělí vlci, což budou zradikalizovaní fanatici bez přímých vazeb na jakoukoli teroristickou organizaci či jinou strukturu (Bezpečnostní informační služba, 2019, b).

K postoji Bezpečnostní informační služby v předchozím odstavci se ze zkušenosti musím vyjádřit již v této podkapitole. Na moderních válčističích se opravdu snaží vždy jedna strana nad druhou získat řekněme konkurenční výhodu, ale ve většině případů se používají kombinace poměrně starých, osvědčených metod a postupů k dosažení stanoveného cíle a kýženého efektu. Rozdílem mezi útokem v Evropě a útokem v Afghánistánu je to, že v Afghánistánu se necílí primárně na civilní obyvatelstvo, ale na vládní a koaliční síly. V Evropě tomu bude naopak. Dalším rozdílem je to, že v rizikových zemích jsou tyto útoky na denním pořádku a je třeba na ně reagovat. V Evropě jsou naopak celkem vzácné a není moc států, které by v rámci prevence investovaly obrovské částky k předcházení možných teroristických útoků. Následná částečně restriktivní přijmutá opatření by u obyvatelstva nevyvolala nadšení a slabá politická scéna České republiky by se neodvážila tato opatření správně odůvodnit a postavit se za ně přes jistě většinový odpor obyvatelstva. Co se týče zmíněných konstrukcí co nejjednodušších IED za co nejnižší cenu, tak toto mohlo být platné před migrační krizí, kdy nebyl dostatek "kvalifikovaných" osob pro výrobu potřebného vybavení. V případě přílivu takového množství radikalizovaných osob je jisté a

prokázané, že spousta těchto osob má válečné zkušenosti a mnoho z nich se jistě zabývalo výrobou právě IED. Tito bomb-makeři se v Evropě snadno dostanou k potřebnému vybavení a útočníci se dostanou na prakticky jakékoliv místo útoku bez větších potíží.

6.2.3 Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby (BIS) se zaměřením na terorismus

Každý rok jsou Bezpečnostní informační službou zpracovávány dva důležité dokumenty. Jeden je utajovaná Zpráva o činnosti BIS za rok, která je předkládána každoročně vládě a prezidentovi republiky. Druhou zprávou je tzv. Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok. Pro potřeby této neутajované práce budeme pracovat s veřejnou Výroční zprávou, přičemž nejnovější vydaná je za rok 2017. V této zprávě je uvedeno, že v roce 2017 předala Bezpečnostní informační služba prezidentovi a členům vlády téměř 500 dokumentů a dalších skoro 1 000 informací zaslala příslušným státním orgánům, Policii ČR (PČR), Úřadu pro zahraniční styky a informace (ÚZSI) a Vojenskému zpravodajství (VZ). Dále pak na žádost Národního bezpečnostního úřadu (NBÚ) provedla šetření v rámci bezpečnostního řízení pro vydání osvědčení pro fyzické nebo právnické osoby ve více než 20 tisících případech. Na žádost jiných státních orgánů a jejich součástí přijala a zpracovala žádosti, které se týkaly téměř 100 000 fyzických a více než 1 000 právnických osob. V rámci civilního letectví, konkrétně ověření spolehlivosti fyzické osoby, které vydává Úřad pro civilní letectví (ÚCL) zpracovala Bezpečnostní informační služba žádosti týkající se více než 7 000 osob. Dále pak na základě článku 9 Schengenské prováděcí úmluvy poskytuje Bezpečnostní informační služba jako garant zpravodajské služby České republiky stanoviska k žádostem o schengenská víza. V roce 2017 byla provedena bezpečnostní prověrka více než 1 700 000 takových žádostí (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

V roce 2017 Bezpečnostní informační služba prověřovala možné vazby pachatelů teroristických útoků v EU na ČR, ale přímou hrozbu teroristického útoku na našem území nezaznamenala. Další úsilí bylo věnováno na získávání informací o zahraničních bojovnicích, kteří opustili území ČR za účelem zapojení se do bojů na Blízkém východě jako příslušníci teroristických organizací a hnutí. V roce 2017 vzrostl počet těchto zahraničních bojovníků s vazbou na ČR na 11 osob včetně 2 osob s českým občanstvím. Další poznatky ukazují, že i v minulých letech došlo k odjezdu těchto bojovníků, nebo k

jejich působení na Blízkém východě. V zprávě je zmíněno, že jejich identity jsou ve všech případech sdíleny v meziresortní i v mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

V souvislosti s odhalováním projevů radikalizace se zájem Bezpečnostní informační služby soustředil na rizikové komunity, které pocházejí právě z islámského světa. V první řadě zde šlo o stoupence uzavřené etnické komunity původem ze střední Asie, jelikož někteří její představitelé byli prokazatelně zapojeni do šíření islamismu v EU prostřednictvím budování sítí osobních i virtuálních kontaktů (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

Samotné hodnocení rizik terorismu se také týkalo Maghrebů, kteří žijí v ČR. Důvodem je skutečnost, že osoby maghrebského původu se ve velké míře podílely na teroristických útocích na evropském kontinentu. Maghebanové se vyznačují špatnou integrací, což z nich tvoří snadno radikalizovatelnou část muslimské populace v Evropě, a to včetně ČR. V evropských zemích se často islamističtí verbíři cíleně zaměřují na mladé muže s osobními problémy, kteří jsou pak snadnějšími příjemci radikálního výkladu islámu a názoru, že za jejich problémy může právě západní civilizace (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

Co se týče pákistánské a afghánské komunity, tak šlo zejména o organizátory nelegální migrace. Rizikovost jejich aktivit byla mimo jiné v tom, že umožnili snazší průchod migrantům z islámského světa do schengenského prostoru. Mezi těmito migranty se mohli nacházet další potenciální pachatelé teroristických útoků či budoucí islamističtí radikálové. Toto bylo důvodem, proč se Bezpečnostní informační služba zaměřila na pobyty tzv. libyjských pacientů, kteří dojížděli do ČR v rámci Libyí hrazeného léčebného programu. Bylo zde riziko, že tento program bude zneužit islamistickými radikály, protože v Libyi momentálně působí mnoho teroristických organizací a bojují zde četné islamistické milice (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

Docházelo také ke sledování a odhalování rizikových jevů v prostředí muslimů žijících v ČR. Byly získány informace o některých osobách, které se projevovaly radikálně, ale na umírněný charakter české muslimské komunity jako celku to nemělo zásadní dopad (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

Bezpečnostní informační služba také získala poznatky o etnických komunitách, které pocházejí z Blízkého východu, ve kterých byla hlavním jednotícím prvkem právě etnická příslušnost (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

Co se týče rizikovosti Kurdů žijících v ČR, tak se Bezpečnostní informační služba věnovala působení teroristické organizace Strany kurdských pracujících (PKK) v ČR, ale ukázalo se, že z dlouhodobého hlediska jsou jejich aktivity v ČR neúspěšné, protože je zde absence bezvýhradné podpory místní kurdské komunity. Mezi Kurdy žijícími v ČR nejsou podle zjištěných informací žádní členové PKK, ale pouze její sympatizanti. Strana nemá v ČR oficiální zastoupení, nemá pevnou organizační strukturu a ani demonstrace na podporu kurdské nezávislosti, která byla ohlášeným referendem v iráckém Kurdistanu tuto situaci nezměnila (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

V přímé souvislosti s občanskou válkou v Sýrii nebylo zaznamenáno výrazného promítání konfliktu soužití syrské diaspory na území ČR. Aktivity ze strany syrské sunnitské exilové opozice procházejí dlouhodobým útlumem a tento trend se také promítal i do dění na území ČR. Z druhé strany se však otevíral prostor pro aktivity propagandy směřující k sebe prezentaci režimu Baššára al Asada z řad jeho stoupenců a podporovatelů v zahraničí. Naše země se také stala zejména díky diplomatické misi v Damašku, vyhledávanou klidovou zónou a jakousi vstupní zemí do schengenského prostoru pro některé vysoce postavené zástupce assadovského režimu či jejich potomky, kteří u nás studují. V souvislosti s těmito pobyty se však neobjevila žádná rizika teroristických hrozeb (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

Další zaměření bylo na iránské zpravodajské aktivity v ČR. Jsou zde jedinci, kteří jsou zjevně připraveni jednat ve prospěch iránského režimu, mj. formou snah o zapojení do propagandistických aktivit v jeho prospěch a ve prospěch bezpečnostních složek tedy Islámských revolučních gard (IRGC). Některé vyvíjené aktivity by mohly korespondovat se zájmem iránských zpravodajských služeb proniknout do iránské protirežimní opozice. Íránský režim jako takový se snaží v ČR navazovat obchodní i politické vztahy, což je důvodem přijíždění i osob, které jsou různě spjaty s bezpečnostními složkami Íránu nebo jeho režimem (Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017, 2018).

6.3 Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI)

Úřad pro zahraniční styky a informace je zpravodajskou službou České republiky, která má za majoritní cíl, snahu a poslání zabezpečovat pro ústavní činitele a orgány státní správy České republiky včasné, objektivní a kvalitní zpravodajské informace mající původ v zahraničích a jsou důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky. Smyslem je proto chránit Českou republiku proti hrozbám, kterými jsou zejména mezinárodní terorismus, proliferace zbraní hromadného ničení a jejich komponent, ekonomická zločinnost, různé formy politického extremismu a podobně. Náplní práce je pak získávat a vyhodnocovat zpravodajské informace, které nejsou dostupné pomocí standardních prostředků a aktivit (například diplomacií) a které splňují tato kritéria (Úřad pro zahraniční styky a informace, 2019, a):

- jejich původ je v zahraničí (mohou být získány i na území České republiky)
- mají vztah k problematice, jejímž sledováním je ÚZSI pověřena vedením státu
- jsou určenému odběrateli neznámé a byly zpravidla získány využitím zpravodajských prostředků (Úřad pro zahraniční styky a informace, 2019, a)

Snahou pak je, aby takto získané informace byly relevantní, objektivní a hlavně včasné. Působnost ÚZSI je upravena zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který je zmíněn v předchozí podkapitole. Podle § 51 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích je ÚZSI samostatnou organizační složkou státu. Vnitřní organizaci a činnost upravuje statut, který schvaluje vláda České republiky (Úřad pro zahraniční styky a informace, 2019, a).

Příslušným orgánům státní správy České republiky je poskytována zejména následující zpravodajství:

- politické zpravodajství o zahraničně politických skutečnostech a záměrech, jež mohou mít vliv na zájmy České republiky
- ekonomické zpravodajství o skutečnostech, jež mohou mít vliv na strategické ekonomické zájmy, ekonomický vývoj a ekonomickou bezpečnost České republiky
- bezpečnostní zpravodajství o mezinárodním terorismu a o jiných bezpečnostních hrozbách, jež ohrožují bezpečnostní zájmy České republiky

a její mezinárodní závazky (Úřad pro zahraniční styky a informace, 2019, b).

6.4 Vojenské zpravodajství (VZ)

Je jednotnou ozbrojenou zpravodajskou službou České republiky. Jako jediná zpravodajská služba působící v České republice integruje jak rozvědnou tak kontrarozvědnou činnost. Jako počátky československého vojenského zpravodajství můžeme označit dobu první světové války. Oficiální vznik organizovaného zpravodajského oddělení československé armády je datováno na listopad roku 1918. Vojenské zpravodajství současné podoby vzniklo v roce 2005 sloučením tehdejšího kontrarozvědného Vojenského obranného zpravodajství a rozvědné Vojenské zpravodajské služby. Vojenské zpravodajství je součástí Ministerstva obrany a v jeho čele stojí také ředitel. Působnost VZ je upravena zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který je zmíněn v této kapitole výše. Dále je potřeba zmínit zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje povinnosti a oprávnění příslušníků VZ, používání specifických prostředků získávání informací, využívání osob jednajících v jeho prospěch, vedení evidencí a kontrolu jeho činnosti. Dalším významným dokumentem je pak Statut Vojenského zpravodajství, který je schválen vládou České republiky a řeší vnitřní organizaci a činnost (Kdo jsme?, 2019).

Co se týče základního úkolu, tak jde o získávání, shromažďování a vyhodnocování informací, které jsou důležité pro obranu České republiky. Vojenské zpravodajství integruje rozvědnou i kontrarozvědnou činnost a tím zabezpečuje informace jak domácí, tak pocházející ze zahraničí. Dále se pak soustřeďuje na informace o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti a namířených proti zabezpečování obrany České republiky. Také monitoruje aktivity cizích zpravodajských služeb v oblasti obrany. Od roku 2015 je na základě rozhodnutí vlády garantem kybernetické obrany České republiky. Za tímto účelem je stále budováno Národní centrum kybernetických operací, jehož úkolem je vytvoření účinného systému obrany v kybernetickém prostoru tak, aby Česká republika byla v případě kybernetického útoku schopna zabezpečit ochranu infrastruktury i civilního obyvatelstva. Dále je pak potřeba zmínit závazek vůči Severoatlantické alianci, ve kterém jsme se jako stát zavázali k vybudování národního prvku v oblasti obrazového zpravodajství, což znamená vznik satelitního centra SATCEN ČR, které je zahrnuté v organizační struktuře Vojenského zpravodajství. Toto

centrum bude vedle specifických úkolů pro NATO a Armádu České republiky spolupracovat také se státní sférou, a to např. s Integrovaným záchranným systémem (Kdo jsme?, 2019).

6.4.1 Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017

Vojenské zpravodajství již od roku 2004 vydává výroční zprávy o své činnosti, jejímž cílem je informování veřejnosti o výsledcích Vojenského zpravodajství a tím zvýšit povědomí o činnosti této zpravodajské služby. Informace vychází ze zpravodajských poznatků, které Vojenské zpravodajství shromáždilo. Jedná se o takové informace, které lze s ohledem na legislativu o ochraně utajovaných skutečností veřejně poskytnout. Jedná se tedy o neutajované informace (Výroční zprávy o činnostech vojenského zpravodajství, 2019).

V průběhu roku 2017 předalo Vojenské zpravodajství na 1300 informačních výstupů, které byly určeny zejména předsedovi a členům vlády, prezidentu republiky, nejvyšším představitelům Ministerstva obrany a Armády České republiky, Dále pak zpravodajským orgánům NATO a EU, a to včetně partnerů v rámci bilaterální spolupráce. Samozřejmě je zpracován ještě Souhrn veškeré zpravodajské činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, který je ale zpracován ve stupni utajení Tajné a tím pádem není veřejný a není ho možné zde použít (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Důležité je zmínit, že v souladu s příslušnými usneseními vlády a usneseními Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR zabezpečuje každý rok VZ zpravodajskou podporu a kontrarozvědnou ochranu jednotek Armády České republiky v zahraničních misích, což já osobně považuji za obrovský přínos. Z mého pohledu je nutné, aby se zpravodajské služby pohybovaly v těchto prostředích a mohly tak působit ve prospěch České republiky. Osobní znalost tohoto prostředí s neustále se vyvíjejícími se hrozbami považuji za naprosto klíčovou (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Probíhala spolupráce s ostatními bezpečnostními složkami a sdílení informací. Spolupráce probíhala na národní i mezinárodní úrovni. Zahraniční spolupráce probíhala na multilaterální úrovni v rámci struktur NATO a EU a bilaterální úrovni se zpravodajskými službami jiných států, které byly v souladu s § 10 zákona č. 153/1994

Sb. schváleny vládou ČR (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

6.4.2 Výroční zpráva - strategické a bezpečnostní prostředí

Hodnocený rok 2017 byl z pohledu VZ charakteristický zhoršující se bezpečnostní situací v řadě zemí, ale také v celých regionech. Bylo vysledováno pokračující napětí ve vztazích mezi Západem a Ruskou federací, které bylo provázáno vojenskými opatřeními na obou stranách. Konflikty na úrovních regionů, zejména na Blízkém a Středním východě, se jako zástupná válčiště staly dějištěm střetů, do kterých je zapojeno více globálních i regionálních mocenských hráčů (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

O významnější podíl na globální moci se neustále hlásilo Rusko a Čína, ale také některé regionální mocnosti např. Írán, Saudská Arábie, Turecko, Indie, Izrael nebo Pákistán. Tyto snahy jsou provázené nejen budováním vojenských schopností, ale i jejich nasazováním. Je tedy zřejmé, že Spojené státy americké už nejsou pravděpodobně jedinou velmocí, která disponuje natolik sofistikovanými vojenskými technologiemi a prostředky aniž by ji jiná velmoc nemohla konkurovat. Zároveň ale žádná z těchto mocností nemá na to, aby zastávala roli jediného globálního hegemona. Na úrovni mezinárodního pole docházelo i nadále k upevňování strategických spojení, zatímco některá existující usilovala o zastavení procesu jejich degradace (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Jih a jihovýchod od Evropy byl ve znaku pokračující vlny nestability, která zasáhla rozsáhlé oblasti od severní Afriky až po Afghánistán. Tato nestabilita byla provázena pokračující migrací obyvatel. Terorismus tak zůstal hlavním způsobem boje skupin prosazujících extrémní výklad islámu. Ani rok 2017 nebyl pro Evropu z hlediska teroristických útoků pozitivní. Sekundárním projevem pak byl nárůst náboženské a rasové nevraživosti (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Nadále pak pokračovala zvýšená aktivita některých vojensky významných států v kybernetickém prostoru. Další významnou součástí prosazování cílů globálních hráčů se stále častěji stávaly informační a psychologické operace, a to včetně použití skrytých nástrojů ovlivňování s využitím zpravodajských služeb. Rozvoj informačních technologií vedl k pokračování informačního chaosu ve veřejném prostoru. Roli státy

kontrolovaných médií stále více přebíraly sociální sítě a alternativní zdroje informací (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Napětí i nadále eskalovalo, a to za přispěvku vývoje zbraní a zbraňových systémů založených na nových a finančně náročných technologiích. Rozvoj hypersonických raketových prostředků překonává současné systémy obrany, nasazování dálkově ovládaných a robotických bojových systémů, vývoj zbraní s působením usměrněné energie, využívání kvantových technologií a umělé inteligence v kybernetickém prostoru znamenají novou dimenzi v budoucím válčení, která nebude ani zdaleka podobná způsobu vedení současných válek (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

6.4.3 Výroční zpráva se zaměřením na terorismus

Na území Evropy byly v popředí teroristické útoky s použitím chladných zbraní a vozidel jakožto zbraní. Zároveň došlo k útlumu sofistikovanějších typů útoků (komplexní a bombové útoky). Také se snížil počet externích operací Da'esh na území Evropy, kde v roce 2017 nebyl zaznamenán přímo řízený útok ze strany Da'esh. Útoky islamistických extrémistů na území Evropy byly namířeny jak proti civilistům, tak proti příslušníkům ozbrojených sil a policistům (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Hrozba spojená s očekávaným návratem zahraničních bojovníků zpět do Evropy po územních ztrátách Da'esh v roce 2017 v Iráku a Sýrii se výrazně neprojevila. Nadále však představuje možné nebezpečí a to zejména ve střednědobém i dlouhodobém horizontu. Zajímavostí je rostoucí význam zradikalizovaných žen a dětí navrátilších se zahraničních bojovníků jakožto nových potenciálních typů pachatelů teroristických útoků v západních zemích (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Hnutí a organizace tzv. globálního džihádu (Al-Káida, Da'esh a jejich odnože) včetně jejich sympatizantů i nadále využívali kybernetický prostor k propagandě, inspirování jednotlivců a k šíření návodů a postupů k provedení teroristických útoků. U tohoto jevu byla v roce 2017 však zaznamenána klesající tendence (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

V roce 2017 nebyl zaznamenán poznatek, který by indikoval hrozbu teroristického útoku proti chráněným zájmům spojeným se zabezpečením obrany na území České

republiky. Zvýšené riziko obecně i nadále platilo pro příslušníky ozbrojených sil ČR, kteří působí zejména v některých muslimských zemích v zahraničí (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

6.4.4 Výroční zpráva se zaměřením na Blízký a Střední východ

Úspěšná vojenská kampaň proti hnutí Da'esh vedla k ovlivnění bezpečnostní a vojenskopolitické situaci v této oblasti. Da'esh bylo donuceno vzdát se dříve kontrolovaných teritorií a přeživší stoupenci se rozptýlili do blízkovýchodního regionu. Malá část z nich se vrátila do zemí svého původu, nebo se přesunula na jiná aktivní bojiště. Z významné spolupráce a podporou mezinárodního společenství nejvíce těžily centrální vlády v Sýrii a Iráku, které posílily a upevnily svá postavení. I proto syrský režim podporovaný Ruskem a Íránem upřednostňoval silové řešení občanské války před řešením diplomatickým. Radikální islamistické skupiny i nadále převažovaly nad umírněnou opozicí mezi povstalci. To, že bylo poraženo Da'esh znamenalo emancipační úsilí a snahy kurdevských frakcí na severu Sýrie a Iráku. Tito Syrští Kurdové i přes trvalou Tureckou kritiku ustanovili za podpory Spojených států amerických samosprávu nad rozsáhlým územím na severovýchodě země, které je bohaté na ropu. Nejednotní iráčtí Kurdové se pokusili formálně připojit ke svému de facto státu sporná území za pomoci zářijového referenda. Irácká centrální vláda však i díky odporu Turecka a Íránu a spíše odmítavému postoji mezinárodního společenství separatistické tendence Kurdevské regionální vlády rozhodnými opatřeními ekonomické a silové povahy významně utlumila (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Již v roce 2017 došlo na faktickou vojenskou porážku radikálního hnutí Da'esh v Sýrii a v Iráku, což ale nevedlo k odstranění dlouhodobého problému islamistického extremismu, který má značně negativní dopady na bezpečnostní prostředí v regionu Blízkého a Středního východu. Pokračovala nepřátelství mezi náboženstvími, ale také mezi zájmovými či etnickými skupinami, a to stejně jako soupeření globálních a regionálních mocností zastírané bojem proti terorismu. Tyto skutečnosti vedly k další destabilizaci. Tyto skutečnosti byly nejvíce patrné v Jemenu, kde pokračovala občanská válka bez ochoty znesvářených stran najít mírové řešení. Jemenský konflikt tak stále vytvářel volný prostor pro pohyb islamistických radikálů a nepřímě ohrožoval mezinárodní dopravu a strategicky důležité úžiny Báb al-Mandab. Jako další příklad

rivality tamních mocností lze uvést vměšování Saudské Arábie do vnitřní politiky Libanonu pod záminkou kritiky íránské podpory šíitského hnutí Hizballáh. Premiér libanonské vlády překvapivě rezignovat a libanonský politický systém destabilizační hrozbu ustál. Všechny tyto faktory nepříznivě ovlivnily problematiku Palestiny, kde se opět nekonalo sblížení palestinských frakcí (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Situace a poměrů z ní vyplývajících maximálně využilo Rusko k posílení své přítomnosti a vlivu. Zároveň v lednu 2017 podepsalo se syrským režimem smlouvu na dlouhodobý pronájem námořní základny v Tartúsu a letecké základny Hmimím u Latákie. Tento krok byl pojištěním významné vojenské přítomnosti ve východním Středomoří. Společný postup s Íránem v syrském konfliktu také přispěl k prohloubení vzájemné vojenské spolupráce, která částečně umožnila Rusku dočasně využívat íránskou leteckou základnu i vzdušný prostor k leteckým úderům na cíle v Sýrii (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Z aktivního zapojení se do boje proti islámskému radikalismu a syrským opozičním silám profitoval zejména Írán. Tím, že posílil vliv na iráckou a syrskou vládu si otevřel větší manévrovací prostor v blízkovýchodním regionu k prosazení vlastních zájmů (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

6.4.5 Výroční zpráva se zaměřením na Afriku

I přes snahy mezinárodního společenství nebylo v Libyi dosaženo požadovaného pokroku, a to i přes to, že se hlavní aktéři dohodli na obecném rámci politických opatření a možnosti uspořádání voleb. Politická a institucionální krize v zemi tak dále přetrvávala. Tato situace měla vliv na libyjské bezpečnostní prostředí. V Libyi neexistují regulérní ozbrojené síly a svévolné působení řady ozbrojených milic mimo kontrolu libyjské vlády způsobuje v zemi nestabilitu. Této situace využili radikální islamisté hlásící se k ideologii Da'esh a konsolidovali své síly. Nedošlo sice k obnově kontroly nad obydlenými oblastmi, ale hrozba asymetrických útoků libyjském vnitrozemí, ale i v pobřežních městech včetně Tripolisu zvolna narůstala. Vedle mezinárodního společenství se do úsilí eliminace islamistických radikálů v Libyi nejaktivněji z regionu zapojil Egypt, který se s tímto negativním faktorem potýká i na svém území. Radikální islamisté však poměrně úspěšně vzdorovali na severovýchodě Sinajského poloostrova masivní bezpečnostní operaci egyptských ozbrojených sil a dál tak byli schopni napadat

policejní a armádní jednotky a páchat teroristické útoky proti nábožensky názorově odlišným civilistům. Tento vývoj nebyl pro Egypt zrovna příznivý, ale i přesto si Egypt zachoval statut relativně stabilní země v regionu Severní Afriky s přesahem na Blízký východ (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Co se týče Mali, tak hlavně na severu země docházelo k upevňování pozic radikálních islamistických skupin, které disponovaly rozsáhlou svobodou pohybu. Zároveň byl zde pokračující trend expanze těchto skupin do centrálních částí země, kde zejména ve venkovských oblastech využívaly místních etnických sporů a slabé přítomnosti státních složek a moci. Navýšení kapacit bojovníků jim umožňovalo provádět efektivní útoky na malijské i mezinárodní ozbrojené síly. Bojová efektivita islamistických radikálů zvýšila jejich formální sloučení do jedné organizace z čehož vyplývá užší a koordinovanější spolupráce. Tento negativní bezpečnostní vývoj v regionu západního Sahelu se setkal s reakcí pěti sahelských zemí (Burkina Faso, Čad, Mali, Mauretánie, Niger), které vytvořily společné jednotky pro boj proti terorismu a organizovanému zločinu. Toto uskupení však přes zajištění počátečního financování bylo schopno realizovat pouze jedinou operaci na hranicích mezi Mali, Nigerem a Burkina Fasem (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Stejný negativní vývojový trend panoval i v regionu tzv. Afrického rohu, kde mezietnické napětí, klanové rozpory a neschopnost státního aparátu zajistit bezpečnost pomohlo militantním a radikálním skupinám v jejich činnosti. Somálské islamistické hnutí aš-Šabáb, které se hlásí k ideologii Al-Káidy si udrželo stávající postavení, a to včetně schopnosti realizovat útoky, a to včetně hlavního města Mogadiša. V říjnu roku 2017 například toto hnutí spáchalo teroristický útok, který si vyžádal více než pět set mrtvých. Navzdory tomuto nepříznivému vývoji bezpečnostní situace v zemi zahájila mírová mise OSN AMISOM snižování své přítomnosti v zemi. Teroristické aktivity hnutí aš-Šabáb mělo přesah i do příhraničních oblastí Keni s cílem diskreditace schopností místních bezpečnostních sil a vázání pozornosti příslušníků keňských ozbrojených sil působících v Somálsku. Bezpečnostní prostředí v Keni však bylo kromě teroristických hrozeb negativním způsobem ovlivněno i stále přetrvávajícím mezietnickým napětím, které eskalovalo v souvislosti s opakovanými prezidentskými volbami (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

6.4.6 Výroční zpráva se zaměřením na Afghánistán - Pákistán

Bezpečnostní situace v Afghánistánu byla v roce 2017 poznamenána pozitivními i negativními trendy. Povstalecké hnutí Tálibán začalo ve větší míře používat tzv. jednotky zvláštního určení, které byly zapojovány do operací většího rozsahu. Díky tomuto kroku byl Tálibán schopen početně převýšit příslušníky afghánských ozbrojených a bezpečnostních sil v místě zájmu, a to zejména pokud probíhala koordinace operací napříč provinciemi. Nejrozsáhlejší bojová akce zmíněného typu se konala v srpnu a září roku 2017 a spíše připomínala vojenskou kampaň než gerilové operace malého rozsahu. Zároveň však nebyl Tálibán v důsledku soustředěného tlaku afghánských speciálních a vzdušných sil podporovaných koalicí schopen ve většině případů získaná území dlouhodobě udržet (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Dále v roce 2017 došlo k zásadní změně, co se týče nasazení koaličních vojsk. Americká administrativa totiž přehodnotila přístup k misi v Afghánistánu a deklarovala, že síly USA zůstanou vojensky přítomny ta dlouho, jak bude potřeba. Zároveň došlo k obnovení bojového mandátu svých jednotek, což se odrazilo i v nárůstu intenzity amerických vzdušných úderů. Počet leteckých úderů se tak vrátil na úroveň let 2009 - 2011 a tak narůstající tlak leteckých útoků přinutil Tálibán k upuštění od operací velkého rozsahu (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

V Pákistánu se naopak snižoval počet bezpečnostních incidentů, ale bohužel ne ve všech provinciích. V Balučistánu a Cajbaru Pachtúncvá došlo k mírnému zhoršení bezpečnostní situace. Protiteroristické operace měly velký úspěch a na tento úspěch se pokusila navázat nová celonárodní kampaň Rad-ul-Fasád, která byla zacílena např. na zásobovací trasy hnutí Da'esh. Významnou událostí na politické scéně bylo, že Nejvyšší soud rozhodl o zbavení poslaneckého mandátu Naváze Šárifa, který následně musel opustit premiérský post. Tato skutečnost vedla k posílení pozice armády a suverenity v rozhodovacích procesech v oblasti bezpečnosti a zahraniční politiky Pákistánu. V souvislosti s výše zmiňovanou novou americkou strategií vůči Jižní Asii navýšila americká vláda diplomatický tlak na Pákistán a požadovala, aby korigoval svůj vstřícný přístup vůči povstaleckým skupinám působícím v Afghánistánu. Tento požadavek americká vláda zdůraznila snížením finanční pomoci Pákistánu, ale do konce roku 2017

nebyly zaznamenány výraznější změny pákistánském přístupu k Afghánistánu (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

6.4.7 Výroční zpráva se zaměřením na migraci

Hrozba migrace představuje pro Evropskou unii mnohavrstevný problém s dalekosáhlými vnitropolitickými i zahraničněpolitickými důsledků, protože počty nelegálních migrantů do Evropy v roce 2017 dosáhly celkem 172 000 osob. Pro porovnání vývoje je potřeba uvést, že v roce 2015 se jednalo o 1 015 000 osob a v roce 2016 o 363 000 osob. Hlavní uprchlická trasa byla stále tzv. centrální středomořská trasa. Z mezinárodního srovnání však vyplývá, že Česká republika nebyla ani v roce 2017 hlavní tranzitní nebo cílovou misí (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

Evropská unie vynaložila značné náklady na snížení migrace z východního Středomoří a můžeme konstatovat, že se to podařilo. Nicméně problematickým dále zůstává příliv migrantů tzv. centrální středomořskou trasou a to především z Libye. Evropská unie financovala spolupracující subjekty v Libyi a realizovala návrhy na tzv. exteritorializaci evropské migrační kontroly za účelem získání času pro realizaci nutných reforem v migrační politice. Snaha o přerozdělování migrantů na základě kvót nepřinesla konkrétní pozitivní výsledky, ale naopak prohloubilo neshody mezi členskými zeměmi Evropské unie. Neschopnost Evropské unie efektivně řešit nelegální migraci vedlo k dalšímu prohlubování obav některých členských zemí z negativních dopadů na jejich vnitřní bezpečnostní situace. Mezi tyto dopady patří dozajista zvýšené riziko teroristických útoků a radikalizace islámských enkláv, vzestup islámofobiích nálad a posilování vlivu radikálních politických stran a hnutí (Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017, 2018).

6.5 Zhodnocení výzkumné otázky

V této podkapitole stručně zhodnotím zkoumanou výzkumnou otázku. Vzhledem k výše zmíněným zpracovaným údajům v této práci lze konstatovat, že terorismus je obecně vnímán jako nejnebezpečnější hrozba moderní doby napříč státy i bezpečnostní komunitou světové úrovně. Dále pak lze prokázat, že v několika zemích boj proti terorismu probíhá řadu let ať už na národní či mezinárodní úrovni. Zároveň je jasné, že

terorismus nelze vymýtit, ale lze s ním pouze bojovat či mu efektivně předcházet za vynaložení vysokých nákladů.

Boj proti terorismu, jeho úroveň i použité metody jsou rozdílné stát od státu, kdy můžeme vidět obrovský rozdíl mezi státy, které se s terorismem potýkají a státy, kterých se zatím příliš tato hrozba netýkala. Důležité milníky vývoje jsou zpracovány v kapitole 1.3, kdy jsem pro každou historickou etapu tyto milníky vybral a zmínil. Pro terorismus moderní doby, a tedy i pro mnou zpracovávané téma je z mého pohledu největším milníkem 11. září roku 2001, kdy smrt tisíců lidí "pohodlného západního světa" odstartovala novou vlnu terorismu a boje proti němu na celosvětové úrovni. Neopakovatelnou skutečností se pak v přímém důsledku stal Afghánistán, který je historickým milníkem v nejdelším boji proti terorismu moderní doby. Jakým směrem se vývoj ubírá, lze celkem bezpečně predikovat. Co ale nelze predikovat, je postoj vlád k této hrozbě.

ZÁVĚR

Práce byla kompletně vypracována podle schválené osnovy. V úvodu jsem nastínil problematiku, kterou se budu zabývat v diplomové práci a obecnou situaci.

První kapitola byla teoretickou částí práce, ve které bylo potřeba vysvětlit typologii terorismu a jeho druhy. Dále jsem zde rozdělil terorismus dle historického vývoje od období do konce 17. století po současnou dobu. Poté jsem zde uvedl vývoj terorismu na území Československa a České republiky a dále jsem se věnoval teroristickým útokům spáchaným na území Evropy a světa z období let 2018-2019. Na konci této kapitoly jsem odkazoval na přílohu této práce, která reflektuje podrobně zpracované bezpečnostní hrozby na národní i mezinárodní úrovni. Tato příloha je označena pod číslováním kapitol jako 7.

Druhá, třetí a čtvrtá kapitola obsahovala cíl práce, výzkumnou otázku, operacionalizaci pojmů a omezení této práce.

Pátá kapitola je z mého pohledu jednou ze stěžejních kapitol. Je zde uveden mezinárodní boj proti terorismu z Afghánistánu. Současná zahraniční mise, odkaz na neveřejnou přílohu práce a detailní rozbor vybraných teroristických útoků z let 2017-2019, který poskytuje ucelený obraz o vývoji teroristických útoků a moderních trendech, které jsou teroristickými skupinami a organizacemi používány k dosahování cílů.

Šestá kapitola je diskusí a je jednou ze stěžejních kapitol. První část je věnována aktuálním bezpečnostním hrozbám z pohledu teroristických činů v Afghánistánu. Zde jsou detailně rozebrané hrozby, kterým je potřeba čelit v Afghánistánu. Druhá část se věnuje diskusi k aktuálním pohledům zpravodajských služeb ČR v boji proti terorismu.

Jsem přesvědčen, že mnou zpracovaná práce je uceleným souborem poznatků a přístupů problematiky terorismu a boje proti němu, a že plně reflektuje trendy moderní doby včetně metod, které jsou používány k páčání teroristických činů. Podle mého názoru budou tyto metody a trendy velice brzy rozšířeny do celého světa, a to zejména do Evropy, kde budou schopny páchat hrůzné činy s fatálními následky. Tato práce je tak použitelná k výuce na JČU či pro plánování jednotlivých bezpečnostních opatření, jelikož se jedná o soubor zkušeností získaných z praxe v zemi, která je označována jako nejnebezpečnější na celém světě.

Vzhledem k výše zmíněným skutečnostem jsem přesvědčen, že jsem naplnil cíle diplomové práce.

Seznam použitých zdrojů:

About Europol: Helping make Europe safer. *EUROPOL* [online]. 2019 [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol>

AFGHANISTAN TIMES. *Truck bombing against Green Village Camp killed 4, injured 113 in east of Kabul city* [online]. 2019 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <http://www.afghanistantimes.af/truck-bomber-attacked-green-village-camp-in-east-of-kabul-city/>

Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019. Ministerstvo vnitra ČR a Odbor bezpečnostní politiky ODDĚLENÍ ŘÍZENÍ STRATEGICKÝCH PROJEKTŮ A KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/akcni-plan-boje-proti-organizovanemu-zlocinu-na-roky-2018-a-2019.aspx>

ALJAZEERA. *Afghanistan: Kabul University hit by deadly explosion: At least eight people have been killed and 33 wounded in blast; no claim of responsibility.* [online]. 2019 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2019/07/afghanistan-kabul-university-hit-explosion-190719052208103.html>

AL-MOUSAWI, Ali. *A Magnetic Bomb Detector System based on Smartphones: Monitoring, Analyzing, and Alarming.* USA: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017. ISBN 978-3330322387.

Alexander, D.: *Cyber Threats in the 21st Century.* In: Security: Solutions for Enterprise Security Leaders. 2012. č. 49

AOAV a Jennifer DATHAN. *Mortar attack on Shia gathering kills 11 in Afghanistan's capital: Action on armed violence* [online]. 2019 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://aoav.org.uk/2019/mortar-attack-on-shia-gathering-kills-11-in-afghanistans-capital/>

Audit národní bezpečnosti, Ministerstvo vnitra České republiky, , Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, Ed. [online]. Praha, 2016 [cit. 2019-07-07]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

BAKKER, Edwin. *Terrorism and Counterterrorism Studies: Comparing Theory and Practice*. Netherland: Leiden University Press, 2015. ISBN 978-9087282219.

BALOUN, V. (2009). Nejzávažnější rizika pro ČR – terorismus. In: CEJP, M et al.: *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti: závěrečná zpráva*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, [online]. [cit. 2019-03-01].

BBC NEWS, 2019, a, Sri Lanka attacks: Thefamily networks behind the bombings. *BBC NEWS* [online]. Sri Lanka: BBC NEWS, 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-48218907>

BBC NEWS, 2019, b, Christ church shootings: Mosque attacker charged with terrorism. *BBC NEWS* [online]. New Zaeland: BBC NEWS, 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-48346786>

BBC NEWS, 2019, c, *Afghan Intercontinental Hotel attack: Death toll in Kabul reaches 22* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-42774198>

BBC NEWS, 2019, d, *Kabul mourns 100 dea dafter ambulance bomb* [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-42850624>

BBC NEWS, 2019, e, *Kabul attack: Seven killed at Afghan ministry of information* [online]. 2019 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-47996762>

BBC NEWS, 2019, f, *Taliban bomb and gun attack leaves three dead in Kabul* [online]. 2019 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-48825400>

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2019, a, *O nás* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/o-nas/>

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2019, b, *Terorismus* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>

Bezpečnostní strategie České republiky 2015 [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015 [cit. 2019-07-22]. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>

Blackbourn, J, Davis, F, F, Taylor, N., C., *Academic Consensus and Legislative Definitions of Terrorism: Applying Schmid and Jongman*, Statute Law Review, 2013

BONANATE, L. *Mezinárodní terorismus*. 1. vyd. Praha: Columbus, 1997, ISBN 80-85928-45-0.

BRACKETT, D., W. *Svatý teror*. Praha: Mladá fronta, 1998,. ISBN 80-204-0669-7

CARR, C. *Dějiny terorismu. Kořeny války proti civilistům*. 1. vyd. Práh. Praha, 2002. ISBN 80-7252-063-6.

CENTRUM PROTI TERORISMU A HYBRIDNÍM HROZBÁM MINISTERSTVA VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled teroristických útoků za rok 2018: Analýzy a komentáře* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-07-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/prehled-teroristicky-ch-utoku-za-rok-2018.aspx>

CLARKE, R. A. *Strategie války proti terorismu*. Praha: Alfa Publishing, s.r.o., 2005,. ISBN 80-86851-14-1.

CORRUPTIONS PERCEPTIONS INDEX Transparency International. [online]. Berlin, Germany, 2019 [cit. 2019-06-30]. ISBN 978-3-96076-116-7. Dostupné z: https://www.transparency.org/files/content/pages/CPI_2018_Executive_Summary_EN.pdf

CRAWFORD. S. *SAS encyklopedie*. Praha: Svojtka&Co., 2002,. ISBN 80-7237-069-3.

Diplomatická akademie, s.r.o. *Současné bezpečnostní hrozby pro ČR* [online]. 2018 [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <https://diplomacka-akademie.cz/soucasne-bezpecnostni-hrozby-pro-ceskou-republiku/>

DOUCET, Ghislaine a SOS ATTENTAT ORGANISATION. *Terrorism, Victims, and International Criminal Responsibility: SOS Terorism*. SOS Attentat, 2003. ISBN B000QBAFR6.

EICHLER J. *Asymetrické války*. Vojenské rozhledy, Praha, 2004, roč. 14 (46), č. 2. ISSN 1210-3292.

European Union Terrorism Situation and Trend Report TESAT2019, EUROPOL. Haag: European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 2019. ISBN 978-92-95209-76-3.

EVROPSKÁ UNIE. *Evropský policejní úřad: EUROPOL*. [online]. 2019 [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs#n%C3%A1pl%C5%88-%C4%8Dinnosti

FBI, *What we investigate: Terrorism*. [online]. 2019. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>

FRANCE24. At least one American among the 27 dead in terrorist attack on hotel in Somalia. *France24* [online]. 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20190530-lyon-bombing-suspect-police-terrorist-jihad>

GARDA WORLD. Mali: Over 100 people killed in Mopti March 23. *GARDA WORLD: New Alerts* [online]. 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/215551/mali-over-100-people-killed-in-mopti-march-23>

GERSBECK, Tom. *Practical Military Ordnance Identification, Second Edition: Practical Aspects of Criminal and Forensic Investigations*. 2. USA: CRC Press, 2019. ISBN 978-0815369417.

HOFFMANN, B. *Terrorismus – Der unerklärte Krieg*. Frankfurt am Main: Fischer TaschenbuchVerlag, 2001,. ISBN 3-596-15614-9.

HUBSH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*. Praha: Naše vojsko, 2002. ISBN 80-206-0609-2.

Kdo jsme?. *VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ* [online]. Praha [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/kdo-jsme-35>

Koncepce boje proti projevům extremismu a předsudečné nenávisti pro rok 2019. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY, Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-boje-proti-projevum-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-pro-rok-2019.aspx>

KRAAG, John a Sarah KREPS. *Drone Warfare: War and Conflict in the Modern World*. 1. USA: Polity, 2014. ISBN 978-0745680989.

KROPÁČEK, L. *Islám a Západ – Historická paměť a současná krize*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2002,. ISBN 80-7021-540-2.

Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. [online]. 2016 [cit. 2019-07-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/soubor/legislativni-navrhy-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti.aspx>

LESSER J. O., et al. *Countering the New Terrorism*. RAND, 1999,. ISBN 0-8330-2667-4.

LEVINTHAL, David, STANFORD, David, ed. *I.E.D.: War in Afghanistan and Iraq*. Power House Books, 2009. ISBN 978-1576874882.

LOMBARDI, Ragab, Chin, Dandurand, Divitiis, Burato, *Countering Radicalisation and Violent Extremism Among Youth to Prevent Terrorism*, 2015. ISBN 978-1-61499-470-1

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-720-1433-1.

MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 480 ISBN80-903333-8-9.

MATTOX, Gale A., Stephen M. GRENIER. *Coalition Challenges in Afghanistan: The Politics of Alliance*. 1. USA: Stanford Security Studies, 2015. ISBN 978-0804794442.

Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2019, a, Oddělení boje proti korupci. *JUSTICE. CZ Boj proti korupci* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://korupce.cz/o-nas/>

Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2019, b, Protikorupční dokumenty. *JUSTICE. CZ: BOJ PROTI KORUPCI* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, a, *Typologie terorismu* [online]. Praha, 2009 [cit. 2018-01-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, b, *Definice pojmu terorismus* [online]. Praha:, 2009 [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2010, *Trestně právní úprava terorismu* [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky, 2010 [cit. 2019-6-8]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/trestne-pravni-uprava-terorismu.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a, *Bezpečnostní hrozby: Boj proti organizovanému zločinu* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, b, *Bezpečnostní hrozby: Kybernetické hrozby* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, a, *Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018: Dokumenty a odkazy*. Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám [online]. [cit. 2019-07-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/akcni-plan-pro-boj-proti-terorismu-pro-leta-2016-az-2018.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b, *Bezpečnostní hrozby: Extremismus* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, c, *Bezpečnostní hrozby: Bezpečnost civilního letectví* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, d, *Bezpečnostní hrozby: Korupce* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

MUSAŠI, M. *Knihy pěti kruhů a Knihy rodinných tradic válečného umění od Jagjú Munenoriho*. 1. vyd. Praha: Tal press, 1997,. ISBN 80-7197-026-3

NATO's Resolute Support Mission in Afghanistan. *NATO Multimedia library* [online]. 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <http://www.natolibguides.info/transition#s-lg-box-8339096>

Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice
MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ
POLITIY A PREVENCE KRIMINALITY. [online]. 2016 [cit. 2019-07-22]. Dostupné
z: <https://www.mvcr.cz/cthh/soubor/navrh-opatreni-ke-zvyseni-bezpecnosti-na-mezinarodnich-letistich-v-cr.aspx>

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, 2019, a, *O úřadu* [online]. [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: <https://nukib.cz/cs/o-nukib/>

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, 2019, b, *Organizační struktura* [online]. [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: <https://nukib.cz/cs/o-nukib/organizacni-struktura-uradu/>

NEW YORK TIMES. <https://www.nytimes.com/2018/01/04/world/asia/isis-kabul-suicide-attack.html> [online]. 2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/01/04/world/asia/isis-kabul-suicide-attack.html>

NBC NEWS. At least one American among the 27 dead in terrorist attack on hotel in Somalia. *NBC News* [online]. 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/world/least-one-american-among-27-dead-terrorist-attack-hotel-somalia-n1029561>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *EUROPOL: Evropský policejní úřad* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/europol-evropsky-policejni-urad.aspx>

Rámcové rozhodnutí Rady EU 2002/475/SVV

REUTERS, 2019, a, At least 161 dead in north east Congo in apparent ethnic clashes. *REUTERS* [online]. 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-congo-violence/at-least-161-dead-in-northeast-congo-in-apparent-ethnic-clashes-idUSKCN1TI1FT>

REUTERS, 2019, b, *Deadly blasts hit funeral mourner safter protests in Afghan capital: World news* [online]. 2017 9 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-security-blast/deadly-blasts-hit-funeral-mourners-after-protests-in-afghan-capital-idUSKBN18U0H9>

REUTERS, 2019, c, *Czech soldier killed in apparent insider attack in Afghanistan* [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-nato-casualty/czech-soldier-killed-in-apparent-insider-attack-in-afghanistan-idUSKCN1MW26H>

REVILL, James. *Improvised Explosive Devices: The Paradigmatic Weapon of New Wars*. 1. Palgrave Macmillan, 2016. ISBN 978-3-319-33834-7.

Řehák, Foltin, Stojar, *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: MO ČR, Agentura vojenských informací a služeb: 2008, ISBN 978-80-7278-443-1.

ROBEJŠEK, P. *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén?* 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004, ISBN 80-86547-33-7.

SCHMID, Alex. 2004. *TERRORISM -- THE DEFINITIONAL PROBLEM*. Case Western Reserve Journal Of International Law.

STARS AND STRIPES. *Large explosion targeting Australian Embassy convoy in Kabul kills girl, wounds more than a dozen* [online]. 2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné

z: <https://www.stripes.com/news/middle-east/large-explosion-targeting-australian-embassy-convoy-in-kabul-kills-girl-wounds-more-than-a-dozen-1.514620>

STRMISKA, M. *Politický terorismus. Úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996, ISBN 80-210-1360-5

Světový terorismus. *Encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2001, ISBN 80-7237-340-4.

Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. Praha, 2016, s. 1-2 [cit. 2019-06-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/.../terorismus-web-dokumenty-system-vyhlasovani-stupnu-ohrozeni-terorismem-pdf.aspx>

Terrorist Incident Reports – Analytical Tools. *MIPT Terrorism Knowledge Base SM*. [on-line]. [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné na [www: \[https://www.mtholyoke.edu/~lhgarner/worldpolitics/tkbsite.htm\]](http://www.mtholyoke.edu/~lhgarner/worldpolitics/tkbsite.htm).

THE DEFENSE POST, 2019, a, *Afghanistan: US service member killed in apparent insider attack in Kabul* [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://thedefensepost.com/2018/11/03/afghanistan-us-service-member-killed-insider-attack/>

THE DEFENSE POST, 2019, b, *Afghanistan: Taliban gunman attacks high-level security meeting in Kandahar governor's office* [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://thedefensepost.com/2018/10/18/afghanistan-gunmen-attack-kandahar-security-meeting/>

THE DEFENSE POST, 2019, c, *Afghanistan civilians killed, US soldiers injured in Taliban car bomb* [online]. 2019 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: <https://thedefensepost.com/2019/05/31/afghanistan-civilians-killed-us-soldiers-injured-kabul-car-bomb-taliban/>

THE DEFENSE POST, 2019, d, *Croatian soldier killed, 2 others wounded in Taliban attack in Afghanistan capital* [online]. 2019 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://thedefensepost.com/2019/07/24/afghanistan-croatian-soldiers-taliban/>

THE GUARDIAN, 2017, a, *Kabul: at least 90 killed by massive car bomb in diplomatic quarter* [online]. 2017 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/may/31/huge-explosion-kabul-presidential-palace-afghanistan>

THE GUARDIAN, 2017, b, *Isis militants disguised as doctors kill 38 in Kabul hospital attack* [online]. 2017 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/mar/08/gunmen-dressed-as-doctors-attack-military-hospital-in-kabul>

THE GUARDIAN. *Taliban carryout deadly attack on G4S compound in Kabul* [online]. 2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/nov/28/taliban-deadly-attack-on-g4s-compound-in-kabul>

THE NEW YORK TIMES. *Taliban Attack Aid Group Office in Kabul, in Setback to U. S. Peace Talks* [online]. 2019 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/05/08/world/asia/kabul-afghanistan-bombing.html>

TOFFLER, A., TOFFLEROVÁ, H. *Válka a antiválka*. Praha: Nakladatelství Dokořán a Argo, 2002, ISBN 80-86569-16-0.

Transparency international. *Corruption Perceptions Index 2018* [online]. Berlin, Germany, 2019 [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/cpi2018>

TUCKER - JONES, Anthony. *The Afghan War: Operation Enduring Freedom 2001-2014: Modern Warfare*. Pen and Sword Military, 2015. ISBN 978-1783030200.

Usnesení Vlády České republiky ze dne 13. září 2006 č. 1060 ke koordinaci činnosti zpravodajských služeb České republiky při vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu.

Úřad pro zahraniční styky a informace, 2019, a, Vnější zpravodajská služba České republiky. *Kdo jsme?*. [online]. Praha [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <https://www.uzsi.cz/cs/kdo-jsme/>

Úřad pro zahraniční styky a informace, 2019, b, Vnější zpravodajská služba České republiky. *Co děláme?*. [online]. Praha [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <https://www.uzsi.cz/cs/co-delame/>

Úřední věstník L 344, 28/12/2001 S. 0093 - 0096

Úkolové uskupení AČR v misi Resolute Support Mission. *Armáda České republiky: Zahraniční mise Armády České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/ukolove-uskupeni-acr-rsm-42409/>

Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022. Úřad vlády České republiky. [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-06-30].

Výroční zpráva bezpečnostní informační služby za rok 2017. Bezpečnostní informační služba. [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-bezpecnostni-informacni-sluzby-za-rok-2017-d85907e6.html>

Výroční zpráva činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017: Vojenské zpravodajství. MINISTERSTVO OBRANY. [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-07-07]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/uploads/41-Vyrocní-zprava-2017.pdf>

Výroční zprávy o činnostech Vojenského zpravodajství. *VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ* [online]. Praha [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/kdo-jsme-35>

Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY, Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-projevech-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx>

Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky. 2017. In. Sbíрка zákonů České republiky. 111

6. jednotka Vojenské policie, Zastupitelský úřad ČR Kábul, Afghánistán. *Armáda České republiky: Zahraniční mise Armády České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/afghanistan/vp-kabul/4--jednotka-vojenske-policie--zastupitelsky-urad-cr-kabul--afghanistan-143584/>

12. strážní rota Bagram Air Field, Afghánistán. *Armáda České republiky: Zahraniční mise Armády České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-07-21]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/afg-parwan-sr-baf/afghanistan-parwan-sr-baf-rs-90380/>

Příloha č. 1 Bezpečnostní hrozby dle Ministerstva vnitra ČR a boj proti nim na národní a mezinárodní úrovni (7)

Bezpečnostní hrozba je taková hrozba, která ohrožuje každodenní fungování státu a bezpečí obyvatel, narušuje stabilitu ekonomiky, podkopává demokratické hodnoty a může zapříčinit i zánik právního stát. Stát jako takový by měl samozřejmě použít veškeré prostředky k ochraně obyvatelstva a k zamezení páchaní těchto zločinů. Samotný boj proti terorismu je tak hlavní prioritou ČR. Jako další zásadní hrozba je označován organizovaný zločin, který je dle MV jednou z nejzávažnějších nevojenských hrozeb (Diplomatická akademie, 2018).

Za Ministerstvo vnitra (MV) České republiky je k definici bezpečnostních hrozeb určen Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Ten k 1. červnu roku 2018 definoval 6 nejhorších bezpečnostních hrozeb pro Českou republiku následovně:

- TERORISMUS (7.1)
- ORGANIZOVANÝ ZLOČIN (7.2)
- KYBERNETICKÉ HROZBY (7.3)
- EXTREMISMUS (7.4)
- BEZPEČNOST CIVILNÍHO LETECTVÍ (7.5)
- KORUPCE (7.6) (Diplomatická akademie, 2018).

7.1 Terorismus

Události ze dne 11. září 2001 donutili Českou republiku reagovat na samotnou definici teroristického činu, která byla zveřejněna 27. prosince roku 2001 Radou Evropské unie v dokumentu nazvaném "Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem". Terorismus může být definován po vzoru USA jako propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, které je obvykle zaměřené proti osobám s cílem vyvolání strachu, jehož prostřednictvím jsou dosahovány náboženské, politické nebo ideologické cíle. Terorismus také zahrnuje kriminální zločiny, jež jsou v podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení i jiných cílů, než a které je konkrétní kriminální čin zaměřen (Diplomatická akademie, 2018).

Samotné Ministerstvo vnitra hodnotí připravenost České republiky na případný teroristický útok jako odpovídající. Ministerstvo zároveň dodává, že je Česká republika plně připravena čelit případným teroristickým útokům. Ministerstvo vnitra a jeho odbory se snaží mentorovat firmy a instituce v ochraně před případnými útoky. Experti z vládních řad se často inspiroují v Izraeli, který má velice bohaté a dlouholeté zkušenosti s terorismem ve své zemi. Zdrojem hrozeb mohou být například i vazby mezi školy, školního personálu či žáků na určité politické symboly, či některou náboženskou případně etickou skupiny. Viditelná protiteroristická opatření jsou k vidění zejména v centrech Prahy a dalších velkých měst v období svátků, při konání kulturních či sportovních shromáždění, nebo v situacích, kdy se předpokládá výskyt většího počtu obyvatel či turistů. Stát jako takový je zapojen do současné fáze protiteroristického úsilí a nutno podotknout, že členství v Evropské unii (EU) a zejména v Severoatlantické alianci (NATO) nám ukládá za povinnost nepodceňovat tyto rizika a odpovídajícím způsobem je vyhodnocovat, připravovat se na ně a v případě potřeby rozhodně zasáhnout. Co se týče klasifikace momentální hrozby teroristického útoku na území ČR, tak je vyhlášen stupeň č. 1, což znamená nejnižší možný stupeň teroristické hrozby. Stejný stupeň je momentálně hlášen 15 evropskými státy. Zmínit lze například Irsko, Island, Švýcarsko, Polsko, Maďarsko či Slovinsko. Česká republika je zatím stále spíše tranzitní zemí, přes kterou cestují různé organizované skupiny. Nelze samozřejmě vyloučit, že ČR slouží jako úkryt pro tyto skupiny případně výchozí místo těchto skupin. ČR se zatím naštěstí nemusela potýkat s teroristickými útoky, a to hlavně s útoky páchané muslimskými radikály zejména z řad Islámského státu. Tyto útoky se

bohužel vyskytují prakticky běžně v nám blízkých zemích. Za zmínku stojí Německo, Francie, Velká Británie, Belgie i Španělsko (Diplomatická akademie, 2018).

Dále je nezbytné pro potřeby této práce zmínit přesnou definici nejdůležitějších pojmů, které jsou vymezené ve Společném postoji Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem, 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001, uveřejněném v Úředním věstníku L344 , 28/12/2001 S. 0093 - 0096.

7.1.1 Osoby, skupiny a subjekty zapojené do teroristických činů

Pro účely tohoto společného postoje se "osobami, skupinami a subjekty zapojenými do teroristických činů" rozumějí:

- osoby, které páchají teroristické činy nebo se je pokusí spáchat nebo se účastní takových činů nebo napomáhají jejich spáchání,

- osoby a subjekty přímo nebo nepřímo vlastněné nebo kontrolované takovými osobami a osoby, skupiny a subjekty jednající jménem takových osob, skupin a subjektů nebo podle jejich pokynů, včetně prostředků odvozených nebo vytvořených z majetku přímo nebo nepřímo vlastněného nebo kontrolovaného takovými osobami, skupinami a subjekty a osobami, skupinami a subjekty s nimi spojenými.(Úřední věstník L 344, 28/12/2001 S. 0093 - 0096)

7.1.2 Teroristický čin

Pro účely tohoto společného postoje se rozumí "teroristickým činem" některé z následujících úmyslných jednání, které může vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, definované jako trestný čin podle vnitrostátních právních předpisů, bylo-li spácháno s cílem:

- i) závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo*
- ii) protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo*
- iii) závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace:*
  - a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti;*
  - b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;*
  - c) únos nebo braní rukojmí;*

d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;

e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;

f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní;

g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;

h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;

i) výhrůžka některého jednání uvedeného v písmenech a) až h);

j) vedení teroristické skupiny;

k) účast na činnostech teroristické skupiny, například dodáváním informací nebo materiálních zdrojů nebo financováním jejich činností jakýmkoli způsobem s vědomím skutečnosti, že taková účast přispěje k trestné činnosti skupiny. (Úřední věstník L 344, 28/12/2001 S. 0093 - 0096)

7.1.3 Teroristická skupina

Pro účely tohoto odstavce se "teroristickou skupinou" rozumí strukturované sdružení více než dvou osob existující po delší dobu, které jedná ve shodě s cílem páchat teroristické činy. "Strukturovanou skupinou" se rozumí skupina, která není nahodile vytvořena za účelem bezprostředního spáchání teroristického činu, její členové nemusejí mít formálně vymezené úlohy, není nezbytná kontinuita členství ani rozvinutá struktura. (Úřední věstník L 344, 28/12/2001 S. 0093 - 0096)

7.1.4 Trestně-právní úprava terorismu v ČR

Dalším stěžejním dokumentem v této oblasti je Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu (2002/475/SVV) přijatý 13. června 2002 Radou Evropské unie. Tento dokument navazuje na výše uvedený společný postoj a zároveň konkrétněji upravuje záměry EU, např. zmrazení finančních účtů osob, skupin a subjektů vedených na přílohových seznamech. Jako příklad jde uvést zmínění o zmrazení finančních

prostředků Usámy bin Ládina a osob a subjektů s ním spojených. Tento dokument byl také využit společně s domácími i zahraničními podněty využit k zapracování do právního řádku České republiky a tímto výstupem je paragraf 311 Teroristický útok a paragraf 312 Teror trestního zákona, tedy zákona č. 40/2009 Sb. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009, b).

§ 311 (teroristický útok) z. č. 40/2009 Sb. :

U teroristického útoku je klíčové prokázání úmyslu zapříčinit poškození ústavního zřízení nebo obranyschopnosti České republiky, dále narušení nebo zničení základní politické, hospodářské nebo sociální struktury České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci k tomu, aby něco trpěla, opominula, nebo naopak konala. Poté trestní zákoník stanoví chování, jež ve spojitosti s uvedenou první podmínkou naplní skutkovou podstavu uvedeného trestného činu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010).

§ 312 (teror) z. č. 40/2009 Sb. :

Teror se odlišuje od teroristického útoku tím, že v sobě spojuje pouze dva základní nerozvinuté faktory a tedy úmysl poškodit ústavní zřízení České republiky a jiného usmrtit. Tato úprava je označována za jakési "tvrdé jádro" trestně-právního postihu terorismu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010, c).

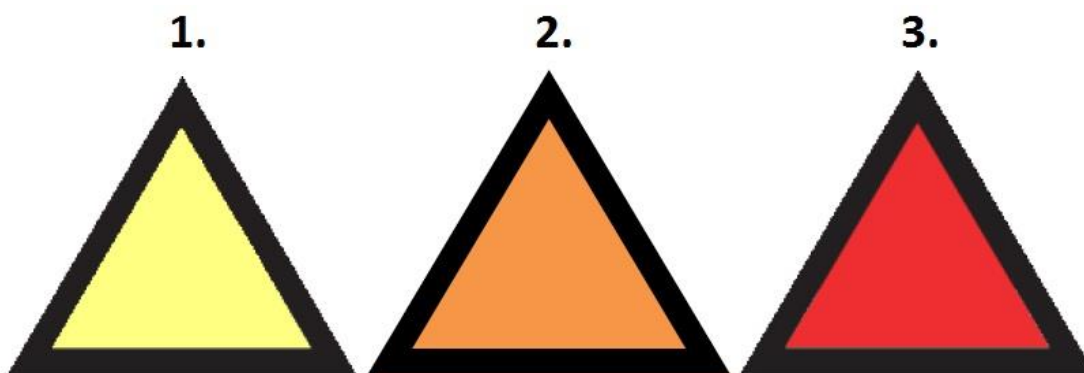
Oba tyto trestné činy patří do kategorie zvláště závažných trestných činů. Vztahuje se na ně zásada univerzality, takže spáchal-li takový čin v cizině cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti, která nemá na území ČR povolený pobyt, bude se tento skutek posuzovat dle české právní úpravy. V případě, kdy by nebylo možné pachateli prokázat úmysl poškodit ústavní zřízení ČR (či jiné výše uvedené zákonné podmínky vymezené v § 311), tak může být pachatel takovýchto trestných činů potrestán dle jiných trestně-právních norem, které se snaží zachytit "předpolí" vlastního terorismu. Tím přispívají k vysoké účinnosti samotné protiteroristické trestně-právní úpravy. Tyto trestné činy mohou být trestnými činy podle § 140 (vražda), § 149 (mučení a jiné nelidské a kruté zacházení), § 172 (zavlečení), § 174 (braní rukojmí), § 175 (vydírání), nebo jiné trestné činy obecně nebezpečné, trestné činy proti majetku i trestné činy hospodářské (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010).

7.1.5 Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem

Ministerstvo vnitra ČR zpracovalo stručný dokument s názvem: "Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem", který definuje jednotlivé stupně ohrožení terorismem a jejich vyhlášení. Tento dokument byl vytvořen na základě zkušeností ze zahraničí. Vláda ho schválila v lednu 2016 jako reakci na teroristické útoky v Paříži, kde v roce 2015 zemřelo 147 lidí. Doporučení, která vyplývají z jednotlivých stupňů jsou určena na jedné straně široké veřejnosti a na straně druhé bezpečnostním složkám. Co se týče teritoriálního vymezení, tak lze jednotlivé stupně ohrožení vyhlásit celostátně nebo je omezit na určité území dle rozhodnutí. Sektorově je systém výhradně zaměřen na nebezpečí terorismu a obdobných útoků. Pro systém vyhlášení jsou stanovené čtyři stupně ohrožení terorismem. Základním stavem (tzv. "nulovým") je stav, který není nijak graficky znázorňován ani není samostatně vyhlášen. Poté je vyhlášen jeden ze 3 stupňů, které jsou označovány jako zvýšené stupně ohrožení terorismem. Pro účely jasného informování se vyhláší první, druhý a třetí stupeň doplněný o vizualizaci v podobě černě lemovaných trojúhelníků. První stupeň je vyplněn žlutou barvou, druhý oranžovou a třetí červenou (Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, 2016).

Základní ("nulový") stav

Jedná se o stav, ve kterém není známá žádná konkrétní nebo obecná hrozba teroristického či obdobného útoku na území ČR. Tento stav je nutné vnímat jako ideální bohužel v blízké době nedosažitelný a označení rizika teroristického útoku jako nulového či nemožného by bylo obrovskou chybou. Důvodem je obecná situace ve světě a příslušnost ČR k euroatlantickým strukturám. Tento stav se vyznačuje tím, že nejsou vydávána žádná zvláštní doporučení nebo varování směrem k veřejnosti, ani se nepřijímají žádná opatření bezpečnostními složkami. Následující obrázek nám znázorňuje graficky znázorněné symboly pro stupně ohrožení terorismem.

Obrázek č. 1: (Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, 2016).

První stupeň (žlutý trojúhelník)

Tento stupeň upozorňuje na existenci obecného ohrožení terorismem, které vyplývá ze situace v zahraničí nebo z mezinárodních aktivit České republiky. Zároveň není známa konkrétní hrozba teroristických aktivit na území ČR. Tento stav vyžaduje dbání obecné všímavosti a ostražitosti. V případě vyhlášení tohoto stupně platí dlouhodobě některá vytipovaná bezpečnostní opatření (Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, 2016).

Druhý stupeň (oranžový trojúhelník)

Tento stupeň upozorňuje na existenci zvýšené pravděpodobnosti ohrožení terorismem, přičemž bližší okolnosti hrozby s přesnějším časováním nelze předpovědět. Tento stupeň je vyhlášen v návaznosti na předchozí události či v návaznosti na informace o hrozbě projevů terorismu (Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, 2016).

Třetí stupeň (červený trojúhelník)

Tento stupeň zavádí vysoký stupeň pohotovosti a bdělosti v době, kdy je teroristický útok očekáván s vysokou pravděpodobností nebo již proběhl a je potřeba přijmout opatření k zamezení pokračování či opakování útoku s cílem minimalizovat následné škody (Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, 2016).

Vyhlášení zvýšeného stupně ohrožení terorismem

To znamená vyhlášení prvního, druhého či třetího stupně ohrožení terorismem. Toto vyhlášení provádí vláda České republiky na návrh ministra vnitra, který vychází z návrhu Společné zpravodajské skupiny. Tato skupina podává návrh na základě společného vyhodnocení hrozeb jejími členy. Pokud je zde nebezpečí z prodlení, tak zvýšený stupeň ohrožení terorismem vyhláší ministr vnitra na návrh Společné zpravodajské skupiny. Vláda poté nejpozději na nejbližší schůzi takto zvýšený stupeň ohrožení terorismem potvrdí nebo jeho vyhlášení zruší. Stejným způsobem se bude postupovat při snižování vyhlášených stupňů ohrožení terorismem. Základní opatření pro vyhlášení jednotlivých stupňů ohrožení terorismem zpracovalo Ministerstvo vnitra s Bezpečnostní informační službou a bylo projednáno a schváleno také v roce 2016. Opatření, které budou plnit bezpečnostní složky mohou být např. zvýšená ostražka vybraných objektů (úřady, ambasády, atd.), zvýšená ostražka osob, rušení kulturních či sportovních akcí, omezení pohybu osob v určitých lokacích až po povolání vojáků či

jiných bezpečnostních sborů k plnění úkolů ve prospěch Policie ČR. V ČR byl vyhlášen v březnu roku 2016 první stupeň ohrožení terorismem jako reakce na teroristické útoky na metro a letiště v Bruselu téhož roku (Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, 2016).

Doporučená opatření po vyhlášení jednotlivých stupňů ohrožení terorismem

Ministr vnitra nebo vláda ČR mohou při vyhlášení zvýšeného stupně ohrožení terorismem také přijímat doporučení ve vztahu k veřejnosti, např. jak předejít a chránit se před dopady případného teroristického útoku a přispět k minimalizaci následných škod. Rozhodnutí o konkrétních opatřeních směrem k bezpečnostním složkám státu přijímá vláda a věcně příslušní členové vlády v rámci působností v jejich resortech. Finanční nároky související s vyhlášením zvýšených stupňů ohrožení terorismem budou řešeny ad-hoc na úrovni jednání vlády (Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, 2016).

7.1.6 Boj proti terorismu na národní i mezinárodní úrovni - Bezpečnostní strategie České republiky 2015

Je základním dokumentem bezpečnostní politiky České republiky, který byl zpracován zejména Ministerstvem zahraničních věcí České republiky a přímo navazuje na další strategie a koncepce. Jedná se o vládní dokument, který byl zpracován ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Parlamentu České republiky s využitím bezpečnostní komunity České republiky státní i nestátní sféry. Cílem tohoto dokumentu je najít přístupy k otázkám bezpečnosti na strategické úrovni. Důležité je zohlednit základní hodnotový a právní rámec pro tvorbu a uplatňování této strategie. Je zde potřeba zmínit zejména Ústavu ČR, Listinu základních práv a svobod, ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, dále zákony navazující na ústavní pořádek ČR, spojenecké a další mezinárodní závazky vycházející z členství ČR v Severoatlantické organizaci (NATO), Evropské Unii (EU), Organizaci spojených národů (OSN), a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) (Bezpečnostní strategie České republiky, 2015).

Je potřeba zmínit, že úkolem vlády ČR a orgánů všech územních samosprávných celků je v příslušném rozsahu zajišťovat bezpečnost obyvatel, obranu svrchovanosti a územní celistvosti země a zachování náležitostí demokratického právního státu. Institucionálním nástrojem pro dosažení stanovených cílů musí být komplexní a funkční

bezpečnostní systém, který se bude přizpůsobovat a reagovat na situace v ČR i ve světě (Bezpečnostní strategie České republiky, 2015).

Česká republika má samozřejmě vymezené bezpečnostní zájmy podle důležitosti. Bezpečnostní strategie je rozděluje do tří kategorií: Životní, strategické a další významné (Bezpečnostní strategie České republiky, 2015).

Životním zájmem je zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti České republiky, dále pak zachování všech náležitostí demokratického právního státu, ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel apod. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2015).

Strategickým zájmem je pomáhat k ochraně životních zájmů. Zároveň tyto zájmy slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity České republiky. Jsou to zejména: bezpečnost a stabilita, prevence zvládání konfliktů, naplňování strategických partnerství, prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb, zajištění bezpečnosti v různých sférách apod. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2015).

Mezi další významné zájmy patří ty zájmy, které přispívají k zajištění životních a strategických zájmů s cílem zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám. Mezi další významné zájmy patří například: posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR, snižování kriminality, ochrana životního prostředí apod. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2015).

Tento dokument je strategického charakteru a nejde tak očekávat, že bude reagovat na nové hrozby tak rychle, jak by měla reagovat operační a taktická úroveň, nicméně můj názor je takový, že je poplatná době a nereflektuje plně všechny novodobé hrozby. Tyto hrozby bych já osobně každý rok upravoval dle Zpravodajských služeb České republiky, které již ve svých veřejných zprávách jako nové hrozby dávno označují nelegální migraci i jiné konflikty ve světě. Veškeré tyto stěžejní dokumenty je potřeba pravidelněji aktualizovat, protože se o nich opírá spousta dokumentů nižších úrovní. Pravidelné aktualizace by tak nebyly časově náročné a jednalo by se zejména o menší změny.

7.1.7 Boj proti terorismu na národní i mezinárodní úrovni - Akční plán pro boj proti terorismu

Tento akční plán se skládá ze třech samostatných dokumentů. Prvním z nich je dokument s názvem "**Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti**", a je veřejně

dostupný. Druhým dokumentem je "**Protiteroristický balíček**", a stejně jako první dokument obsahuje konkrétní kroky vedoucí ke snížení rizika teroristického útoku a s ním spjatých negativních důsledků. Na rozdíl od prvního ovšem není veřejný a tak zde nemohu podrobněji rozebrat konkrétní kroky. Třetím dokumentem je "**Návrh opatření ke zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v ČR**", který obsahuje některá opatření týkající se oblasti bezpečnosti civilního letectví (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016, a).

7.1.7.1 Boj proti terorismu na národní i mezinárodní úrovni - Akční plán pro boj proti terorismu - Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti

Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti jsou vydané v dubnu roku 2016 a následně je schválila vláda České republiky. Zhotovitelem je Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky. Dokument ukazuje na to, že se současné hrozby pro bezpečnost jednotlivých států světa týkají i ČR a je nutné na ně potřeba reagovat v oblasti právních předpisů, nástrojů k postihu, procesních nástrojů, právní úpravy zpravodajských služeb. Vše vychází z dlouhodobého vyhodnocování hrozeb v oblasti boje proti terorismu. Návrhy jsou následující (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016):

- **Uchovávání údajů z telekomunikačního provozu** - zde bylo navrhnuté řešení, které vyžadovalo, aby poskytovatelé některých služeb informační společnosti, které jsou blízké službám elektronických komunikací měli povinnost také uchovávat přesně vymezené typy údajů pro potřeby oprávněných orgánů a předložit je po vyžádání (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016).

- **Zpravodajské informace jako důkaz** - navrhnuté řešení žádalo analýzu, zda a jakým způsobem legislativně dosáhnout možnosti využití informací získaných v souladu se zákony o zpravodajských službách pro trestní řízení s dodržení respektování závěrů nálezu Ústavního soudu, který tvrdí, že stávající právní úprava v trestním řízení neumožňuje legálně využít odposlech získaný zpravodajskou službou z důvodu ochrany soukromí. Zároveň však připouští, že by tyto odposlechy bylo možné využít v případě dostatečně závažné trestné činnosti (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016).

- **Rušení pobytu cizinci, který je na území ČR** - zde je navrhován postup, který poukazuje na to, že pokud se shodují důvody pro zrušení (neprodloužení) pobytu a důvody pro správní vyhoštění, tak lze zákonem výslovně preferovat řízení o správním vyhoštění cizince. Toho se má dosáhnout stanovením, že se ve tomto případě přerušuje řízení o pobytovém oprávnění a zahájí se řízení o správním vyhoštění cizince. Stávající právní úprava hovoří již nyní tak, že pokud má být cizinec vyhoštěn, tak zaniká jeho pobytové oprávnění (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016).

- **Utajované informace ve správním řízení** - zde je navržen postup takový, že pokud má být prováděn důkaz stanoviskem Policie ČR nebo zpravodajskou službou, které obsahuje utajované informace, tak je potřeba zajistit, aby provedením důkazu nebo jeho zpřístupněním nemohla být způsobena újma zájmům České republiky, ohrožen život nebo zdraví osob nebo ohrožena nebo vážně narušena činnost Policie České republiky nebo zpravodajských služeb České republiky. Cílem je pak takové nastavení právní úpravy, při kterém bude účastník řízení seznámen s důvody rozhodnutí v takovém rozsahu, aby nedošlo k ohrožení těchto hodnot (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016).

- **Řízení o udělení mezinárodní ochrany na vnitřní hranici** - zde se navrhuje ustanovit v zákoně o azylu rychlý mechanismus tzv. prvotního "filtru" podávaných žádostí o mezinárodní ochranu za užití stávajících mantinelů unijního práva. Toto zrychlené řízení by znamenalo omezení žadatele na osobní svobodě v provizorním centru na vnitřní schengenské hranici, nebo v jiném dostupném uzavřeném zařízení. V případě odůvodněné žádosti by bylo dále postupováno v souladu se zákonem o azylu standardním řízením o udělení mezinárodní ochrany. Pro pobyt v uzavřeném centru se navrhuje i realizace opravného prostředku (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016).

- **Akce s větším počtem osob (hromadné akce) a pravomoci Policie** - zde se navrhuje zpracování analýzy oprávnění Policie v souvislosti s hromadnými akcemi. S touto analýzou je potřeba seznámit velitele bezpečnostních opatření. Připouští se zde možnost novelizace příslušných právních předpisů, a to zejména zákona o Policii (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016).

- **Rozšíření kontrol přeshraničního převozu peněžní hotovosti** - zde se na základě výsledků činnosti meziresortní pracovní skupiny navrhuje příprava příslušné právní úpravy, která zavádí rozšířenou kontrolu přeshraničního převozu peněžní hotovosti (Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, 2016).

7.1.7.2 Boj proti terorismu na národní i mezinárodní úrovni - Akční plán pro boj proti terorismu - Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice

Zde jen v krátkosti uvedu jednotlivé návrhy, jelikož se jedná o velice specifickou oblast, které se věnuje specifická část odborníků, mezi které já osobně nepatřím.

- **Ochrana SRA (vyhrazený bezpečnostní prostor) letišť a dalších kritických prvků civilního letectví** - zde se například navrhuje realizace kontroly vstupu a detekční kontroly personálu na hraně SRA letiště výhradně v působnosti letiště/státních složek, vyhodnocování možných dopadů zaváděných technologií bezpilotních prostředků/dronů na proces ochrany letišť, a to jak rovinně detekce/protiopatření, tak v rovině využití apod. (Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice, 2016).

- **Cargosupply-chain** - zde se například navrhuje povinnost schválených agentů zajistit v jejich skladech manipulaci se zásilkami s již přiděleným statutem SPX (statut letecké zásilky - bezpečná pro přepravu letadly s cestujícími) výhradně v režimu obdobném letištní SRA apod. (Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice, 2016).

- **Letištní dodávky** - zde se například navrhuje povinnost známých dodavatelů palubních/letištních zásob mít místa detekční kontrol, přípravy, skladování a manipulace s dodávkami pod trvalým CCTV (kamerový systém) dohledem se záznamem, který umožňuje v případě bezpečnostního incidentu dohledat příčiny apod. (Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice, 2016).

- **Omezení rozsahu vstupujících osob** - zde můžeme najít opatření, které navrhuje povinnost provozovatele letiště ověřovat minimálně v periodě 90 dní reálné využívání vydaných IDC (letištní identifikační průkaz) s přístupem do SRA a v případě, kdy není IDC po tuto dobu bez zjevné příčiny využíváno, tak

ho zablokovat/respektive vyměnit IDC na rozsah nezbytný pro nutnou činnost subjektu (nebude platit pro bezpečnostní složky státu) apod. (Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice, 2016).

- **Spolehlivost zaměstnanců** - zde se navrhuje například povinnost ověření spolehlivosti rozšířit povinně i o osoby, které mají bez doprovodu přístup k nákladu v NBP (Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví České republiky před protiprávními činy) apod. (Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice, 2016).

- **Dodatečná opatření** - zde se například navrhuje nastavení jednotných procesů pro rychlé zavádění ad hoc dodatečných opatření v případě "zhoršené bezpečnostní situace" zahrnující jak stanovení jednotně vyhlášených úrovní bezpečnostních opatření, tak jejich standardního rozsahu včetně požadovaných aktivačních časů, umožňující subjektům v civilním letectví cílenou přípravu na jejich zavedení v rámci individuálních BPL (Bezpečnostní program letiště) apod. (Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice, 2016).

7.2 Organizovaný zločin

Organizovaný zločin je označován v současné době za nejzávažnější nevojenskou hrozbu pro českou společnost. Zločinecké skupiny působící na národní i mezinárodní úrovni podrývají společenské uspořádání, narušují stabilitu ekonomiky, podkopávají demokratické struktury a v poslední fázi způsobují zánik právního státu. Toto je důvodem k tomu, aby byl boj proti organizovanému zločinu a jeho doprovodným projevům jednou z priorit národně-bezpečnostní politiky. Organizovaný zločin moderní doby se vyznačuje vysokou mírou fluidity. Skupiny organizovaného zločinu nejčastěji spočívají v mezinárodních kontaktních sítích, ve kterých je zcela propustná hranice mezi legálním a nelegálním prostředím. Tyto skupiny mají vysoce postavené kontakty a prostřednictvím těchto kontaktů nepřímo ovlivňují justici, politiku, obchod, výrobu, mediální a zábavní průmysl i občanskou společnost takovým způsobem, že i pro bezpečnostní sbory a orgány činné v trestním řízení je velice obtížné rozlišit legitimní činnost od nelegitimní. V České republice bylo dosaženo stavu, kdy nejnebezpečnější organizované zločinecké skupiny nevyužívají k získání moci a

prospěchu násilí, ale finančních machinací. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a)

Stále důležitější role je v páchání organizované trestné činnosti přisuzována komunikačním a informačním technologiím. Jistým faktorem je, že kvalitnější, rychlejší a levnější nástroje v oblasti výroby, transportu a komunikace poskytují nové možnosti pro poskytování nelegálních výrobků a služeb. Odbytíštěm se stává internetová síť sama o sobě, která pak připomíná arénu, ve které mají organizované skupiny takřka neomezený prostor pro nabízení nelegálního zboží a služeb, které si často pořízují nic netušící spotřebitelé. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a)

Samotné zločinecké skupiny jsou tvořené převážně na základě národnostní příslušnosti. Tyto národnosti si uchovávají úzké vztahy s domovským prostředím a s diasporami v sousedních zemích. Na území České republiky samozřejmě působí české i slovenské skupiny, ale najdeme zde i mnoho skupin jiných národností. Mezi neaktivnější skupiny patří skupiny vietnamské, bulharské, albánské (především z Kosova a Makedonie), ukrajinské, ruské, nigerijské a rumunské. Činnosti všech jmenovaných skupiny se z velké části prolínají. Mezi nejvýnosnější aktivity patří hospodářská kriminalita, nelegální migrace a obchod s lidmi, výroba a distribuce omamných a psychotropních látek a autokriminalita. Samozřejmě výše příjmů skupin závisí na konkrétních aktivitách, avšak výnosy se pohybují v rozmezí milionů až miliard českých korun ročně. Předpokládá se, že část těchto výnosů je převedena do osobního jmění a nadstandardního způsobu života šéfů zločineckých skupin, ale také na další rozvoj trestné činnosti včetně podnikání v legální sféře, a to i prostřednictvím korupce. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a)

7.2.1 Boj proti organizovanému zločinu na území ČR

Problematika boje proti organizovanému zločinu na území České republiky je v gesci Ministerstva vnitra. To dlouhodobě strategicky řídí a koordinuje národní politiku boje proti organizovanému zločinu. S cílem zefektivnění za tímto účelem Ministerstvo vnitra zpracovává Koncepci boje proti organizovanému zločinu. Úkolem této koncepce je analýza stávající situace a formulace opatření k vytváření a posilování vhodných podmínek a nástrojů bezpečnostních sborů v oblasti prevence, odhalování a postihování organizovaného zločinu. Ministerstvo vnitra se také podílí na analytické činnosti

společně s Policií ČR, zpravodajskými službami a institutem pro kriminologii a sociální prevenci (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a).

Na operativní úrovni boje proti organizovanému zločinu působí především specializované útvary Policie České republiky (tedy Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality, Národní protidrogová centrála s podporou Útvaru speciálních činností a Útvaru zvláštních činností) a Celní správy (konkrétně odbory pátrání Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství za podpory oddělení operativní dokumentace, Služby technické podpory a Služby operativní podpory). Tyto složky zajišťují na území ČR prevenci, odhalování a postihování organizovaného zločinu a to včetně následného zajišťování výnosů z trestné činnosti (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a).

Nástroje používané pro boj proti organizovanému zločinu jsou zaneseny v usneseních vlády a v zákonech. Vláda samotná pak schvaluje výše zmíněnou Koncepci boje proti organizovanému zločinu a ukládá svým členům plnění v ní obsažených úkolů. Nástroje legislativního charakteru spočívají v zákoně č. 40/2009 Sb. (trestním zákoníku), zákoně č. 141/1961 Sb. (trestním řádu) a dále v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zákoně č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky a v zákoně č. 13/1993 Sb. (celním zákoně) (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a).

7.2.2 Mezinárodní spolupráce v boji proti organizovanému zločinu

Mezinárodní spolupráce v boji proti organizovanému zločinu je klíčovým faktorem vedoucí k úspěchu tohoto boje. Boj proti ryze národnímu organizovanému zločinu je v dnešní době velikou raritou, protože většina zločineckých skupin svou činnost staví na spolupráci se zahraničními partnery a na hladkém přesunu osob, zboží i financí přes státní hranice. Česká republika je členem hned několika mezinárodních společenství, která si kladou za úkol at' už za hlavní nebo za vedlejší právě spolupráci v oblasti boje proti organizovanému zločinu. Česká republika je na zahraničních fórech těchto společenství zastupována zpravidla zaměstnanci odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Jedná se zejména o Organizaci spojených národů, Radu Evropy a především o Evropskou unii. V rámci těchto společenství je organizovaný zločin diskutován v rámci několika expertních pracovních skupin a výborů. Dále je na bilaterální úrovni rozvíjena užší spolupráce s klíčovými partnery v oblasti boje proti

organizovanému zločinu, jejímž základem jsou smlouvy o policejní spolupráci (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a).

7.2.3 Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019

Tento dokument je jedním ze tří akčních plánů, které slouží k naplňování cílů stěžejního dokumentu a tím je Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023. Platnost tohoto plánu je vymezena na dva roky a tedy na roky 2018 a 2019. Poté bude zpracován nový akční plán na další dvouleté období. Tento akční plán obsahuje celkem 22 opatření, které se budou plnit v určeném období. Pokud by nedošlo ke splnění opatření, pak bude zváženo jeho zařazení do následujícího akčního plánu případně bude navrženo jiné řešení situace. Vyhodnocení o splnění opatření bude po skončení platnosti akčního plánu na základě poskytnutých podkladů zpracovávat odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra a následně ho předkládat Bezpečnostní radě státu. Každé opatření je jednotlivě zpracováno formou jednotné karty, která obsahuje všechny potřebné údaje pro upřesnění jejich plnění (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, e).

Přehled jednotlivých opatření dle stanovených strategických cílů:

Strategický cíl A) Zvýšit efektivitu procesů v trestním řízení a zpřesnit definici problematických instrumentů:

1. Zpřísnění legislativní úpravy institutu agenta (Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, 2019).

• Strategický cíl B) Posílit sdílení informací a spolupráci při řešení případů organizovaného zločinu:

2. Rozvoj pracovní metody Kobra

3. Analýza informací dostupných pro potřeby vyšetřování orgánů činných v trestním řízení (Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, 2019).

• **Strategický cíl C) Zvýšit efektivitu mezinárodní spolupráce s vybranými zeměmi a v rámci EU:**

4. Uzavření smlouvy o právní pomoci ve věcech trestních s Čínskou lidovou republikou

5. Uzavření smlouvy o právní pomoci ve věcech trestních s Vietnamskou socialistickou republikou

6. Uzavření smlouvy o právní pomoci ve věcech trestních s Malajsií

7. Uzavření smlouvy o vydávání s Argentinou

8. Přistoupení České republiky k Meziamerické úmluvě o vzájemné pomoci v trestních věcech

9. Sjednání smlouvy o spolupráci v boji proti trestné činnosti mezi ČR a Čínskou lidovou republikou

10. Rozšíření počtu styčných důstojníků Policie ČR v zahraničí

11. Příprava zřízení národního kontaktního bodu pro střelné zbraně v rámci struktur EU

12. Opatření usnadňující převod utajovaných informací ze zahraničí (Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, 2019).

• **Strategický cíl D) Zefektivnit náklady správy zajištěného majetku:**

13. Zajištění dalšího rozvoje pracoviště oddělení Centrum zajištěných aktiv odboru správy majetku MV

14. Analýza situace v oblasti likvidace zajištěného materiálu v trestním řízení (zejména drog) (Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, 2019).

• **Strategický cíl E) Posílit schopnost orgánů vymáhajících právo vyšetřovat hospodářskou kriminalitu:**

15. Zefektivnění schopnosti Policie ČR potírat kriminalitu na úseku hospodářské trestné činnosti (Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, 2019).

• **Strategický cíl F) Přijetí konsenzuálního postupu v oblasti kriminality proti životnímu prostředí:**

16. Vytvoření národního akčního plánu pro potírání nelegální činnosti v oblasti nakládání s chráněnými druhy živočichů a rostlin (wildlifecrime) (Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, 2019).

• **Strategický cíl G) Adaptace orgánů činných v trestním řízení na nové metody organizovaného zločinu**

17. Odborné analytické týmy VSZ

18. Audit požadavků vůči ÚZČ SKPV

19. Analýza regulace pronajímatelů anonymních bezpečnostních schránek

20. Analýza situace v oblasti darknetu a virtuálních měn

21. Vytvoření společného koordinačního a vyšetřovacího týmu zaměřeného na problematiku strategických materiálů a citlivých zbožových komodit - STRAKAMS (Strategické komodity a mezinárodní sankce)

22. Analýza finančního zajištění boje s organizovaným zločinem (Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, 2019).

7.2.4 Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023

Tento dokument byl schválen vládou v květnu roku 2018. Tento dokument je považován za strategický materiál, jehož účelem je na základě analýzy současné situace formulovat opatření k vytváření dlouhodobých podmínek pro práci bezpečnostních sborů v oblasti odhalování a postihování organizovaného zločinu na území České republiky. Je produktem několikaměsíčních pracovních debat mezi mnoha subjekty, mezi které patřila mimo jiné Policie ČR, Celní správa, Finanční analytický úřad,

Generální finanční ředitelství, Nejvyšší státní zastupitelství, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo financí i ministerstvo životního prostředí. Tento dokument má oproti předchozím koncepcím pozměněnou strukturu a prodlouženou platnost. Již samostatně neřeší jednotlivé dílčí úseky organizovaného zločinu, ale zaměřuje se na horizontální priority boje proti němu, které mají za cíl zasažení všechny jeho oblasti. Tento dokument byl použit pro zpracování Akčního plánu boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019, kde jsou již blíže určeny jednotlivá opatření (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, a).

7.3 Kybernetické hrozby

Jsou jakýmsi fenoménem moderní doby s vysokým potenciálem dalšího růstu. Prakticky každý den pokračuje pronikání informačních technologií do všech oblastí života i běžného fungování společnosti. Na jednu stranu je to jistě pozitivní vjem, ale na stranu druhou roste i množství rizik, která z těchto technologií plynou. Česká republika je vyspělá evropská země a ocitá se ve stále větší závislosti na informačních technologiích. Dá se tedy předpokládat, že tato závislost bude i nadále narůstat. Prakticky všechny agendy v rámci státní správy čeká převod do digitální podoby, což samozřejmě umožňuje jejich efektivní a rychlé využívání, přičemž tento proces je v souladu se základními koncepčními a strategickými dokumenty (např. Strategický rámec rozvoje veřejné správy a eGovernmentu 2014+ či Digitální Česko 2.0). Samozřejmě v závislosti na tomto vývoji stát jako takový stává zranitelnější vůči útokům a hrozbám, které přicházejí z kybernetického prostoru, což samozřejmě pro stát, ale i pro řadové občany představuje novou neustále se vyvíjející bezpečnostní hrozbu, které nemuselo být potřeba ještě čelit (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, b).

Informační technologie samozřejmě nabízejí jejich uživatelům stále lepší, rychlejší a efektivnější výměnu dat avšak v závislosti na tom, také nabízejí značné výhody subjektům, které chtějí kyberprostor zneužít k nekalým záměrům. Vysoká anonymita a prostorová neuchopitelnost internetu způsobují, že se stále větší část kriminálních aktivit přesouvá právě do zmíněného kybernetického prostoru, který umožňuje útočnickům rychlé a snadné splnění jejich cílů a to vše s minimálním rizikem případného postihu. Je proto úlohou každého státu, aby chránil své občany i sám sebe i v kybernetickém prostředí a zamezil tomu, aby se internet stal bezprávným prostorem, ve kterém nebudou platit žádné zákonné a společenské normy a kde budou slabší či

nezkušení uživatelé snadnou kořistí těch silnějších a zákeřnějších. Důležitým faktorem je to, aby tato ochrana občanů zachovala maximální možnou svobodu projevu a pohybu po kybernetickém prostoru, neboť právě výše zmíněná svoboda je jednou ze základních kvalit a hodnot, na kterých je kybernetický prostor založen (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, b).

Kybernetické hrozby i informační kriminalita samozřejmě zahrnují mnoho negativních fenoménů různého stupně závažnosti, které jsou typické pro informační technologie. Je možné zmínit např. kybernetickou špionáž, hackerství, DDoS útoky (Distributed Denial of service), internetové podvody, krádeže různého charakteru (internetové bankovníctví, data kreditních karet, falešné e-shopy, zneužití osobních údajů), šíření dětské pornografie, prodej drog na internetových tržištích (tzv. darknetu), praní špinavých peněz pomocí virtuálních měn, stalking, internetová šikana, spam, zneužívání internetu k teroristickým aktivitám (výroba a konstrukce výbušnin) a propagandě. Hrozby vyskytující se v kybernetickém prostoru představují jednu z klíčových výzev současnosti a je potřeba na ně reagovat. Na toto téma je pořádána řada konferencí, které se snaží přijímat doporučení pro aktuální hrozby a predikovat jejich vývoj do budoucna (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, b).

7.3.1 Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB)

Je ústředním správním úřadem, který působí v České republice v oblasti kybernetické bezpečnosti včetně ochrany utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů a kryptografické ochrany. Dále se stará o problematiku neveřejné služby v družicovém systému Galileo. Sídlo úřadu je v Brně a ředitelem je Ing. Dušan Navrátil. Úřad byl zaveden k 1. srpnu roku 2017 na základě zákona č. 205/2017 Sb., o kybernetické bezpečnosti. Ředitel úřadu je také pravidelně účastní jednání Bezpečnostní rady státu (BRS) a je členem Výboru pro kybernetickou bezpečnost, který je stálým pracovním orgánem Bezpečnostní rady státu pro koordinaci plánování opatření k zajišťování kybernetické bezpečnosti České republiky (Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, 2019, a).

Struktura NÚKIB:

ŘEDITEL NÚKIB

- **Sekce provozně právní:**

Odbor provozně ekonomický

Odbor právní

- **Sekce NCKB - Národního centra kybernetické bezpečnosti:**

Odbor kybernetických bezpečnostních politik

Odbor vládní CERT,

Odbor regulace

- **Sekce technická:**

Odbor bezpečnosti informačních a komunikačních technologií

Odbor informačních technologií

Oddělení bezpečnosti

- **Sekce bezpečnosti, digitalizace, výzkumu a vzdělávání**

Odbor vzdělávání, výzkumu a projektů

Odbor PRS

- **Odbor kabinet ředitele**

- **Bezpečnostní ředitel**

- **Manažer kybernetické bezpečnosti**

- **Pověřenec pro ochranu osobních údajů**

- **Interní auditor**

- **Oddělení kontroly** (Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, 2019, b).

7.4 Extremismus

Pod pojmem extremismus jsou dle MV označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, zároveň se vyznačují prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům tak, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto ústavní principy patří (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b):

- úcta k právům a svobodám člověka a občana (článek 1 Ústavy České republiky)
- svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (článek 1 Ústavy České republiky)

- nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (článek 9 odstavec 2 Ústavy České republiky)
- svrchovanost lidu (článek 2 Ústavy České republiky)
- volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (článek 5 Ústavy České republiky)
- ochrana menšin při rozhodování většiny (článek 6 Ústavy České republiky)
- svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezczizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (článek 1 a článek 3 Listiny základních práv a svobod) (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b).

Extremistické postoje jako takové jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém. To znamená, že se snaží nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (autoritářským nebo totalitním, diktaturou, anarchií). Tyto typy aktivit jsou v gesci Bezpečnostní informační služby, a to na základě zákona č. 153/1994 Sb., dle § 5 písm. a). Jako celek lze tedy označit jednotné pojetí extremismu jako podhoubí aktivit zaměřených proti ústavnímu zřízení a jím chráněným hodnotám. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b).

Jsou tedy obvykle používané následující instrumenty:

- historický revizionismus
- sociální demagogie
- aktivismus
- podpora verbálního až fyzického násilí vůči oponentům a vůči apriori sociálním skupinám
- konspirativní teorie (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b)

Světová politologická literatura obvykle dělí extremismus na levicový a pravíkový, pak dále na náboženský, ekologický a národnostní. V České republice se

nejčastěji vyskytuje levicový a pravicový extremismus. Ostatní výše zmíněné druhy pouze okrajově, nebo vůbec. Pravicový extremismus se inspiroje a používá zejména nacionální, rasovou či etnickou zášť, sympatizuje s historickým fašismem nebo nacismem. Levicový extremismus se inspiroje a používá zejména sociální, třídní, či anti kulturní zášť, sympatizuje s historickým komunismem nebo anarchismem. Přestože v ideálním pravolevém modelu jsou sociální a levicový extremismus protipóly, realita je značně komplikovanější, neboť svou roli zde zastává sociálně kulturní a historický kontext, jehož projevy se na pozadí uvedených ideálních typů manifestují. Tento fakt vede k tomu, že se oba protipóly mohou projevovat v jednotlivých oblastech protiústavního konání s rozdílnou intenzitou, ale také k různě citlivému vnímáním společenské nebezpečnosti obou protipólů (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b).

7.4.1 Extremismus a právo

V právním systému České republiky není pojem extremismus jako takový nijak definován. Zejména pak v souvislosti s rasově motivovanou trestnou činností se můžeme setkávat s pojmem extremistická trestná činnost nebo trestná činnost s extremistickým podtextem. Pod těmito pojmy Ministerstvo vnitra České republiky rozumí takové formy trestné činnosti, o kterých je důvodné se domnívat, že byly extremistickými postoji motivovány nebo ovlivňovány. Jako alternativu lze v mnoha případech použít i pojem kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávistí. Jedná se o takové jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a jeho pohnutkou je apriorní nenávist vyplývající z příslušnosti adresáta útoku k národnosti, rase, náboženství, třídě či jiné sociální skupině, přičemž specifickým typem zařaditelným do této kategorie kriminality jsou také útoky proti symbolům či představitelům existujícího společenského systému, jsou-li motivována apriorní nenávistí vůči němu. Praxe nám může poté ukázat na některý z následujících trestných činů (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b):

- násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci
- hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob
- obecné ohrožení
- podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

- vražda
  - ublížení na zdraví
  - výtržnictví
  - vydírání
  - omezování osobní svobody
  - omezování svobody vyznání
  - porušování domovní svobody
  - porušování svobody sdružování a shromažďování
  - poškozování cizí věci
  - založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka
    - genocidium
    - projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
    - popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia
- persekuce obyvatelstva (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b)

Celkový počet trestných činů s extremistickým podtextem zaevidovaných na území ČR v letech 2006 až 2017

Rok	Zaevidováno TČ	Podíl na celkové kriminalitě (%)	Objasněno TČ	Stíháno a vyšetřováno osob
2006	248	0,07	196	242
2007	196	0,05	119	181
2008	217	0,06	126	195
2009	265	0,08	186	293
2010	252	0,08	168	231
2011	238	0,08	157	246
2012	173	0,06	116	208
2013	211	0,06	144	198
2014	201	0,07	132	157
2015	175	0,07	114	154
2016	143	0,07	99	x
2017	153	0,08	102	132
2018	179	0,09	107	136

Obrázek č. 2: (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b).

7.4.2 Hrozba extremismu moderní doby

Extremismus je každodenní a vážnou bezpečnostní hrozbou. Radikalizace, profesionalizace a internacionalita extrémistů představuje vážné a bezpečnostní riziko. V podání extrémistů se jedná o vysoce organizovanou a efektivní trestnou činnost, která přesahuje nejen hranice regionů, ale i hranice České republiky. Extremisté šíří násilí a strach a proto Ministerstvo vnitra označuje boj s nimi za bezpečnostní prioritu. Česká republika se řadí mezi ty unijní státy, které formovaly svou protiextremistickou politiku, vycházející z řady opatření krátkodobého či dlouhodobého charakteru, zaměřených jak do represivní oblasti, tak do preventivních programů. Nevyjímá opatření, která zabezpečují monitorování domácí a zahraniční extremistické scény a kriminálních projevů tohoto závažného společenského fenoménu moderní doby (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b).

Gestorem této problematiky je odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Tento odbor označen za národní bod pro kontakt s Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. V rámci Visegrádské

čtyřky (V4) zabezpečuje spolupráci na úrovni Pracovní skupiny pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, b).

7.4.3 Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti pro rok 2019

Jedná se o stěžejní dokument, který každý rok vydává Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra a přímo navažuje na Zprávu o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území ČR v roce 2018 a na Vyhodnocení plnění Koncepce boje proti terorismu pro rok 2018. Všechny výše zmíněné dokumenty sloužily jako analytický podklad pro tvorbu koncepce, která se tak drží původní struktury založené pěti strategických cílech, které jsou (Koncepce boje proti projevům extremistu a předsudečné nenávisti pro rok 2019, 2019):

- Komunikace proti demagogii
- Vědomost proti totalitářům
- Jednotná protiextremistická platforma
- Odbornost a imunita
- Pomoc obětem trestné činnosti (Koncepce boje proti projevům extremistu a předsudečné nenávisti pro rok 2019, 2019).

Nově se Koncepce pro rok 2019 věnuje problematice předsudečné nenávisti. Strategické cíle jsou zdůvodněny a rozpracovány do jednotlivých specifických cílů, kde jsou uvedena konkrétní opatření včetně kontrolních a koordinačních subjektů i způsobu financování jednotlivých opatření (Koncepce boje proti projevům extremistu a předsudečné nenávisti pro rok 2019, 2019).

Z důvodu nových kladených úkolů pro rok 2019 je nutné zdůraznit následující prioritní oblasti:

- Trestná činnost na Internetu
- Důraz na oběti nenávistně motivované trestné činnosti
- Rozpoznání a prokazování nenávistného motivu u nenávistně motivované trestné činnosti
- Vyvrácení dezinformací a informování veřejnosti
- Náboženský extremismus
- Aktivity zaměřené na sociálně vyloučené lokality a integraci cizinců (Koncepce boje proti projevům extremistu a předsudečné nenávisti pro rok 2019, 2019).

7.4.4 Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018

Tato zpráva je předkládána na základě usnesení vlády z dne 17. prosince 2018 č. 873. Zpracovatelem zprávy je Ministerstvo vnitra České republiky konkrétně Odbor bezpečnostní politiky. Podkladové materiály pro jeho zpracování poskytli zástupci zpravodajských služeb, Policie ČR, resortů státní správy, konkrétně spravedlnosti, zahraničních věcí, obrany a Nejvyššího státního zastupitelství, což dle mého názoru činí tento dokument vysoce kvalitním s velkou výpovědní hodnotou. Tato zpráva je úzce provázána s terorismem, protože ten je v mnohých případech silně vázán přímo na terorismus a jeho projevy v České republice i ve světě. Pro Ministerstvo vnitra není stěžejní politické hledisko, ale spíše nenávistný prvek, který vychází z předsudečné paušalizace určitých společenských skupin. Zároveň zmiňuje další nenávistné subjekty a jevy, které nenaplnují definiční znaky pojmu extremismus, jež využívá Ministerstvo vnitra. Ne všechny extremistické subjekty obsažené ve Zprávě se v hodnoceném roku 2018 dopustily nezákonné činnosti. Pokud se však zabýváme dlouhodobým hlediskem, pak lze chování a jednání těchto subjektů označit za takové, která naplňují znaky extremismu. Novinkou je, že zpráva zavádí označení projevů "předsudečné nenávisti". Tím reaguje na fakt, že vliv tradičních extremistických subjektů je slabší a jejich rétorika a aktivita je postupně nahrazována jinými subjekty, které nelze jednoznačně označit jako extremistické (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Projevy předsudečné nenávisti však označují takové jednání, které je motivováno právě nesnášenlivostí a společenskými předsudky vůči určité skupině osob. Jedná se zpravidla o skupiny, které lze definovat rasou, národností, etnicitou, náboženstvím, sexuální orientací, politickým či jiným smýšlením, sociálním původem apod. Nemusí se jednat o skutečnou příslušnost k určité skupině osob, ale i o příslušnost domnělou, kdy je například osoba tmavší pleti považována za Roma ačkoliv ve skutečnosti není Rom. Projevy nenávisti pak nemusí nutně naplňovat skutkovou podstatu trestného činu, ale může se například jednat o fyzické násilí, slovní útoky, využívání urážlivé symboliky atd. Projevy předsudečné nenávisti se však liší od extrémistických projevů zejména tím, že nemusí být spojeny s některou totalitní ideologií a osoby dopouštějící se takových projevů nemusí být nutně členové či

příznivci extrémistických hnutí. Zároveň u nich absentuje jasné volání po svržení systému pluralitní demokracie a jeho nahrazení systémem totalitním. Rizika projevů předsudečné nenávisti jsou v mnoha oblastech velmi podobná rizikům, které představují extrémisté. Subjekty, které se jich dopouštějí se vyznačují následujícími znaky (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018):

- Neusilování o okamžité zničení demokratického systému, ale spíše o jeho postupné oslabování.
- Nerespektování konceptu základních lidských práv.
- Podněcování k nenávistným aktivitám dalších osob.
- Šíření strachu ve společnosti.
- Štěpení společnosti a vyvolávání v ní antagonismů.
- Zlehčování osudů obětí totalitních režimů a obětí nenávistně motivované trestné činnosti.
- Využívání dezinformací a konspiračních teorií při komunikaci s veřejností.
- Stávání se nástrojem vlivového působení zemí a skupin, která nerespektují principy pluralitní demokracie (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Projevy předsudečné nenávisti lze sledovat u členů i příznivců různých politických, či jiných společenských subjektů. Pro Ministerstvo vnitra jako takové nejsou až tak významné politologické kategorie, ale právě aspekt šíření nenávisti vzešlý z paušalizujícího předsudku (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5 Závěry Zprávy o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018

Co se týče šíření projevů rasové, etnické a náboženské nenávisti a nesnášenlivosti, tak zde hrálo hlavní roli hnutí Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura. Toto hnutí zastínilo tradiční pravicové extrémisty, jejichž význam začal postupně upadat. Další stagnaci zažívaly i domobraněcké skupiny, které aktuálně nepředstavují riziko pro demokracii. Jejich hrozba je spíše v možných individuálních excesech, které z dlouhodobého hlediska oslabují principy České republiky, poškozují

její bezpečnostní garance a snižují její sociální soudržnost (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Dále zde pokračovala symbióza mezi xenofobně se projevujícími subjekty a médii, která šíří tzv. konspirační teorie a dezinformace. Obě zmíněná spektra také pomáhala šířit proruskou propagandu (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Na půdě Internetu docházelo k zaplnění řadou nenávistných projevů osob bez konkrétních vazeb na extremistickou scénu (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Levicoví extrémisté, radikální komunisté i anarchisté působili v řadě menších kolektivů, které však nedokázaly oslovit širokou veřejnost (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

V roce 2018 Policie České republiky obvinila několik osob z podpory či financování nábožensky motivovaného terorismu. Zároveň Policie ČR zjistila celkem 179 trestných činů s extremistickým podtextem. Zároveň došlo k nárůstu stíhaných osob pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních či jiných nenávistných pohnutek a to v celkových číslech 177 osob. Obžalováno bylo pro tyto trestné činy celkem 159 osob a odsouzeno bylo 54 osob pro skutky s nenávistnou pohnutkou. V roce 2018 bylo také zaznamenáno celkem 232 akcí pořádaných nebo s účastí extrémistů. Co se týče rozdělení, tak 176 náleželo do levicově extremistického spektra a 56 akcí do pravicově extremistického spektra. Oproti roku 2017 se jedná o výrazný meziroční pokles (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.1 Pravicoví extrémisté

Politické strany řazené do této skupiny se i nadále soustředily na neustálé opakování nenávistných klišé, doplněné kritikou Evropské Unie, NATO, nebo liberální demokracie. Hlavní představitelé často hovořili o údajném morálním úpadku západní civilizace s tím, že nová témata nenastolili. Hlavním subjektem zde je Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS) a Národní demokracie (ND). Tyto subjekty však nepředstavují přímé ohrožení demokracie. Rizikovost je zde v podobě excesů jednotlivců. Z dlouhodobého hlediska jsou vnímány jako vědomý či nevědomý nástroj vlivového působení cizích států a počítá se, že budou i nadále podkopávat bezpečnostní

garance České republiky a narušovat její sociální soudržnost. Propad u komunálních voleb je způsoben nekorektním politickým programem a absencí odborníků. Významnější shromáždění spojená s DSSS byla zaměřena proti Romům, nebo proti cizincům. Zároveň si DSSS udržela i nadále kontakty na Ľudovú stranu Naše Slovensko a Národnodemokratickou stranu Německa (National demokratische Partei Deutschlands - NPD). Dále pokračovalo členství v evropské politické straně Aliance pro mír a svobodu. Subjekty zde zainteresované pak vyjadřovaly podporu současnému režimu v Ruské federaci a tlumočily ve svých domovských zemích i myšlenky, které vycházely z propagandy kremlu (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Mezi další tradičně pravicově extrémistické subjekty se řadí i část bývalých aktivistů Dělnické mládeže a neformálních neonacistických uskupení, které se sdružily v nové uskupení s názvem Národní a sociální fronta. Z neonacistického a chuligánského prostředí vzešla také organizace Generace Identity, která se řadí do širšího evropského identitářského hnutí. Dlouhodobě se orientují na zahraniční otázky, např. vyjadřování podpory režimu Bašára al Asada v Sýrii a tradičně je charakterizují nenávistně motivované projevy. Ve sledovaném období bylo zaznamenáno několik incidentů, které byly vyvolány neonacistickými či rasistickými hooligans. Z dlouhodobého hlediska je poukazováno na nebezpečí těchto, často trénovaných a zkušených násilníků v útocích na osoby mimo chuligánské prostředí. Neonacisticky či xenofobně motivované chuligánské tábory v České republice s rezervou převažují (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.2 Projevy předsudečné nenávisti

Jak již bylo výše zmíněno, tak projevy předsudečné nenávisti nejsou z dlouhodobého hlediska pouze doménou tradičních extremistů, ale jsou využívány i některými dalšími populistickými i vyhrčeně nacionalistickými subjekty. Opět je zde potřeba zmínit např. DSSS a ND, které mají své agendy vytváření a podněcování nesnášenlivosti vůči jiným skupinám v české společnosti. Často se pak mylně domnívají, že formálním distancováním se od extremismu a rasismu, či publikací svých názorů v anonymním prostředí internetu se zbaví zodpovědnosti za své chování a jednání. Rizikovost zde spočívá zejména v individuálních excesech a dlouhodobému oslabování demokracie a sociální soudržnosti v České republice. Platí zde však

pravidlo, že z pohledu práva se nenávisně motivované trestné činnosti může dopouštět i osoba, která není členem či příznivcem extrémistického hnutí. Těchto projevů nesnášenlivosti se dopouštějí i jednotlivci bez jakýchkoliv vazem na xenofobně orientované skupiny (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

V průběhu uprchlické krize také zahájilo činnost několik uskupení. Každé uskupení zaštiťovala jiná osobnost a často docházelo k nesouladu v tom, co vlastně které uskupení požaduje a co je jeho cílem. Jediné, co tyto hnutí spojovalo, byl odpor vůči imigrantům či muslimům a kritika údajně upadávající západní civilizace. Činnost byla zahájena na sociálních sítích a poté byla přesunuta do reálného života. Do prostředí těchto skupin pronikly i myšlenky jako např. panslavismus, prosazování slovanské vzájemnosti s dominantní rolí Ruské federace apod. Celkově však docházelo v roce 2018 k úpadku významu těchto hnutí, ale do budoucna nelze vyloučit získání větší podpory zejména z řad mladých lidí (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Co se týče individuálních nenávisných projevů, tak i v roce 2018 bylo možné registrovat celou řadu nenávisných výroků zejména ve virtuálním prostředí, které byly adresovány Romům, muslimům, imigrantům či zástupcům občanského sektoru. Část české společnosti je mylně přesvědčena, že prostředí internetu je do značné míry anonymní. Spousta autorů určitých nenávisných textů a komentářů je také přesvědčena, že trestně právní odpovědnost se vztahuje pouze na příslušníky extrémistických hnutí nebo že formální distancování se od extremismu či rasismu jim zajistí bezúhonnost. Judikatura soudů a stávající praxe orgánů činných v trestním řízení však ukazuje, že se nebojí tyto osoby odsuzovat dle právního řádu a že těmto nenávisným projevům bude čelit (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.3 Paramilitární a domobranecké skupiny

Činnost těchto skupin v roce 2018 na celorepublikové úrovni stagnovala a za aktivní lze označit pouze skupiny působící na lokální úrovni. Zemská domobrana, která byla založena bývalými členy Národní domobrany uspořádala několik lokálních cvičení, avšak její buňky jsou tvořeny často lidmi důchodového či předdůchodového věku. Většina aktivit domobran se odehrávala pouze ve virtuálním prostředí, kde opět

docházelo ke zveličování významu těchto skupin. Podobně jako u jiných nenávisně orientovaných subjektů se i v případě domobran objevily osobní animozity a neshody nad dalším směřováním. Došlo zde i k obviňování představitelů z toho, že místo vlastenectví si realizují osobní ambice a chtějí primárně generovat zisk. Kromě tradičních xenofobních myšlenek se v domobraneckých skupinách šířily často konspirační teorie a dezinformace. Domobrany samozřejmě šířily dál ruskou propagandu ve snaze vytvořit dojem, že zde bezprostředně hrozí konflikt mezi "Západem" a Ruskou federací, který by mohl vyescalovat až ve třetí světovou válku. V případě některých regionálních poboček byly zaznamenány pokusy o navázání spolupráce s místními státními institucemi. V takovém případě se účelově upouštělo od reálného ideologického zázemí a došlo tak k podílení se na pořádání osvětových akcí či branných dnů. Nutno podotknout, že výše zmiňované domobranecké skupiny jsou už z podstaty svého působení xenofobní, rasistické a odmítají zahraničně-politické směřování státu, a proto lze případnou realizaci takových projektů hodnotit jako významné bezpečnostní riziko (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.4 Anarchistická scéna

Radikální projevy militantních anarchistů byly prezentovány pouze na Internetu a nebyla zaznamenána žádná násilná přímá akce. Členská základna anarchistických skupin zůstala i v roce 2018 velice slabá. Dlouho přetrvávající fragmentaci se pokusili někteří aktivisté změnit založením platformy Kolektiv 115 (K115), ale i přes konání několika veřejných akcí se sjednocení scény nezrealizovalo. Mezi další aktivní anarchistické skupiny patří Anarchistická federace či platforma Anarchist Black Cross. Aktivita i zde byla malá, a pokud byla, tak se soustřeďovala na monitoring ideových odpůrců na internetu. Došlo k reálnému upuštění od střetů s tradičními pravicovými extremisty. Občas byly zorganizované protesty se zaměřením na hnutí SPD. Docházelo také k projevům solidarity s kolegy, které postihovaly úřady, ale také k podpoře Kurdů. Došlo k zapojení se do protestů proti zadržení Sáliha Muslima, dále k vyjadřování podpory kurdeckým milicím a regionu Rojava, což je region, který se pro anarchisty po celém světě stává jakýmsi novým Chiapsem, tedy místem, kde se podle jejich názoru v praxi aplikují antiautoritářské myšlenky. Tradičně byla dominantním tématem podpora squattingu, což se v médiích projevovalo v případě okupování Autonomního sociálního

centra Klinika na pražském Žižkově i dočasné obsazení pražské usedlosti Šatovka. V portfoliu anarchistů byla zařazena také ekologická témata (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.5 Radikálně komunistická scéna

Radikální komunisté byli v roce 2018 spíše roztrženi do řady kolektivů o malé členské základně a domácím tématům se věnovali spíše okrajově. Většina aktivit směřovala k vyjadřování se k událostem v zahraničí. Rétorika této scény nápadně připomínala doby normalizace. U některých aktivistů byla zaznamenána podpora separatistickým republikách ve východní Ukrajině a často docházelo k adorování Ruské federace a odsuzování Ukrajiny a Severoatlantické aliance. Radikální část komunistické scény se vyjadřovala nekritickým obdivem ke KLR, tedy ke státu, který se podle jejich názoru drží pevně striktní komunistické linie. Aktivnějšími subjekty v roce 2018 byl Komunistický svaz mládeže a Levá perspektiva (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.6 Média šířící nenávistné předsudky

V roce 2018 se opět objevovalo mnoho mediálních projektů, které operují s cílem šířit konspirační teorie a dezinformace, které se významně podílejí na šíření rasistických a xenofobních myšlenek. Riziko zde spočívá v tom, že tato média podkopávají demokratické principy a oslabují sociální soudržnost v České republice. Jsou zde zastoupeny média, která se soustřeďují na spíše komerční projekty i média, která se stávají jakýmsi "tiskovým orgánem" extremistů či populistických subjektů. V druhém případě tyto média dávají prostor jejich představitelům, pozitivně komentují kauzy s nimi spojené či jinak propagují jejich aktivity. Zároveň dochází k přejímání jejich nenávistným myšlenkám, které jsou multiplikovány, a je zde snaha o vytvoření legitimního politického tématu. V prostředí Internetu vznikala celá řada skupin osob, které tyto mediální produkty sdílely a diskutovaly nad jejich obsahem. Bylo zjištěno, že u osob, které nepodrobují tyto produkty kritické reflexi, dokáží vytvářet pocity paniky, strachu či ohrožení. Došlo k vytváření nových skupin na sociálních sítích s cílem zvýšení sledovanosti a multiplikaci zpráv. Tato média však svět vidí jako bipolární.

Témata jsou různými způsoby obměňována a nevádí, že jejich kombinace mohou působit zcela nelogicky či být dokonce ve vzájemném rozporu. Jako příklad lze

uvést strašení nebezpečím nacismu a zároveň šíření antisemitistických klišé. Často dochází k prezentacím názorů ve článkách bez konkrétních a podložených faktů. Informace, které jsou pak prezentovány nemusí být pravdivé vůbec, nebo mohou být pravdivé jen z části. Typickými nepravdivými zprávami jsou například zprávy o výskytech skupin ilegálních migrantů. Obecně se jedná o výkonný mechanismus, který zahrnuje veřejný prostor stále novými sděleními a pro osoby, které se v tomto prostoru pohybují, může být v některých případech nemožné rozlišovat pravdu od nepravdy a dezinformace, což vyvolává informační chaos. Výskyt takových médií, která působí v České republice je poměrně vysoký se širokým polem působnosti. Pokud bychom média škálovali, tak na jedné straně nalezneme antisemitistický Aeronet snažící se nastolovat nové konspirační teorie a na straně druhé např. Vlastenecké noviny, které převážně opakují zprávy z jiných webů a dodávají jim primitivně rasistický charakter (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

V roce 2018 bylo prověřováno celkem 11 trestních oznámení či poznatků, které souvisely s obsahem zveřejněným prostřednictvím těchto webů. Jako nejčastější bylo zaznamenáváno podezření na šíření poplašné zprávy (§ 357 trestního zákoníku), hanobení národa, rasy či jiné skupiny osob (§ 355 trestního zákoníku) a podněcování k nenávisti proti skupině obyvatel (§ 356 trestního zákoníku). Výše uvedených trestných činů se může dopustit i ten, kdo takový obsah šíří mezi další obyvatele a to například prostřednictvím virtuálních sociálních sítí nebo řetězových e-mailů (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.7 Nábožensky motivovaný extremismus

Tento typ extremismu považuji osobně za momentálně nejnebezpečnější, a to napříč celou Evropou. S jeho hrozbami a následky jsem se potýkal mnoho měsíců v Afghánistánu, a to zejména v době, kdy byla psána tato práce, a to z důvodu aktuálnosti informací z tohoto státu, který je z hlediska nebezpečnosti považován v roce 2019 za nejnebezpečnější místo na celém světě. Naproti tomu je Česká republika hodnocena jako desátý nejbezpečnější stát na světě (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Nábožensky motivovaný extremismus je v Afghánistánu a v mnoha dalších zemích na denním pořádku, jelikož se za něj schovává prakticky každý útok, který se ta

daná skupina či hnutí snaží prezentovat jako ten "nábožensky správný boj". Mohlo by se zdát, že se jedná se o nové hrozby, kterým jsme dříve nemuseli čelit. Situace je ale zdaleka jiná a žádný stát nechce přiznat, že tyto hrozby se i pro evropské státy vyskytovaly již před mnoha lety a upozorňovali na ně lidé z praxe. Po dlouhá léta byly tyto hrozby ignorovány státními špičkami a vrcholnými politiky. Povětšinou tito vrcholní politici a hlavy států nabývaly dojmu, že se tyto hrozby týkají pouze hrstky států, a že pohodlná Evropa bude těmito hrozbami nedotčena. Bohužel se brzy ukázalo, že nekontrovaný příliv imigrantů do Evropy způsobil to, že dnes musíme čelit hrozbám, kterým jsme dříve nemuseli čelit. Až zpětně se pak začalo ukazovat, že nábožensky motivovaný extremismus rostl v zemích jako např. Německo, Brusel a Francie po mnoho let, a že se začali radikalizovat lidé z generace, která vyrostla v těchto zemích od narození. Zároveň při začátku imigrační krize nedošlo prakticky k žádné reakci Evropské unie, která dle mého názoru měla okamžitě nasadit policejní i vojenské síly a prostředky všech zemí k ochraně vnější hranice a soustředit se okamžitě na deportaci imigrantů do jejich zemí a pokud by byla odsouhlasena v Evropském parlamentu pomoc těmto lidem, pak pouze v místě odkud pocházejí. Zároveň s příchodem Islámského státu byl zanedbán monitoring a potírání nábožensky motivovaného extremismu či teroristických skupin, které již působily v některých zemích. Dle mých blízkých zdrojů působících v bezpečnostním prostředí těchto evropských zemí nebylo tzv. politicky korektní zasahovat proti těmto nežádoucím lidem, a tak docházelo k tvoření tzv. "ghetta", kde docházelo k radikalizacím určitých osob, které později páchali teroristické útoky v těchto zemích. Ve velkých městech např. v Paříži, Bruselu i Berlíně jsou čtvrtě, které jsou pro domácí obyvatele považovány a vyhlášeny jako tzv. "no-go zones" tedy na zóny, kam není doporučeno chodit. Jedná se právě o tyto ghetta, kde dochází k pohybu osob patřící k jedné rase, etniku či náboženskému vyznání. Tvoří zde uzavřené komunity, kde platí vlastní zákony i pravidla, a kde dochází nejčastěji k radikalizaci osob z důvodu těsných vazeb na skupiny a hnutí označovaná za teroristická. Pro Policii i zpravodajské služby je nesmírně náročné se do těchto zón infiltrovat a získávat relevantní informace, jelikož valná většina komunikace probíhá po síti Internet s využitím moderních prostředků pro anonymizaci komunikace (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Dle informací Ministerstva vnitra obvinila Policie České republiky bývalého pražského imáma Sámera Shehadeha z trestného činu financování, podpory a propagace terorismu. V listopadu roku 2018 byl tento člověk eskortován z Jordánska zpět do České republiky. Zároveň byl obviněn i Sámerův bratr a jeho žena, česká konvertitka k islámu. Zmíněný manželský pár čelí i obvinění z členství v teroristické organizaci Džabhat Fatah aš-Šám (Fronta dobytí Sýrie). Byl na ně také vydán mezinárodní zatykač. V jiném případě došlo k obvinění další osoby z financování terorismu. Dle dostupných informací se mělo jednat o údajnou podporu Islámského státu. Dále probíhalo trestní řízení se slovenským konvertitou k islámu Dominikem Kobulnickým, který je státním zástupcem vinen z přípravy teroristického útoku a z trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Pro bezpečnostní složky České republiky je největší výzvou momentálně hrozba tzv. osamělých vlků, kteří nemají žádné vazby na teroristické organizace, ale páchají jimi plánované teroristické činy a posléze se k některé z teroristických organizací přihlásí. V případě těchto osamělých vlků je velice těžké až nemožné je odhalit před začátkem útoku a tím ho zmařit. Jsou to osoby, které jsou schopné i po několik let procházet určitým duševním vývojem a shromažďovat zdroje potřebné k provedení útoku. Nemusí se vždy jednat o jednotlivce, ale klidně o skupiny osob, které ale pracují samy bez vnějších vazeb na teroristické organizace (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

V roce 2018 došlo v Afghánistánu ke třem teroristickým útokům, které přímo směřovaly na české vojáky. Při útoku ze dne 5. srpna zahynuli tři čeští vojáci v Čárikáru. Pět zraněných si vyžádal útok 17. října. Dále byl jeden český voják zabit a další dva byli zraněni dne 22. října na základně Šindánd. Celkově tyto události vyvolaly v České republice velký ohlas a byly hojně diskutované zejména ve virtuálním prostředí. V některých případech docházelo i ke schvalování těchto útoků, na což reagovala Policie České republiky obviněním dvou osob z trestného činu podpory a propagace terorismu. V jednom případě se jednalo o vylepování plakátů a v případě druhém o obsah, který byl uveden na internetu. Došlo zde i k dalším případům, které jsou stále v prověřování a probíhá jejich šetření (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Dle informací Bezpečnostní informační služby (BIS) došlo společně se zahraničními partnery k odhalení, analýze a nakonec k iniciaci vypnutí sítě hackerských serverů na území České republiky, které měly za cíl provádět kybernetickou špionáž. Za touto sítí dle Bezpečnostní informační služby stojí militantní hnutí Hizballáh a útoky cílící na mobilní zařízení zneužívaly falešných profilů atraktivních dívek na sociální síti Facebook (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Dále je zde zmíněn končící válečný konflikt s Islámským státem, kde lze předpokládat přesun bojovníků Islámského státu či jejich příbuzných na evropský kontinent. Tito lidé mohou představovat bezpečnostní riziko z pohledu možné radikalizace nebo přípravy teroristického útoku. Z mého pohledu se bude jednat zejména o předání nabytých bojových i nebojových zkušeností získané v postižených zemích. Nutno připomenout, že např. co se týče výroby trhavin výše zmíněných druhů nástražných výbušných systému (IED) bude triviální jejich výroba, jelikož ve státech Evropské unie je možné získat potřebné suroviny v prakticky neomezeném množství. Tato schopnost je v zemích konfliktů velice ceněna a po výrobcích tzv. "bomb makerech" se intenzivně pátrá. Dochází ke sběru povýbuchových fragmentů, rozboru trhavin apod. s cílem odhalit trasy a místa, kde se tento výrobce pohybuje. Bohužel ve státech Evropské unie nebude problém po výrobě toto IED dostat na místo určení, jelikož neprobíhají žádné kontroly, nejsou postavené žádné checkpointy zaměřující se např. na vyhledávání trhavin s pomocí speciálně trénovaných služebních psů (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Policie České republiky eviduje celkem 16 osob s vazbou na Českou republiku, které jsou podezřelé z toho, že se jedná o tzv. zahraniční bojovníky. Čtyři z nich jsou občany České republiky, ostatní osoby měly nějakou formu pobytu, či měly v České republice blízké příbuzné. Pět z nich bylo obviněno (jedna osoba je ve vazbě a další čtyři jsou zatím na útěku). Jedna osoba se již nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. U třech osob se předpokládá, že jsou již po smrti. V několika jiných případech byly bezpečnostními složkami detekovány pohyby osob s vazbou na mezinárodní terorismus přes území České republiky. Pokud se jedná o relevantní poznatky, tak jsou ihned sdíleny se zahraničními partnery (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Česká republika znovu otevřela v Jeruzalémě honorární konzulát a také Český dům. Prezident Miloš Zeman ve svém projevu v izraelském Knessetu uvedl, že si přeje přesunutí českého velvyslanectví z Tel Avivu do Jeruzaléma. Akty spojené s Jeruzalémem mají obecně velký symbolický význam a jsou vnímány v muslimském světě velmi citlivě (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

V průběhu roku 2018 stále platil první stupeň ohrožení terorismem a v roce 2019 byl zachován, což je zmíněno v předcházejících kapitolách.

7.4.5.8 Náboženský extremismus v zahraničí

Rok 2018 znamenal výrazné zmenšení území v Sýrii a Iráku, které bylo doposud ovládané teroristickou organizací Islámský stát. Dílčí pozice si udržel v minulém roce v Afghánistánu a z počátku roku 2018 expandoval na Filipínách. Dále byla zaznamenána citelná ztráta pozic Islámského státu v Egyptě i na Sinaji. Dále se vyskytl nepřátelský postoj organizace al-Šabáb k samotnému Islámskému státu (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

K Islámskému státu se však hlásilo mnoho pachatelů teroristických útoků v západních zemích. V blízkosti místa činu ve Štrasburku dne 11. prosince roku 2018 se také ocitlo několik desítek občanů České republiky. Teroristický čin byl spáchán Cherifem Chekattem (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

V Sýrii naopak během roku 2018 došlo k udržení stávajících pozic a v některých oblastech (zvláště v Idlíbu) posílila Organizace pro osvobození Levanty (arabsky Haját Tahríraš-Šám). Reálně se však jedná o tamní odnož Al-Káidy. Zatím nejsou známe případy teroristických útoků v Evropě, k nimž by se tato organizace přihlásila nicméně do činnosti této skupiny (tehdy pod názvem Džabhát Fatah aš-Šám) se dle již výše zmíněného policejního obvinění zapojil i manželský pár z České republiky (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Co se týče Afghánistánu v roce 2018, tak bylo proti vojákům Armády České republiky spácháno několik útoků, které byly zmíněné výše. O útocích na české cíle informovaly webové stránky Islámského emirátu v Afghánistánu včetně dalších médií.

V Polsku byl zahájen soudní proces s marockým občanem Mouradem T., který byl zadržen polskými bezpečnostními složkami v roce 2016. Podle dostupných informací měl působit jako informátor Islámského státu v letech 2014 - 2016, a to i pro Abdelhamida Abbauouda, který řídil útoky v Paříži v roce 2015. Mourad T. přicestoval do Polska z České republiky, pobýval i v českém pohraničí a jeho dopadení proběhlo ve spolupráci české a polské zpravodajské služby. V jeho mobilním telefonu byly nalezeny plány na výrobu bomb. Podle zjištěných informací však neplánoval teroristický útok v Polsku ani v České republice. V roce 2018 stále pokračovalo vyšetřování (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

V Německu v roce 2015 Syřan Muhammad A. R. nejdříve pomocí tzv. Molotovova koktejlu zapálil provozovnu rychlého občerstvení, při kterém byla zraněna čtrnáctiletá dívka. Následně vzal rukojmí v místní lékárně a prohlašoval, že patří k Islámskému státu. Při policejním zásahu byl těžce zraněn. Vyšetřování neprokázalo propojení s Islámským státem, ale spíše poukazovalo na psychické problémy pachatele. Tento Syřan přicestoval dle zjištěných informací počátkem roku 2015 do České republiky na základě schengenského víza vydaného českým velvyslanectvím v libanonském Bejrútu. Poté v březnu 2015 odešel do Německa, kde se dopustil třinácti trestných činů. Německá strana však propásla lhůtu, ve které mohl být podle Dublinských pravidel vrácen zpět do České republiky. V roce 2018 stále pokračovalo vyšetřování (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

Zvláštní soud v bulharské Sofii zahájil soud s dvěma muži, kteří dle dostupných zdrojů měli pomáhat při sebevražedném bombovém teroristickém útoku na izraelské turisty u letiště v Burgasu dne 12. července roku 2012. Při tomto teroristickém útoku zahynul bulharský řidič autobusu, 5 Izraelců také zemřelo a dalších 32 jich bylo zraněno. Za útok byla učiněna odpovědnou organizace Hizballáh. Jako pachatel byl poté označen Libanonec Muhammad Husan al-Husejn, který do Bulharska cestoval opět přes Českou republiku. Soud probíhá bez přítomnosti obou mužů, jelikož se předpokládá, že se skrývají v Libanonu. Zajímavostí je, že jeden z nich, Meliad F. má australský pas a druhý Hasan el H. H. má kanadský pas. V roce 2018 stále pokračovalo vyšetřování (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.4.5.9 Příklad vymykající se škálování - hnutí žlutých vest

Koncem roku 2018 se ve Francii zformovalo protestní hnutí žlutých vest (mouvement des gilets jaunes). Toto hnutí původně požadovalo změnu ekologických daní zdražujících ceny pohonných hmot. V průběhu roku proběhlo několik masových demonstrací, které pokračovaly i v roce 2019. Hnutí však zveřejnilo širší politické požadavky, které byly zaměřené proti politice francouzského prezidenta Emanuela Macrona a současné vlády. Toto hnutí expandovalo i do zahraničí a v médiích mělo silnou mediální odezvu, a to včetně České republiky. Do tohoto hnutí se krátce po jeho vzniku infiltrovali ve Francii pravicoví i levicoví extremisté a snažili se jej využít pro své cíle. Tato skutečnost vyvolávala kritiku původních zakladatelů hnutí. Samotných demonstrací v Paříži se zúčastnilo i mnoho aktivistů s vazbami na separatistické regiony na východě Ukrajiny. Část demonstrujících osob se samozřejmě uchýlila k násilným projevům. Co se týče šíření dezinformací a konspiračních teorií médii v České republice, tak hnutí i zde našlo silnou odezvu, a to v domácí pravicové i levicové extremistické scéně, a to zejména ve virtuálním prostoru. Nejvýznamnější akcí na podporu žlutých vest byl Pochod Prahou za mír, pravdu a svobodu. V České republice ani ve světě není možné paušálně označit hnutí žlutých vest za extremistické, ale je zřejmé, že na něm participují extremisté různých směrů a není tak vyloučen žádný budoucí směr ani možnost páchání trestných činů včetně těch teroristických (Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018, 2018).

7.5 Bezpečnost civilního letectví

Na problematiku bezpečnosti civilního letectví lze nahlížet ze dvou různých pohledů. Prvním je provozní bezpečnost, která se zabývá například prevencí incidentů a nehod a ze strany druhé, která je v kompetenci Ministerstva vnitra a tím je ochrana civilního letectví před protiprávními činy. Zde je Ministerstvo vnitra vrcholným orgánem (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, c).

Tato problematika se zejména po 11. září roku 2001 stala prioritou státních bezpečnostních složek mnoha států. Zpříšňování ochrany se zaměřovalo zejména na zamezení vstupu nebezpečné osoby či vnesení nebezpečných předmětů na palubu letadla. Prakticky po celém světě docházelo ke zvyšování a zpříšňování bezpečnostních

opatření s využitím např. zlepšení systému detekčních kontrol cestujících, příručních a zapsaných zavazadel, využití moderních technologií, skenování obličejů cestujících s propojenou databází, sledování a vyhodnocování chování cestujících, využití umělé inteligence a dalších bezpečnostních postupů. Ochrana civilní letecké dopravy v problematice bezpečnosti civilního letectví představuje soubor mnoha opatření v mnoha oblastech. Jedná se zejména o oblasti pozemní a vzdušné bezpečnosti. Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra se ve spolupráci s odborem azylové a migrační politiky, odborem legislativy a koordinace předpisů a Službou cizinecké policie podílí za Ministerstvo vnitra na přípravě nových norem pro oblast civilního letectví, přípravě koncepčních materiálů, zlepšování informovanosti mezi všemi subjekty, které jsou účastníky ochrany civilního letectví před protiprávními činy, vyhodnocování bezpečnostních rizik a na přípravě a vyhodnocování cvičení orgánů krizového řízení, ve kterých je zastoupen prvek bezpečnosti civilního letectví. Problematika ochrany civilního letectví je jednou ze zásadních zejména proto, že je z dlouhodobého hlediska chronickým cílem pro útoky nejen teroristických organizací. Úřady se tak musí systematicky, koordinovaně a hlavně neustále připravovat na nebezpečí otevřeného střetu s terorismem, násilnými projevy extremismu, organizovaného zločinu nebo činu psychicky narušeného jedince. I v tomto směru se Ministerstvo vnitra zaměřuje na řadu aktivit, které zahrnují pravidelné informování o aktualitách v oblasti bezpečnosti civilního letectví. Takto připravené materiály jsou distribuovány oprávněným adresátům nebo je zajišťována výměna zkušeností a informací mezi jednotlivými aktéry, kteří zajišťují ochranu civilního letectví. Ministerstvo vnitra také úzce spolupracuje s Policií České republiky a dalšími subjekty, se kterými pravidelně organizuje cvičení zaměřená na řešení situací souvisejících s bezpečností civilního letectví. Zároveň je jejich úlohou ve spolupráci s Policií České republiky, zpravodajskými službami a dalšími subjekty vyhodnocovat hrozby pro civilní letectví. Policie České republiky má samozřejmě působnost v této oblasti stanovenou ve vlastním zákonem - např. ochrana bezpečnosti osob a majetku, ochrana veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti, boj proti terorismu, odhalování trestných činů a přestupků a podobně (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, c).

System ochrany civilního letectví před protiprávními činy je vytvářen Úřadem pro civilní letectví, který je také vydavatelem a aktualizovatelem Národního bezpečnostního programu ochrany civilního letectví před protiprávními činy. Tento

dokument je vydáván za účelem nastavení funkčního systému ochrany civilního letectví před protiprávními činy na úrovni národní, dále pak vymezuje odpovědnost jednotlivých subjektů, vyjasňuje koordinační vazby a také podrobněji specifikuje povinná bezpečnostní opatření. Ochrana civilního letectví před protiprávními činy je také zpracována a upravována v několika mezinárodních i národních dokumentech. V případě mezinárodních dokumentů lze zmínit zejména Úmluvu o mezinárodním civilním letectví (tzv. Chicagská úmluva), která byla vydána Mezinárodní organizací pro civilní letectví (ICAO), dále pak Ochranu civilního letectví před protiprávními činy L17, která stanovuje základní povinnosti, které by měly být dodržovány všemi státy v oblastech letecké dopravy. Jedná se zejména o ochranu a bezpečnost cestujících, posádky, pozemního personálu a široké veřejnosti. Co se týče předpisů na evropské úrovni, tak je potřeba zmínit nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 300/2008 ze dne 11. března 2008, o společných pravidlech v oblasti ochrany civilního letectví před protiprávními činy a nařízení Komise (EU) č. 2015/1998, které stanovuje prováděcí opatření ke společným základním normám letecké společnosti. Mezi vnitrostátní předpisy je potřeba zmínit zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Samozřejmě můžeme najít více právních předpisů, které se zabývají ochranou civilního letectví před protiprávními činy, ale výše vyjmenované jsou pro potřeby práce naprosto dostačující (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, c).

7.5.1 Ochrana civilního letectví před protiprávními činy

Tuto problematiku řeší především vyhláška č. 410/2006 Sb., o ochraně civilního letectví před protiprávními činy, která byla vydána dne 14. srpna 2006 a zabývá se ochranou civilního letectví před protiprávními činy. Zde jsem vybral nejdůležitější obsah vyhlášky z oblasti bezpečnosti z hlediska možného teroristického útoku.

- **§ 1 Obsah a struktura bezpečnostního programu**

Zde můžeme najít obsah a strukturu bezpečnostních programů pro provozovatele letišť, leteckého dopravce, provozovatele letových provozních služeb, poskytovatele služeb při odbavovacím procesu na letišti a schváleného agenta.

- **§ 2 Způsob provádění bezpečnostní kontroly**

Tento paragraf se zabývá důležitými pojmy a postupy, protože se zde řeší bezpečnostní kontrola. Ta má za cíl právě odhalení nežádoucích zásilek i

kontrolu osob, která nám má zajistit dodržování stanovených pravidel. Provádí se detekční kontrola dále pak kontrola uložení zavazadel, nákladu pošty a kurýrních a expresních zásilek, které však nelze podrobit detekční kontrole a další postupy, které jsou uvedené v předpise Evropského společenství.

Je zde například uvedeno, že detekční kontrola se provádí jako fyzická kontrola osob, fyzická kontrola věcí a kontrola technickými prostředky podle výše zmíněného předpisu Evropského společenství. Fyzická kontrola osob je prováděna osobou stejného pohlaví vizuální prohlídkou a hmatem ruky na oblečeném těle kontrolované osoby, jakož i ve volných a odložených částech jejího oděvu přičemž lze použít ruční detektor kovů. Fyzická kontrola osob a věcí se provádí s použitím ochranných rukavic. Fyzická kontrola věcí se provádí prohlídkou a hmatem ruky a zahrnuje kontrolu vnitřního prostoru věci, včetně obalu a pomocných konstrukcí a kontrolou všech uložených předmětů, jejich obsahu i částí. Dále je zde řešen náklad, pošta a kurýrní a expresní zásilky, které není možné z důvodu jejich rozměru nebo použitého materiálu podrobit detekční kontrole. V takovém případě se musejí uložit na nejméně 24 hodin do skladovacích prostor určených provozovatelem letiště. Po provedení bezpečnostní kontroly se vše označuje značkou, která obsahuje nápis "Security checked", pořadové číslo a místo provedení kontroly.

- **§ 3 a § 4 Osvědčení odborné způsobilosti**

Zde se řeší ověření znalosti fyzické osoby, která provádí detekční kontrolu. Toto ověřuje Ministerstvo dopravy.

- **§ 5 a § 6 Osvědčení technické způsobilosti**

- **§ 7 Seznam schválených agentů**

- **§ 8 Letištní identifikační průkaz**

- **§ 9 Povolení k vjezdu vozidel**

- **§ 10 Bezpečnostní kontrola vozidel**

- **§ 16 Postup při provádění ověření spolehlivosti**

Sbírka zákonů č. 410 / 2006. Částka 132. 410. VYHLÁŠKA ze dne 14. srpna 2006 o ochraně civilního letectví před protiprávními činy a o změně vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 108/1997 Sb., kterou se provádí zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

7.6 Korupce

Korupci můžeme z hlediska společenské škodlivosti popsat jako určitý odklon od sledování především veřejného zájmu a zneužívání veřejných prostředků s cílem dosažení vlastních individuálních či skupinových zájmů, jakož i zneužití svého postavení k obohacení sebe nebo jiného v soukromé sféře (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, d).

Oddělení boje proti korupci, které je součástí Odboru střetu zájmů a boje proti korupci v rámci Sekce dohledu a justice na Ministerstvu spravedlnosti České republiky charakterizuje korupci jako určitý vztah mezi dvěma subjekty, ať už jednotlivci nebo institucemi, z nichž jeden nabízí a většinou i poskytuje druhému určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý pak následně očekává ze tuto poskytnutou výhodu určitou protislužbu, ať už materiální či nemateriální povahy. Korupce postihuje politiku, hospodářství i společnost samotnou. V různé míře je přítomna ve všech zemích světa a svá specifika mají bohaté i chudé země bez rozdílu velikosti a rozlohy. Jako vyznačení lze tedy využít každou oblast lidské činnosti (Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2019, a).

Motivem korupce je získání určitého neoprávněného zvýhodnění pro sebe nebo pro někoho jiného, na který ovšem není žádný nárok. Z hlediska českého trestního práva není pojem korupce jako takový definován, ale postih různých forem korupčního jednání umožňuje. Jde především o trestné činy úplatkářství (§ 331-332 trestního zákoníku), trestné činy, u nichž je korupce zahrnuta do skutkové podstaty (např. § 257 trestního zákoníku - pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži, pletichy při veřejné dražbě) a trestné činy, u nichž může být samotná korupce i motivem (např. § 209 trestního zákoníku - podvod).

Ministerstvo vnitra je v oblasti protikorupční politiky gestorem při realizaci řady úkolů, což je významná role. Tyto úkoly se týkají jak prevence, tak postihu korupčního jednání. Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra koordinuje plnění jednotlivých úkolů, které vyplývají z vládních koncepčních materiálů v oblasti boje proti korupci (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, d).

Boj proti korupci je dlouhodobým procesem, který vyžaduje spolupráci všech orgánů veřejné moci. Tato spolupráce je realizována v oblasti prevence, zprůhlednění procesů i postihu. Po úplné vymýcení korupčního jednání je na jedné straně potřeba

fungující právní prostředí a na straně druhé vysoká míra integrity osob, jež za své funkce vystupují ve veřejném zájmu. Korupční praktiky jsou však v řadě případů úzce propojeny s dalšími formami trestné činnosti, a tak mohou přispět podkopávání základů společnosti demokratického právního státu. Výsledkem tohoto jednání pak může být ztráta důvěry občana v poctivost a nestrannost fungování státních institucí, pokřivení tržních vazeb, ekonomický úpadek, destabilizace státu a další nepříznivé vlivy. Zároveň může korupce ohrožovat vnitřní i vnější bezpečnost státu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, d).

7.6.1 Země s nejmenší a největší mírou korupce na světě

Této problematice se každoročně od roku 1995 věnuje velice respektovaná organizace Transparency International. Její průzkumy jsou vysoce ceněné a patří mezi nejrespektovanější. Již několik let každoročně zveřejňuje žebříček vnímání korupce v jednotlivých zemích (Corruption Perceptions Index neboli CPI). Tento žebříček vzniká v Berlíně a reflektuje analýzu obrovského množství dat z několika zdrojů a z několika průzkumů. Bodování probíhá na bodovací škále od 0 do 100, přičemž 0 znamená největší míru korupce a 100 naopak "nejčistší" stát. Je zde hodnoceno 180 států a teritorií. Výsledky analýzy řadí Českou republiku na 38. místo s hodnotou CPI 59. Oproti roku 2018 došlo k posunu o celých 9 míst dopředu, což znamená vysoký pokles míry korupce, nicméně v rámci Evropské unie je na tom hůře pouze Maďarsko a státy Balkánu. První místo patří nejméně zkorumpovanému státu a poslední 180. místo naopak tomu nejvíce zkorumpovanému státu (Transparency International Corruption Perceptions Index 2018, 2019).

Zde se můžeme podívat na 10 nejméně zkorumpovaných států na světě s tím, že v závorce je uvedena hodnota CPI (Corruptions perceptions index, 2019):

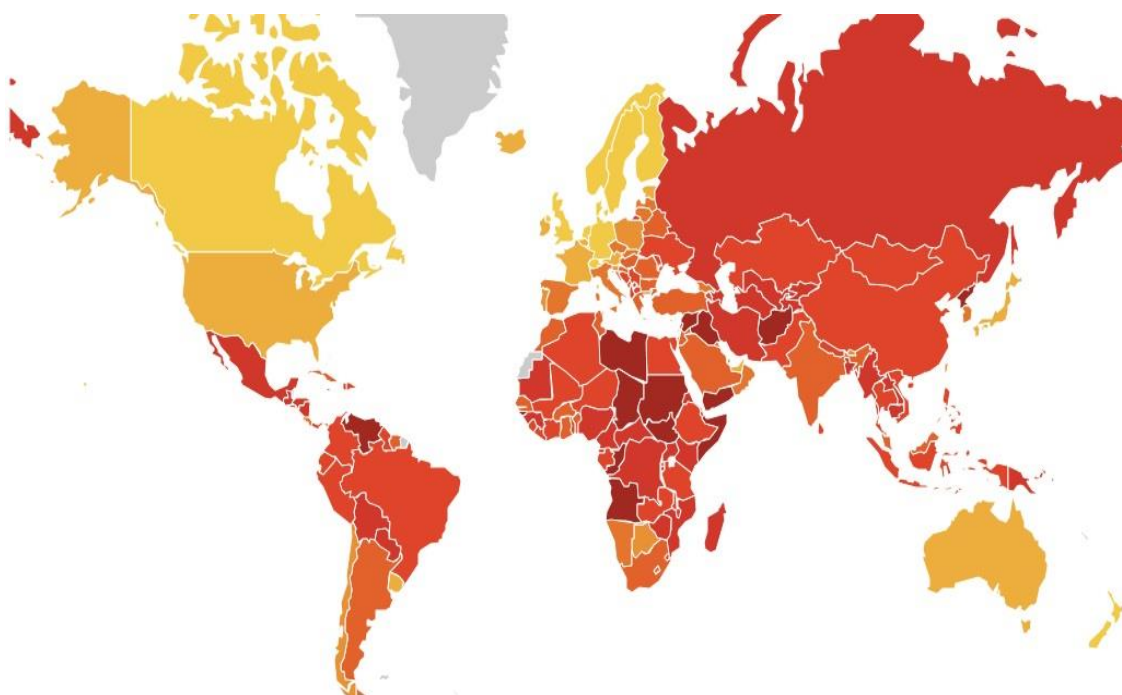
1. Dánsko (CPI 88)
2. Nový Zéland (CPI 87)
3. Finsko (CPI 85)
4. Singapur (CPI 85)
5. Švédsko (CPI 85)
6. Švýcarsko (CPI 85)
7. Norsko (CPI 84)

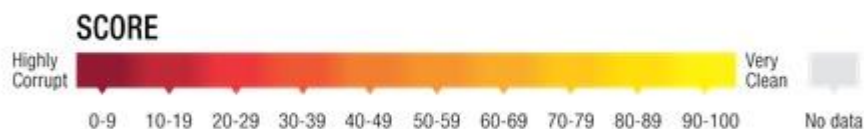
8. Nizozemsko (CPI 82)
  9. Kanada (CPI 81)
  10. Lucembursko (CPI 81)
- (Corruptions perceptions index, 2019).

Naopak v druhé části komparace můžeme vidět poslední příčky seznamu, a tedy 10 nejvíce zkorumpovaných států na světě s tím, že v závorce je opět uvedena hodnota CPI (Corruptions perceptions index, 2019):

170. Burundi (CPI 17)
  171. Libye (CPI 17)
  172. Afghánistán (CPI 16)
  173. Rovníková Guinea (CPI 16)
  174. Guinea Bissau (CPI 16)
  175. Súdán (CPI 16)
  176. Severní Korea (CPI 14)
  177. Jemen (CPI 14)
  178. Jižní Súdán (CPI 13)
  179. Sýrie (CPI 13)
  180. Somálsko (CPI 10)
- (Corruptionsperceptions index, 2019).

Následující obrázek je grafickým znázorněním mapy světa s barevně označenými státy dle indexu míry korupce:

Obrázek č. 3: (Corruptions perceptions index, 2019).

7.6.2 Protikorupční dokumenty vlády České republiky

Vláda České republiky označuje boj proti korupci jako jednu ze stěžejních priorit. Tento boj je uskutečňován na základě Vládní koncepce boje s korupcí. Nejnovějším dokumentem je v tomto směru Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022, která staví na analytickém základě vládou projednaných Východisek pro vytvoření protikorupčního strategického dokumentu České republiky pro období po roce 2017 a formuluje základní obsah jednoletých akčních plánů pro boj s korupcí. Dále se pak zavazuje být aktivnější a ambicióznější při prosazování konkrétních opatření (Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2019, b).

7.6.3 Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022

Vláda České republiky označuje boj proti korupci. Vydavatelem tohoto dokumentu je Úřad vlády České republiky. Cílem Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022 je garance koordinovaného a systematického přístupu v boji proti všem formám korupce na všech úrovních řízení státu jako takového. Koncepce stanovuje základní institucionální a obsahové vymezení vládní protikorupční politiky coby stabilního rámce. Na tuto koncepci navazuje přijetí konkrétních protikorupčních opatření, které jsou definovány v souladu s dlouhodobými potřebami, ale také v závislosti na aktuálním vývoji v podobě jednoletých akčních plánů. Dále je koncepce stavěná na rozsáhlé expertní spolupráci mezi orgány veřejné správy, neziskovým sektorem a akademickou sférou, jakož i na základě Programového prohlášení vlády, přijetého usnesením vlády ze dne 27. června 2018 č. 445. Zpracovaná východiska mimo jiné obsahují komplexní výčet aktérů boje s korupcí, mezinárodních závazků ČR v oblasti boje s korupcí a zejména souhrn prioritních protikorupčních opatření, která nebyla z různých důvodů v minulosti realizována, nicméně na jejich realizaci panuje dlouhodobý zájem. Koordinací boje s korupcí na vládní úrovni je pověřen ministr spravedlnosti a předseda Legislativní rady vlády, který je současně jedním z místopředsedů Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí coby poradního orgánu vlády, ve kterém jsou zastoupeni relevantní aktéři boje s korupcí v České republice. Předsedou Rady vlády pro boj s korupcí je jako ve většině dalších poradních orgánů vlády také

předseda vlády. Tento dokument zahrnuje spoustu plánovaných opatření za využití různých nástrojů. Nástrojem boje s korupcí se stává vždy jednoletý akční plán boje s korupcí, hodnocení korupčních rizik v legislativním procesu, koncepční a dlouhodobý přístup při sběru a vyhodnocování dat o korupci v České republice a zvýšené angažmá České republiky v mezinárodních strukturách zabývajících se bojem s korupcí (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022, 2018).

Vládní politiku boje s korupcí tak charakterizují čtyři pilíře, které znázorňují oblasti vyplývající z programových dokumentů a mezinárodních závazků České republiky (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022, 2018):

- Výkonná a nezávislá exekutiva,
- Transparentnost a otevřený přístup k informacím,
- Hospodárné nakládání s majetkem státu,
- Rozvoj občanské společnosti (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022, 2018).

Každá úroveň plnění úkolů zakotvených v Koncepci a jednoletých akčních plánech boje s korupcí bude podléhat každoročnímu sebehodnocení schválenému vládou a dále nezávislému hodnocení ze strany příslušných mezinárodních organizací a iniciativ a odborné veřejnosti (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022, 2018).